

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>."

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original. No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Kiteri

1

¹To kiteri ofik Lobanga kai ko kof ²orioriongo afa kof itongo arusarus oru saye longon imuk lokimuyuk kiluko oto hati okorif lo Lobanga oraf kue lo kifi. ³Oto Lobanga ojo, “Ingohi wangun tongon” wangun ko ngonun. ⁴oto Lobanga odeu jimitan ojir wangun, inyi ko kora wangun ko mutohun. ⁵Ilolong Lobanga wangun ojo “far” ojo mutohun ojo, “karue”: oto kurou ongon, o wangu manyu kiwanyi ara na far lo lobito. ⁶Oto Lobanga ojo “ingohi ilwe tongon na lokor kifi ko kifi ⁷Lobanga ko fiha ilwe na lokor kifi kuna longon kai lo ilwe ko kuna longon kof oto itiihino jii, ⁸ilolong Lobanga ilwe ojo “kai”. oto olotu kurou, owangu manyu kiwanyi ara na far lo are. ⁹Oto Lobanga ojo ingohi kifi kuna longon fotiri lo kai itubaru faji Lobito manyu ingohi kof na itou toboto”, oto itiihino jii. ¹⁰ilolong Lobanga na faji itou ojo “kof” manyu kifi kuna litubaru ilolong ojo “nami” oto Lobanga odeu ojo ojir. ¹¹Tinyia ojo Lobanga, “ingohi nyiari tobu to kof, ko cianitok kuna longi kireja to ikoditi kuneicieng ko keyek kuna longi ngak kuna longoni kireja katua to ikoditi kuneicieng gele-gele.” itiihino jii. ¹²itibuju kof nyiari ko cianitok kuna longon ko kireja to ikoditi kuneicieng ko keyek kuna longi ngak ko kireja to katua to ikoditi kuneicieng gele gele. odeu Lobanga ojo ojir. ¹³olotu kurou manyu owangu kiwanyi ara na far lo uni. ¹⁴Oto Lobanga ojo, “ingohi sangite kuna linwaha ongon iyo ilwe lo kai ojir okor karue ko far manyu ara kitotorita lo kora lo kari ko ofahin ko kibebelo lo kof ¹⁵manyu ojir icieng ara wangun na longon iyo ilwe lo kai na licwara wangun kof. itiihino jii. ¹⁶ofik Lobanga sangite kuna linwaha are kuna hitoha, nahitok nenge na linwaha far ko na sidi nenge na linwaha karue. icieng kolong ko ofa, ikukumahi manyu inyi kanger . ¹⁷Ofik Lobanga icieng iyo ilwe lo kai ojir inwaha kof, ¹⁸ojir inwaha karue ko far, ojir okor karue ko far. oto Lobanga odeu ojo ojir. ¹⁹olotu kurou owangu manyu kiwanyi , ara na far lo ongon. ²⁰oto Lobanga ojo, “ingohi kifi itad, sangite kuna iwari manyu ingohi kweny tofuhohi iyo ilwe lo kai to kue lo kof isabitati kiji lo ilwe lo kai ko kof. ²¹tona ofik Lobanga sangite kuna iboroho kuna lowar katua lo kifi ko kuna kude kuna iborengi beciek to ikoditi kuneicieng gele gele ko kweny ko sangite fad kuna ifuhohi to ikoditi kuneicieng gele gele. oto Lobanga odeu ojo ojir. ²²oto Lobanga ocio icieng gum ojo, “itopit itadoro ifut katua lo kifi kulo nami, icwara manyu kweny ifut kof.” ²³olotu kurou ongon owangu manyu kiwanyi ara na far lo miet. ²⁴Oto Lobanga ojo, “ingohi kof itad sangite kuna iwari to ikoditi kuneicieng; tyangi ko sangite kuna lokudita kof to ikoditi kuneicieng ko tyangi kuna irieji ko kuna ingereha kulo mwang to ikoditi kuneicieng. itiihino jii. ²⁵ofik Lobanga tyangi kulo mwang to ikoditi kuneicieng, ko sang to ikoditi kuneicieng ko sangite fad kuna lokudita to kof to ikoditi kuneicieng. oto Lobanga odeu ojo ojir. ²⁶Tinyia ojo Lobanga, ina ngatiduk cio kitiririhi kohoi iya kitiririta niyang, ojir icieng olanyu kayam kulo nam ko kweny kulo kai ko sang, ko kof fad ko sangite pili kuna lokudita to kof.” ²⁷tona oduk Lobanga tungani itiririhi konyi, iyo ririjon lo Lobanga oduk Inyi inyi. oduk inyi icieng retoni ko ngorwani. ²⁸icio Lobanga icieng gum oto ojo, “Itopit iborengi ifutata kof ilanyu. itilanyu kayam kulo katua lo nam ko kweny kulo kai ko sangite pili kuna lokudita to kof. ²⁹tinyia ojo Lobanga, “ahicio nan isi cianitok fad kuna longoni ko kireja ko keyek fad kuna longi ngak kuna longoni kireja katua, itongo ca icieng diho isi ara daha. ³⁰ojo diho tyangi kulo kof fad ko kweny kulo kai ko sangite fad kuna lokudita to kof – sangite pili kuna lowirita – acio nan nyiari kuna inyoriha ara daha diho icieng, manyu olotu ori jii. ³¹odeu Lobanga sangite fad kuna kuna lofik inyi orumu ojiri noo. olotu kurou ongon owang manyu kiwanyi ara na far lo ile.

2

¹jii okeru Lobanga duho kai ko kof ko sangite fad kuna longoni iyo bolojun neicieng. ²To far lo mietare orumu Lobanga lokeru tic na lorumu inyi itiyi fad. ito inyi iyoma to far lo mietare iyo tic nenge. ³oto Lobanga ocio gum iyo far lo mietare itinyu manyu tonyio iyo na far iyoma inyi iyo tic lo duho na lorumu inyi itiyi. ⁴ara ene tenya lo kai ko kof iya lafa loduhohinorehin, koloduk afa Lahitok Lobanga kof ko kai ⁵orumu orihe lobo ciani ida lobuju manyu orihe lobo dwani oru to kof tonyio orumu Lahitok Lobanga orihe ida ocio kiju ocaa kof, manyu orihe lobo tungani na ngoremo kof oru ⁶ati isodu kifi to katua lo kof ocaf kof fad. ⁷oduhu Lahitok Lobanga tungani iyo lokulufi lo kof ko wirihino kumeco kunge ofu lo warun oto tungani ko rahun tohi na iwar. ⁸tona itibulahi Lahitok Lobanga mana Eden ngati lo Okangere olotu ofik na tungani loduk inyi ijia. ⁹manyu itibuju Lahitok Lobanga cianitok ikoditi gele gele to kof cianitok kuna idwaruha to deya manyu olemi to daha. Manyu ofihahi kiji lo mana ciani lo warun ko ciani lo yenun rohojun ko jiran. ¹⁰itihita afa kare na litirobia mana to Eden na lolotu okora ara karecio kunahitoha ongon. ¹¹11 obara lo ketemoni Pison na lilor kof lo Afila fad faji na longon dab ¹²ojir dab lona kof manyu ongon ciani na longi ngak kuna ijiri manyu ko moru na lilolongoti ojo Onik ongon manyu ijia. ¹³Obara kare lo are Gihon, itihita inyi ilor kof lo Kus fad. ¹⁴obara kare lo uni Tigris, itihe inyi iya ngati lo Okangere lo kof lo Asur. Manyu obara kare lo ongon Yuparets. ¹⁵Oto Lobanga odumu tungani ofik mana lo Eden lo remo ko kitinyujo mana. ¹⁶Manyu ocik Lahitok Lobanga tungani ojo, “itum isi daha ngak lo cianitok pili kuna longon manahatua, ¹⁷ati kenya ngak lo ciani lo yenun tohi na ijir ko na irohohi, tonyio kalinyia isi ito cia isi iwei. ¹⁸18 Ojo Lahitok Lobanga, “ida ojir to tungani kitongo ake. akukum cia nan kalwahani na locam tonyi” ¹⁹Tinyia oduk Lahitok Lobanga tyangi kulo kof fad ko kweny kulo kai iyauno ketemoni lo tungani lo deya kitibara nenge manyu karana na litibarahi tungani tyang kode kwenyite iwasihi ara karana nenge na. Ati diho Adam oru kalwahani na ngocam tonyi. ²⁰Oto tungani itibar sang fad, kweny kulo kai ko tyangi kulo mwang. Ati to Adam, oru lobo locam to rahun kalwahani nenge. ²¹Oto Lobanga ocio tungani ogetoro jio kuna igoli ko logetoro inyi oto Lobanga ko dumuno mariti nenge Lobito ko kitifuta faji lona mariti to tiang. ²²Oto Lobanga ko duhuno ngorwani to na mariti lodumu inyi to ken lo tungani oto iyauno iyo inyi

²³Ojo tungani retoni, “ara dong ene koite lo koi kunei ko tiang lo tyang lo ken nei i lolong cio inyi ojo ngorwani tonyio odumuni inyi to ken lo retoni.”²⁴Tone tenya ongerihi kito retoni monye ko ngotenge oto imoraroti ko ngorwani nenge oto icieng ko fwonuno rahun ken Lobito. ²⁵Itongo orumu retoni ko ngorwani nenge longature ati oru riri lonyia icieng.

3

¹Orumu ogeny afa munu ilany tyangi kulo mwang kulakude kuna loduk Lahitok Lobanga. Oto inyi ojo diho ngorwani, “Ojo re Lobanga kenya ngak kulo cianitok kulo manahatua?” ²Ojo ngorwani diho munu, “kidaha ohoi ngak kulo cianitok kulo manahatua³ ati ojo Lobanga Kenya ngak kulo ciani na longon kiji lo mana manyu ketir ojir ite ida iwei.”⁴Oto munu ojo diho ngorwani, “ida cia ite iwei. ⁵Tonyio oyen Lobanga ojo kalinya cia ite, ongaja cia konyeha kuning i fwonu iri iya Lobanga, iyen tohi na ijiir ko na irohohi. ⁶kalodeu ngorwani jimitan olem ngak lona ciani to daha manyu odwaru to deya, manyu icwara genyun ko yenun, oto ko dyeuno onya. Odumu manyu ocio diho retoni nenge la lorumu ilihita konyi onyia manyu la.”⁷Oto konyeha kuneicieng fad ko ngaja ko yenun jimitan kingoni icieng longature icieng ko dyeuno bene kulo bule imuhore kenite. ⁸Koloning icieng Lahitok Lobanga olot katua lo mana langun lirobi kolong oto retoni ko ngorwani nenge ko kiduharu to ketemoni lo Lobanga kiji lo canitok kulo manahatua.⁹Ati ilolong Lahitok Lobanga tungani ojo, “aji ingon isi?” ¹⁰Inyahahi inyi ojo, “Aning nan isi i lot manahatua ato nan ko bangun aduharu tonyio angon nan longature.” ¹¹Oto itifi ojo, “Ngai lohirihoi isi ojo ingon isi longature? Linyia isi ngak lo langole ciani lacik nan ajo kenya?”¹²Ifotu tungani ojo, “Ngorwani ene lifik isi kilihita ko nan inyi lohicio nan ngak lona ciani anyia.” ¹³Itifi Lahitok Lobanga ngorwani ojo, “Nyio itii isi jii?” Ojo ngorwani, “Munu lohitinonong nan licio nan anyia.”¹⁴Lahitok Lobanga ko jimitan diho munu, “Tona lityore isi jii, kifiori isi to kiji lo sang ko tyangi kulo mwang fad! Iyeta cia isi ken to kocehe, manyu idaha cia isi fur faritin kulo warun nino fad.” ¹⁵Manyu afik cia nan omerohoje kiji nino ko ngorwani ko kiji lo lotataha kunino ko kunenge. Obok cia inyi kue nino isi itok tutunye nenge.”¹⁶Ojo inyi diho ngorwani, “Asod cia nan kidak nino iyo tomonun; to mejun nahitok itomon cia isi tee, ongon cia wahun nino iyo retoni nino, manyu kilanyu cia inyi isi.”¹⁷Diho Adam ojo, “Tonyio ining isi tenya lo ngorwani nino inyia ngak lo ciani na lacik nan ajo kenya; ifiori kof tosi, irumu cia isi daha to tic na ime to faritin kulo warun nino fad. ¹⁸Itibuja cia kof kikwa ko ngaira diho isi, manyu idaha cia isi jationg kulo mwang. ¹⁹To cora lo komom nino idaha cia isi daha nino many iytore kof lafa faji lohitudunorehin isi, tonyio ira isi fur manyu iyite cia iyo fur.”²⁰Itibarahi Adam ngorwani nenge ojo Eva tonyio ara inyi ngoto cio kuna iwari fad. ²¹Ikukumu Lahitok Lobanga kyelani to cionitok iticiefore Adam ko ngorwani nenge.”²²Lahitok Lobanga ko jimitan, “Lori tungani kohoi, loyen tohi na ijiir ko na irohohi. Jijia ojir ida kingerhi inyi ocule kana odieu ngak lo ciani lo warun onyia owarare tur. ²³Oto Lahitok Lobanga ifuhe icieng to manahatua lo Eden olo remo kof lafa loduhunorehin inyi. ²⁴Langun lifuhe inyi oto ofik Malaika na lotehita ngalem latubot lo kima na lilorita idi kone ngati lo Okangere lo mana lo Eden lo kiriria kikoi na loloro iyo ciani lo warun.

4

¹Itongo Adam ko ngorwani nenge Eva olotu ngorwani ifonga otomonu kito retoni na litibarihini ojo Kain ojo, “To lwaha lo Lahitok latomonu nan tungani.” ²To kifwongi olotu otomonu rece Abel. Tinya olotu Abel ara katibalani lo sang, ara Kain karemoni lo manatak.³Kolofwo faritin iyauno Kain daha na lobuju to kof ara kicorit iyo Lobanga. ⁴Ati iyauno Abel somiana kulo okangi kulo kera kunenge. Isisi Lahitok kicorita lo Abel ⁵Ati ida ode kicorita kulo Kain to kisisiso. Tona ilongo Kain, itingosir komom. ⁶Oto Lahitok ojo diho Kain, “Nyio ilongo isi? Nyio itingosiro isi komom nino?” ⁷Kalitii isi ara na ijiir ida kiruhuni? Ati ka lida isi itii ara na ijiir, ora kopal agwala nino na lohikwak diloro isi ati o jir isi ilanyu inyi.”⁸Ojo Kain diho rece Abel, “Ngafi iya mana.” Kolongoni icieng ijiia, Kain ko boho rece ifade. ⁹Oto Lahitok ojo diho Kain, “Aji ongon rece nino Abel? Inyahahi Kain ojo, “Ida nan ayen, ara nan karicani lo rece lei?” Oto Lahitok ojo, “Nyio itii isi? Toning icira okoto lo rece nino diho nan to kof.”¹⁰Oto Lahitok ojo, “Nyio itii isi? Toning icira okoto lo rece nino diho nan to kof. ¹¹Jijia lohifiori isi to kof na lomat okoto lo rece nino to kac kunino. ¹²Kaliremo isi ida cia orihe odo manatak iya langun, ira dong cia isi kaparitani to kof. Ojo Kain diho Lahitok, “Obolo kidak nei na lida nan atum dihan. Tode jijia lifuhe isi nan to mana, ara cia nan kaparitani jia na laduharu to ketemoni nino. Manyu kolohirumu lobo tungani nan kifade.”¹³Ojo Kain diho Lahitok, “Obolo kidak nei na lida nan atum dihan. ¹⁴Tode jijia lifuhe isi nan to mana, ara cia nan kaparitani jia na laduharu to ketemoni nino. Manyu kolohirumu lobo tungani nan kifade.” ¹⁵Ati ojo Lahitok dihonyi, “Ida ara jii ‘kalifade lobo tungani Kain, oto cia inyi orumu ilen kakeny mietare manyu ogal.” Oto Lahitok ko fiha kitotorita ken lo Kain ojir lobo tungani lorumahi inyi ida ifade.”¹⁶Tinyia Kain ko loro to ketemoni lo Lahitok ko loro manya kof lo Nod ngati lo Okangere lo Eden. ¹⁷I tong Kain ko ngorwani nenge oto ngorwani ifonga otomonu kito retoni na lobara Enok orumu Kain oduho kang na lolotu inyi itibarihi ojo Enok karana lo kito nenge.”¹⁸Olotu Enok otomonu Irad, olotu Irad ara monye lo Meujal, ara Meujal monye lo Metusael. Ara Metusael monye lo Lamek. ¹⁹Oyem Lamek ngorwo are obara karana lo lobiti Ada, Lobito Zilla.”²⁰Otomonu Ada Jabal na lolotu ara monye lo cio kuna lomanya kemahin, obaraha manyu sang. ²¹Obara afa rece lenge Jubal, ara afa inyi monye lo kadingok kulo tara ko kakutak kulo omilerehin. ²²Otomonu manyu Zilla kito nenge na lobara Tubal Kain na afa lara monye lo kadongoni lo sangite kuna ikoji fad to biliet ko mwala, obara afa kanece lo Tubal Kain Nama.”²³Ojo Lamek iyo ngorwo kunenge; “Ada ko Zilla kining nan, ngorwo kulo Lamek itoning tenya nei. Lafade nan tungani na lohiriafu nan, kito lokilahaji na lohicuk nan.”²⁴Kalilenuni Kain kakeny mietare, oto cia Lamek ara kakeny keek mietare ko mietare.”²⁵Itongo Adam ko ngorwani nenge, ari otomonuni kito retoni na lobara Sett jimitan

lohicio Lobanga nan lobo kito ari kitilunyi lo Abel lafa lifade Kain. ²⁶O lotu manyu Sett otomonu kito itibarahi ojo Enos. To kuna faritin iciak cio kilolongo karana lo Lahitok Lobanga.

5

¹Ara ene bok lo lorejore lo cio iyo Adam. Kaloduk afa Lobanga tungani, oduk inyi itiririhi ko Lobanga. ²Oduk icieng retoni ko ngorwani igatahi icieng gum. Langun loduk icieng ilolong icieng ojo cio. ³Kalomany Adam karihin 130 otomonu kito retoni na lori ko inyi itibarahi karana Sett. ⁴Langun lotomonuni Sett olotu Adam itong karihin 800 olotu otomonu tee rei ko kariok kuna kude. ⁵Ofwonu karihin kulo warun lo Adam fad ara 930 olotu inyi owei. ⁶Kolomany Sett karihin 105 olotu ara monye lo Enos. ⁷Langun lara inyi monye lo Enos itong Sett karihin 807 otomonu tee rei ko kariok kuna kude. ⁸Ara karihin kulo Sett fad 912 olotu inyi owei. ⁹Kolomany Enos karihin 90 olotu ara monye lo Kenan. ¹⁰Langun lara inyi monye lo Kenan, itong Enos karihin 815 otomonu tee rei ko kariok kuna kude. ¹¹Ara karihin kulo Enos fad 905 olotu inyi owei. ¹²12 Kolomany Kenan karihin 70 olotu ara monye lo Mahalalel. ¹³Langun lara inyi monye lo Mahalalel, itong Kanan karihin 840 otomonu tee rei ko kariok kuna kude. ¹⁴Ara karihin kulo kenan fad 910 olotu inyi owi. ¹⁵Kolomany Mahalalel karihin 65 olotu ara monye lo Jared. ¹⁶Langun lara inyi monye lo Jared itong Mahalalel karihin 830 otomonu tee rei ko kariok kuna kude. ¹⁷Ara karihin kulo Mahalalel fad 895 olotu inyi owei. ¹⁸Kolomany Jared karihin 162 olotu ara monye lo Enok. ¹⁹Langun lara inyi monye lo Enok itong Jared karihin 800 otomonu tee rei ko kariok kuna kude. ²⁰Ara karihin kulo Jared fad 962 olotu inyi owei. Kolomany Enok karihin 65 olotu ara monye lo Metusela. ²¹Kolomany Enok karihin 65 olotu ara monye lo Metusela. ²²Langun lara inyi monye lo Metusela olotu Enok ilik ko Lobanga karihin 300 otomonu tee rei ko kariok kuna kude. ²³Ara karihin kulo Enok fad 365. ²⁴Ilik Enok ko Lobanga ko rijoro tur tonyio lolotu Lobanga iyaru inyi. ²⁵Kalomany Metusela karihin 187 olotu ara monye lo Lamek. ²⁶Langun lara inyi monye lo Lamek, itong Metusela karihin 782 otomonu tee rei ko kariok kuna kude. ²⁷Ara karihin kulo Metusela fad 969 olotu inyi owei. ²⁸28 Kolomany Lamek karihin 182 olotu otomonu kito retoni. ²⁹Itibarahi karana nenge ojo Noa, jimitan “itirobi mute inyi taulo kuniyang iyo tic na ime lo kac kuniyang na liyauno kificoro lo kof na lificore Lahitok Lobanga.” ³⁰Langun lotomonu Noa, itong Lamek karihin 595 otomonu tee rei ko kariok kuna kude. ³¹Ara karihin kulo Lamek fad 777 olotu inyi owei. ³²Kolomany Noa karihin 500 olotu ara monye lo Sem, Kam ko Japet.

6

¹Langun losodoro borengun lo cio to kof manyu otomonuni tee kariok ²odeu tee kilahaji kulo Lobanga jimitan odwaruha tee kariok kulo cio icahi nyumo kuna lowak icieng yema to kiji neicieng. ³Oto Lahitok Lobanga ko jimitan, “Ida Okorif nei otum kisiran ko cio tur, tonyio ara icieng kuna lotum weyaru ojir dong karihin kuneicieng icung mia Lobito ko keek are”. ⁴Orumu cio kulo Neplim ongoni kof kuna faritin manyu to kifwongi kalitongo tee kulo Lobanga ko tee kariok kulo cio, manyu otomonuni tee ko icieng, ara afa kuna tee kuneicieng kangerejak kulo berien, cio kuna lokwati. ⁵Odeu Lobanga rohojun lo cio to kof manyu odeu jimitan ara kodomo lo tau lo tungani rohojun jia to tik tik. ⁶Oto tau lo Lobanga ome bebe to duhohino cio ene kof oto tau nenge ome noo. ⁷Lobanga ko jimitan, “Akeru cia nan cio kulafa laduk nan to komom lo kof, cio ko tiangi ko sangite kuna lokudita to kof ko kweny kulo kai tonyio ome tau nei to duho icieng ene kof. ⁸Ati orumu Noa kisisio to ketemoni lo Lobanga. ⁹Ara ene lorejore lo Noa. Ara afa Noa tungani na ibir na loru ko kopal to kiji lo cio kulo karihin kunenge manyu ilihita orumu inyi ko Lobanga. ¹⁰Ogon orumu Noa ko tee rei uni, Seml Kam ko Japet. ¹¹Dong orumu kof lipalaru to ketemoni lo Lobanga ifut ko ticitici kulo kifada. ¹²Odeu Lobanga koditi na lipalarore kof tonyio orumu cio fad lipale kikohin kuneicieng. ¹³Oto Lobanga ojo iyo Noa, “Aticungo nan warita kulo cio pili tonyio ifut kof ko kopal to icieng. Akeruno nan icieng ara Lobito to kof. ¹⁴Tona, ifaha tigol to keyek kuna igoli manyu tokor kudulehin katwa manyu todwany katwa ko korwong fad to odok. ¹⁵Ara ene koditi na ngifahare isi; ojir karitan lo tigol ara futi 450. Lalatun nenge ara futi 75 ko woita nenge iya kai ara futi. ¹⁶Ifaha kai nenge manyu ingohi lohitiir nenge ogon faji lobo iwat sidi to kai. Tofik agwala ketemoni nenge manyu ikor katwa ifetiti uni; orof, kiji ko kai. ¹⁷Tonyio aculuno nan kifi isod ene kof lo keruno sangite pili kuna longoni kof, sangite pili kuna iwiritaha. Okeru cia sangite pili to kof. ¹⁸Ati afik cia nan ciharu nitole ko isi irute cia isi katwa lo tigol ko ngorwani nino ko tee kunino, ko ngorwo kulo tee kunino. ¹⁹Ojir isi iyauno katwa lo tigol sangite kuna iwari ko tyangi ko kweny ta are ta are retoni ko botor ojir kiwar kosi. ²⁰Koditi lo kweny fad tare, tyangi tare ko sangite kuna lokudita to kof ofwonu cia iyo isi lo kitiwara icieng. ²¹Ojir isi iyaru dahi dahi fad kuna lotum ite ko icieng. ²²Itii Noa sangite pili iya na locihare Lobanga inyi.

7

¹Oto Lobanga ko rihohino Noa ojo, “Torute katwa lo tigol isi ko cio kulo kaji nino fad tonyio arumu nan isi ira tungani na ibir iyo ene kofiangiti. ²Yaru koditi kulo tyangi kuna inyuji to mietare, retoni ko botor nenge ko tyangi kuna lida omyuji are retoni ko botor nenge ³manyu kweny kuna inyuji mietare retoni ko ngorwani lo ricuno koditi neicieng to kof fad. ⁴To faritin mietare kuna lofwonuno, aculu cia nan kuju kof na locia to faritin keek ogon ko karwehin keek ogon ato cia nan afic sangite kuna iwari kulafa lafik nan ko fad”. ⁵Otubahi Noa kitiyo sangite fad iya na locihare Lahitok Lobanga inyi. ⁶Orumu Noa longon ko karihin kulo obolare nenge mia ile na lolotunore kifi isod kof. ⁷Noa ko tee kilahaji kunenge ko ngorwani nenge ko ngorwo kulo tee kunenge ko rutoro katwa lo tigol lo furare inyi kifi isod. ⁸Ofwonu tyangi kuna ijiri ko kuna idwari, ko kweny ko sangite kuna lokudita fad tare, tare ⁹retoni ko ngorwani iyo Noa orutori katwa lo tigol iya na

orumu locihare Lobanga. ¹⁰To korwong lo faritin myetare ibul kifi isod kof. ¹¹Iyo kari lo mia ile lo warun lo Noa, iyo far lo tomon ko mietare lo ofa lo are otwajuno kifi to katwa lo kof manyu ongaja lokolihin kulo kifi kulo kai. ¹²Oto kuju ocia to faritin keek ongon ko karwehin keek ongon. ¹³Tona far token orute Noa ko tee kilahaji kunenge Sem, Kam ko Japet ko ngorwani nenge ko ngorwo kulo tee kunenge karwa lo tigol. ¹⁴Ofwo icieng ko tyangi kulo mwang pili to koditihin kunneicieng ko sang pili to koditihin kuneicieng, sangite kuna lokudita to kof pili to koditihin kuneicieng, ko kweny pili to koditihin kuneicieng ko sangite kuna ifuhoho fad to koditi kuneicieng. ¹⁵Ofwonu sangite pili kuna iwari iyo Noa orutori katwa lo tigol. ¹⁶Tyangi fad kuna lorutoro ara retoni ko botor lo sangite kuna iwari fad iya na locihare Lobanga Noa. Oto Lobanga ko kigyenohino agwala lo tigol. ¹⁷To faritin keek ongon osodoro kifi kifut kof, manyu iya na losodore kifi oto oting tigol kai to kof. ¹⁸Ifut kifi many osodoro noo to kof manyu ikwanga tigol yo kai lo kifi. ¹⁹Osodoro kifi kifut bebe many odile dongeco kuna hitoha to kof fad. ²⁰Osodoro kifi kifut many odile dongeco to futihin kuna logal keek are. ²¹Okeroro sangite kuna iwari to kof pili, kweny, sang, tyangi kulo mwang, sangite kuna ifuhoho fad ko cio fad. ²²Sangite pili kuna longon ko wirita lo warun kumeco kuna lorumu ongon tode lo kof ko weyaru fad. ²³Sangite kuna iwari to kwe lo kof ko keroro fad, cio, tyangi ko sangite kuna lokudita kof ko kweny ofiaari to kof fad. Otong Noa ko kuna longoni ko inyi katwa lo tigol. ²⁴Ifut kifi kof to faritin mia Lobito ko keek miet.

8

¹Ati, iiu Lobanga Noa ko tyangi kulo mwang fad ko sang kuna lorumu ongon konyi katua lo tigol ko culuno inyi kiyoma kof iciak kifi juraru ²Oto ipulahi kulo kifi kulo kof lokolihin kulo kifi kulo kai ko kigenoro obenge kuju to kai. ³To lohicungi lo faritin mia Lobito ko keek miet liciak kifi juraru. ⁴Iyo far lo tomon ko mietare ofa lo mietare olotu tigol ikac kue lo donge lo Ararat. ⁵Osodoro kifi juraru many ogoru ofa lo tomon iyo far lo Lobito ofa lo tomon obotoho kueci kulo dongeco. ⁶To kifwongi lo faritin keek ongon, onga Noa lotupulec na lofik inyi iyo tigol ⁷ko cularu agak olo inyi fuho ara lilorita ene koi di many ojure kifi to kof. ⁸Oto inyi ko cularu kuri lo deya kolojure kifi to kof. Ati ida kuri orumu lodohinore tonyio orumu kifi orihe imuhe kof oto ko yituno iyo Noa katua lo tigol. ⁹Ifote inyi kana iniefu kuri inyiahu katua lo tigol. ¹⁰Itil inyi to faritin mietare ari ko cularu kuri to tigol. ¹¹Koloitu kuri dihonyi kurou omuhuno beneti lo zaituni na lorihe odieuno ocor, Noa ko yenun jimitan lojure kifi to kof. ¹²Oto itil faritin kuna kude mietare ko cularu kuri ari olo dong ko tongoro ida oyitu dihonyi. ¹³To far lo Lobito ofa lo Lobito lo karihin mia ile ko Lobito kulo warun lo Noa orumu kifi lotowe to kof ; ongoje Noa agwala lo tigol ko deuno jimitan lotou kof. ¹⁴To far lo keek are ko mietare ofa lo are orumu kof lotou ngou ¹⁵Lobanga ko jimitan diho Noa ¹⁶“Torutu oleng to katua lo tigol isi ko ngorwani nino ko tee kunino ko ngorwo kuneicieng. ¹⁷Iyauno sangite kuna iwari kuna lohingoni ko isi oleng; - kweny, tyangi ko sangite pili kuna lokudita to kof ojir otomoniti kof, opiti manyu oborengi to kof. ¹⁸Tona, orutu Noah Ara Lobito ko tee kunenge ko ngorwani nenge kongorwo kulo tee kunenge. ¹⁹Tyangi fad ko sangite kuna lokudita to kof ko kweny pili, sangite pili kuna lolot to kof ko rutuno to tigol to koditihin gele gele. ²⁰Oto Noa ifak ciali lo Lobanga ko dumuno tyangi ko kweny kuna ijiri ofejohi ara kicorita diho Lobanga ²¹Ingwatu Lobanga uron lo kicorita oto ojo to tau nenge, “ida cia na afice kof ari to koditi lo tungani kileng ngorohoi kodomo lo tau nenge many to okisidi; manyu ida mute nan akeru sangite kuna iwari ari iya langole latiyore nan. ²²Iya na longonore kof tur, yaa kinyemo ko dengo, kirobi ko nohun, kamieu ko furat, far ko karue ida mute icung.”

9

¹Oto Lobanga igatahi Noa ko tee kunenge gum ojo diho icieng, “ititomon ipit itifut kof. ²tyangi kulo mwang ko kweny fad kibangiti cia ko rima ite. Acio nan icieng ko sangite kuna lokudita to kof ko kayam kulo namhatua fad kac kuningi. ³sangite fad kuna iwari olotita itongo ara daha dihote. Iya na afa lahicorihinore nan isi jatyong kulo mana, ahicio dong jijia sangite fad. ⁴Ati kenya tyang ko -okoto to -ken nenge. ⁵manyu afura cia nan to okoto lo warun ningi. Afura cia nan iyo tyangi fad. Manyu afura cia nan iyo tungani to Lobito to Lobito warun lo tungani kaletoni ⁶Tungani na lijuhe okoto lo tungani, tungani manyu cia lijuhe okoto nenge tonyio iyo ririoro lo Lobanga oduk Lobanga tungani. ⁷ititomon, itopit iborengi itifut kof. ⁸Oto Lobanga ojo diho Noa ko tee kunenge ⁹“Tode afiha nan ciharu nei kote ko lotataha kuningi kuna mute lohijifita ite ¹⁰ko sangite kuna iwari fad kulangole lohingoni ko ite; kweny, sang, ko tyangi kulo mwang fad kuna ngole lorutu kote to katua lo tigol, sangite kuna iwari to kof fad. ¹¹Afik nan ciharu nei kote: ida mute nan akeru warun to kifi isod ari. ida cia mute lobo isod okeru kof ari. ¹²oto Lobanga ojo, “Ara ene kitotorita lo ciharu na lafiha nan kiji nei kote ko sangite kuna iwari longoni kote. Ciharu lo kofiang pili kuna lofwonuno. ¹³Lafik nan okilok nei iyo idis na cia lara kitotorita lo ciharu nei ko kof. ¹⁴kalayauno nan idis kai lo kof oto hati okilok ko boto iyo idis, ¹⁵ayiu cia nan ciharu nei kote ko sangite kuna iwari to koditihin fad, ida mute kifi orihe isod lo keruno warun fad to kof. ¹⁶Kaloboto okilok iyo idis adeu cia nan ayiu ciharu na isio na longon kiji lo Lobanga ko sangite kuna iwari fad to kof. ¹⁷Lobanga ko jimitan diho Noa, “Ara ene kitotori lo ciharu na lafik nan kiji nei ko sangite kuna iwari fad to kof.” ¹⁸Ara tee kulo Noa kulafa loruto to katua lo tigol; Sem, Kam ko Japet. Ara afa Kama pa lo Kanaan ¹⁹kuno tee kilahaji kulo Noa uni icieng ofwonunore cio kuna lisarihi kof fad. ²⁰Noa afa karemoni na lofir kitibula vinare ²¹Langun lomat inyi vino nenge, inyi ko ruma ko geto kema nenge ida imuk ken. ²²Kam monye lo Kanaan kololo odeu kingaturo lo monye oto olo orihohi recera kunu are longoni oleng. ²³Oto Sem ko Japet odumu kyela itilorohi okokoho kuneicieng ko kingadaru lokorwonge ibirohini kyela imuhi apa neicieng ida icieng odeu kingaturu lo apa neicieng tonyio ibelori komoma kuneicieng iya oleng. ²⁴Langun lokwenyu Noa to ruma nenge olotu orumu tohi na litii kito nenge la sidi ken nenge ²⁵oto ojo, “Ificori Kanaan, itongo mute inyi ara opii lo recera kunenge.” ²⁶Ojo manyu, “Ingohi kwatun tara lo Lahitok Lobanga lo Sem! Icwara Kanaan tara opi lo Sem. ²⁷Ingohi Lobanga

itilalat kof lo Japet, ingohi inyi tomany kema lo Sem, manyu ingohi Kanaan tar opii lo Japet.”²⁸To kifwongi lo kifi isod, omany Noa karihin mia uni ko keek miat. ²⁹Ara karihin kulo Noa pili mia mietangon ko keek miet oweyarore.

10

¹Ara lorejore lo lotataha kulo tee kulo Noa; Sem, Kam ko Japet kuna manyu lotomonu tee kuneicieng to kifwongi lo kifi isod.²Tee kilahaji kulo Japet: Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Mesek ko Tiras ³Tee kulo Gomer; Askenaz, Ripat ko Togorma. ⁴Tee kulo Javan; Elisa, Tarsis, Kitim ko Rodanim. ⁵Iyo kuno cio ofwonunore cio kulo kutuk lo nam kuna lisarihi kofikofi kuneicieng to imaniti kuneicieng ko tenyitenyi kuneicieng gele gele. ⁶Ara tee kilahaji kulo Kam; Kus, Mizraim, Put ko Kanaan. ⁷Tee kulo Kus; Seba, Avila, Sabtaa, Raama ko Sabteka. ⁸Kus afa lara apa lo Nimrod na lolotu ara karemoni na ingere to kof. ⁹Ara afa inyi kamejani na ikwat to ketemoni lo Lobanga, inyi lici cio itiririo ojo, “Iya Nimrod kamejani na ikwat to ketemoni lo Lobanga. ¹⁰Ara afa kangite kuna hitoha kulo okabwe nenge; Babilon, Erek, Akad ko Kalne to kof lo Sinar. ¹¹Tona kof olo inyi Asiria oduk Nineve, Rehobot, Ir, Kala ¹²ko Risen na longon kiji lo Nineve ko Kala, kang na hitok inyi na. ¹³Mizraim lotomonu cio kulo Lud, Anam, Lehab, Naptu, ¹⁴Patru, Kaslu kuna lofwonunore cio kulo Pilistina ko Kaptor. ¹⁵Otomonu Kanaan Sidon okang nenge ko Itet, ¹⁶Jebus, Amor, Girgas, ¹⁷Ativi, Arak, Sinai ¹⁸Arvad, Zemar ko Kamas. To kifwongi ofwonu imaniti kulo Kanaan. ¹⁹Many ogoru lohikorihi kulo kof lo Kanaan many to Sidon iya ngati lo Gerar many Gaza ko iya ngati lo Sodom, Gomora, Adma ko Zeboim many ogoru Lasa. ²⁰Ara kuno tee kulo Kam to imaniti ko tenyitenyi kuneicieng iyo fajihit ko kofikofi kuneicieng. ²¹Otomonu manyu afa Sem na lara rece nenge lahitok Japet tee kilahaji. Sem lara fafai lo tee kulo Eber fad. ²²Tee kulo Sem: Elaim, Asur, Arapaksad, Lud ko Aram. ²³Tee kulo Aram; Uz, Hul, Geser ko Mesek. ²⁴Otomonu afa Arapaksad Sela, Sela otomonu Eber. ²⁵Otomonu afa Eber tee kilahaji are: obara afa Lobito Peleg tonyo ara afa to faritin kunenge okorare kof; obara afa rece nenge Joktan. ²⁶Otomonu Joktan Almodad, Seleph, Azarmavet, Jera, ²⁷Adoram, Uzal, Dikla, ²⁸Obal, Abimael, Seba, ²⁹Opir, Avila ko Jobab ara afa kuno fad tee kulo Joktan. ³⁰30 Kof na lomanyare icieng iciak to Masa many ngati lo Separ iya okangere kof lo dongecio ³¹Ara kuno tee kulo Sem to imaniti kuneicieng ko tenyitenyi kuneicieng iyo fajihit ko kofikofi kuneicieng. ³²Ara kuno imaniti kulo tee kulo Noa to lorejore neicieng to kofikofi kuneicieng. Iyo icieng isarihi cio kof to kifwongi lo kifi isod.

11

¹Tona otenya afa kof fad tenya lobito. ²Langun lofwo cio iya ngati lo okangere, orumahini faji lo Sinar ko manyati ijia. ³Oto otenyuni ojo, “ifwonu ngatiduk matafali kifik otoc”, itiyore icieng matafali ara faji lo morutok ko odok ara kidwanyita. ⁴Oto icieng ojo, “Ifwonu ngafahata kang na hitok ko kaji icadak na logoru olele nenge many kai ojir kikwati ida manyu kisarihi kof fad. ⁵Ati olotu Lobanga kof deya na kang ko kaji icadak na lifaha cio. ⁶Ojo Lahitok Lobanga, “Tode kalara icieng cio kuna limoraru otenyati tenya Lobito iciahi kitiyo jii, ida cia lobotohi lowak icieng kitiyo olanyu icieng. ⁷Ifwonu ingafi kitihlut tenya neicieng ojir ida oningoroti”. ⁸Tona itisarihi Lobanga icieng tinyia kof pili ko kiticungoti kifaha na kang hitok. ⁹Inyi licio ilolongi na faji ojo Babel tonyio ara afa ijia itihalutore Lobanga tenya lo kof fad. ¹⁰Ara ene lorejore lo lotataha kulo Sem. Koloring karihin are tona lokerunore kifi isod kov orumu Sem longon ko karihin mia Lobito olotu otomonu Arpaksad. ¹¹Langun lotomonu Arpaksad itong Sem karihin keek miet otomonu tee kilahaji kulakude ko kariok. ¹²Kologoru karihin kulo Arpaksad keek uni ko miet, olotu otomonu Sela. ¹³Langun lotomonu Sela itong Arpaksad karihin mia ongon ko uni otomonu tee kilahaji kulakude ko kariok. ¹⁴Kologoru karihin kulo Sela keek uni olotu otomonu Eber. ¹⁵Langun lotomonu Eber itong Sela karihin mia ongon ko uni otomonu tee kilahaji kulakude ko kariok. ¹⁶Kologoru karihin kulo Eber keek uni ko ongon, olotu otomonu Peleg. ¹⁷Langun lotomonu Peleg itong Eber karihin mia ongon ko keek uni, otomonu tee kilahaji kunakude ko kariok. ¹⁸Kologoru karihin kulo Peleg keek uni, olotu otomonu Reu. ¹⁹Langun lotomonu Reu, itong Peleg karihin mia are ko mietangon otomonu tee kilahaji kunakude ko kariok. ²⁰Kologoru karihin kulo Reu keek uni ko are, olotu otomonu Serug. ²¹Langun lotomonu Serug itong Reu karihin mia are ko mietare otomonu tee kilahaji kunakude ko kariok. ²²Kologoru Serug karihin keek uni olotu otomonu Naor. ²³Langun lotomonu Naor itong Serug karihin Mia are otomonu tee kilahaji kunakude ko kariok. ²⁴Kologoru karihin kulo Naor keek are ko mietangon olotu otomonu Tera. ²⁵Langun lotomonu Tera itong Naor karihin mia Lobito ko tomon ko mietangon otomonu tee kilahaji kunakude ko kariok. ²⁶Kologoru karihin kulo Tera keek mietare otomonu Abraam, Naor ko Aran. ²⁷Ara ene lorejore lo lotataha kulo Tera. Otomonu Tera Abraam, Naor ko Aran. Olotu Aran otomonu Lot. ²⁸Orihe monye Tera owar owei Aran to Ur kof lo Kaldaia lotomonore nenge. ²⁹Oyema Abraam ko rece Naor. Obara afa ngorwani lo Abraam Sarai, obara ngorwani lo Naor Milka ara afa inyi kito lo Aran na lara monye lo Milka ko Iska. ³⁰Okorif afa Sarai oru lobo kito nenge. ³¹Odumu Tera kito nenge Abraam ko lotata nenge Lot kito lo Aran ko ngorwani lo kito nenge Sarai ngorwani lo Abraam ko wojunoti ara Lobito to Ur kof lo Kalidaia ko johitati iya Kanaan. Ati ojo icieng ogoru Aran ko manyati ijia. ³²Itong Tera karihin mia are ko miet ko weihino kof lo Aran.

12

¹Orihohi Lahitok Abraam ojo, “Ilo to kof ningi, to imanit nino ko to kaji lo apa nino iya kof na cia lahitotorohino nan isi. ²Ahicio cia nan isi ira ilulung lo cio kuna iborengi, manyu ahigatahi cia nan isi gum. Acio cia nan karana nino obolo noo, manyu ahitirak cia nan isi kayaunoni lo gum. ³Acio cia nan gum iyo cio kuna lohigatahi isi gum, manyu kuna lohifico isi afice manyu nan icieng manyu cio pili to kof orumuni cia gum tosi”. ⁴Oto Abraam ko loro iya na lorihohinore Lobanga inyi

manyu ilihe Lot ko inyi. Lafar licahare Abram lotita to Aran orumu inyi lara karihin kulo obolare nenge keek mietare ko miet.⁵ Odumu inyi ngorwani nenge Sarai ko kito lo rece Lot ko sang kuna lorumu icieng otehita ko cio kuna lorumu icieng to Aran ko johitati iya kof lo Kanaan ofwo icieng ogoru ijia.⁶ Owaj Abraam na kof to fajihit ogoru many ciani na hitok na longon More kof lo Sekem, to kuna faritin orumu cio kulo Kanaan ongoni na kof.⁷ Oboto Lobanga iyo Abraam orihohi inyi ojo, “Acwara nan ene kof iyo lotataha kunino”. Oto Abraam ko duhohino ciali iyo Lobanga na loboto iyo inyi ijia.⁸ Tinyia osodoro inyi lotita iya dongeco kuna longoni ngati lo okangere lo Betel ko gurohino kema nenge ijia kiji lo Betel ko Ai, Betel iya lodoyore lo kolong Ai iya ngati lo okangere oduhohi manyu ciali ijia iyo Lahitok manyu iletohi karana lo Lahitok.⁹ Oto Abraam owoju tinyia osodoro lotita iya ngati lo Negev.¹⁰ Tona ongon afa kinga na kof oto Abraam owoju olo iya Ijpt lo loro manya ijia lobo gaa tonyio orumu kinga obolo noo.¹¹ Langun lo loro inyi rutoro Ijpt, oto ko jimitan iyo ngorwani nenge Sarai; iyen isi nan jimitan isi ngorwani na idwaru noo.¹² Kolohideu cia cio kulo Ijpt isi, ojimi cia, “Ngorwani nenge ene”. Oto cia kifadari nan kingerihini isi.¹³ Torihohi icieng ijio ira isi kanece nei ojir kitii nan ara na ijr manyu orici warun nei tosi.¹⁴ Kologoru Abraam Ijpt odeu cio kulo Ijpt jimitan ara Sarai ngorwani na idwaru noo.¹⁵ Kolodeu kabolok kulo kang lo Parao dwarujon nenge manyu kokiyaroti inyi kang lo okabwe lo Parao.¹⁶ Itii Parao Abraam ara na ijr tonyio manyu orumu Abraam kera, kicu, sigiria botora ko rei cio katiyok kariok ko kilahaji ko lonagahin.¹⁷ Ati icio Lobanga mwaita kuna igoli kenite kulo cio kulo kaji lo Parao to ngorwani lo Abraam Sarai.¹⁸ Oto Parao ko kilolonguno Abraam ketemoni nenge itifi inyi Abraam ojo, “Nyio itii isi iyo nan? Nyio ida isi kirihohi nan jimitan ara inyi ngorwani nino?”¹⁹ Nyio ijo isi ara inyi kanece nino icio nan atirak inyi ara ngorwani nei? Jijia dong, ngorwani nino ene todumu inyi ilo!”²⁰ Oto Parao ko ciha cio kulo kof nenge to Abraam oto icieng inieme inyi ko ngorwani nenge ko sangite kunenge pili.

13¹ Abraam ko loro to Ijpt iya Negev, ko ngorwani nenge ko sangite kuna lotehita inyi fad manyu ilik Lot ko inyi.

² Orumu Abraam lobara noo, sang, dab ko rial.³ To Negev olo inyi fajihit beciek many ogoru Betel lafa faji longon kiji lo Betel ko Ai lafa logurohinore inyi kema nenge berien⁴ lafa loduhohinore inyi ciali ketemoni . Oto Abraam ilolong karana lo Lahitok.⁵ Manyu, Lot na lorumu lilihita ko Abraam orumu manyu ongon ko sang kicu ko kera ko cio katiyok.⁶ Ati ida kof otum lohitibalare lo sang to icieng are fad tonyio obaraha orumu icieng noo.⁷ Iciak ngolofa ngonun kiji lo katibalak kulo sang kulo Abraam ko katibalak kulo sang lot. Orumu cio kulo kanaan ko cio kulo Perez lomanya na kof.⁸ Abraam ko jimitan iyo Lot, “Kecio ngolofa ongon kiji nei ko isi kode kiji lo katibalak kunino ko kunei tonyio kira ohoi kajeba.⁹ Ida ene kof fad ongon ketemoni nino? Ngatikorati kalilo isi iya ikajong nan alo iya iteten kalilo isi iya iteten nan alo iya ikajong.¹⁰ Oto Lot ongolo ode ridat lo Jordan na loitoro iya ngati lo Zoar ocaf kifi iya mana lo Lobanga ori iya kof lo Ijpt ara ene orihe Lobanga ida locure Sodom ko Gomora.¹¹ Oto Lot ko nyumuno ridat lo Jordan fad ko loro iya ijia.¹² Oto Abraam kof lo Kanaan, oto Lot itong iyo kangite kulo oleng ogurohi kema nenge onyiha ko Sodom.¹³ Tona orohoi orumu cio kulo Sodom noo manyu ipali kpal nahitok to ketemoni lo Lobanga.¹⁴ Langun lokoraru lot, orihohi Lobanga Abraam ojo, “Tode tinyia lingonore isi iya ngati lo okangere ko lodoyore lo kolong, ngati lo kai ko orof.¹⁵ Na kof fad lideya isi acio mute nan isi ko lotataha kunino tur.¹⁶ Atiririhni mute nan lotataha kunino ko fur lo kof na kolotum tungani kikenuno fur lo kof, inyiha lotataha kunino ikenuno.¹⁷ Ilo towaj karitan ko lalatun lone kof tonyio ahicwara nan isi.¹⁸ Tona Abraam ko loro manya onyiha ko ciani na hitok to morea to kof lo Ibron, ogurohi kema nenge ijia to duhohino ciali iyo Lahitok

14

¹ To karihin kulo Amrapel kabu lo Sinar, Ariok kabu lo Elsar, Kedorlama kabu lo Elam ko Tolal kabu lo Goim² ofwo kuno kabuno kitiremo Bera kabu lo Sodom, Birisa kabu lo Gomora, Sinab kabu lo Adama Sember kabu lo Zeboim ko kabu lo Bela kode Zoar.³ Ofwonu kuno kabuno lileti to kifwongi imorihini karemok kuneicieng ridat lo Sidim na lara nam lo Balang.⁴ Itongo afa icieng iyo okabwe lo Kedorlama to karihin tomon ko are ati ofwonu Okom silan iyo kari lo tomon ko uni.⁵ Iyo kari lo tomon ko ongon olo Kedorlama ko kuna kabuno limora ko inyi olanyu cio kulo Repi to Asteros, cio kulo Karnaim, cio kulo Zup to Kam, cio kulo Fmit to Save Kiriasaim⁶ ko cio kulo Hor to kof lo donge lo Seir ogoruni many El Paran na lonyiha ko kuny.⁷ Oto ibeloti ko fwo En Mispas na lara Kades oto ko lanyunoti kof lo cio kulo Amalek fad imoruni ko kof lo cio kulo Amor kuna lorumu omany Azezon Tamar.⁸ Oto kabu lo Sodom, kabu lo Gomora, kabu lo Adama, kabu lo Zeboim ko kabu lo Bela na lara Zoar ko kidororo ofwo otuhohini loreunore Sidim⁹ oraarihin Kedorlama kabu lo Elam, Tidal kabu lo Goim, Amurapel kabu lo Sinar ko Ariok kabu lo Elsar- kabuno ongon isiraniti ko kabuno miet.¹⁰ Ridat lo Sidim ongon afa ko tulaha kulo odok na irwok, ojo lifeita kabu lo Sodom ko lo Gomora ourohino cio kude katwa lo kuna tulaha ife kula kude dongeco.¹¹ Obele kuna kabuno sangite kulo Sodom ko Gomora fad ko dahi fahi ko fworoti.¹² Oyorori ko kito lo rece lo Abraam Lot ko sangite kunenge tonyio omany afa inyi Sodom.¹³ Olotu tungani lobo lifeju orihohi Abraam Ibruni, lorumu omany fotiri lo cianitore lo Mamre na lara Amorani, rece Eskol ko Aner kuna afa lomanya ko Abraam.¹⁴ Koloning Abraam jimitan liyari kito lo rece ilolong rei kuna litiyeni rem cio Mia uni ko tomon ko mietauni kuna lotomonohini kaji nenge ko tiforo kuna merok many kof lo Dan.¹⁵ To karwe, okor Abraam karemok kunenge Ipusohini merok ko lanyuno icieng ifuharu icieng many Hobab ngati lo kai lo Damaska.¹⁶ Oruju inyi sangite ko kinyahunu kito lo rece Lot ko sangite kunenge fad ara Lobito ko ngorwo ko cio kuna kude.¹⁷ Langun loituno Abraam to rem na lolanyunore Kedorlama ko kula kude kabuno orumu lirumu ko inyi olotu kabu lo Sodom kitirico inyi ridat lo Save (jimitan ridat lo kabuno).¹⁸ Oto Melkisedek kabu lo Salem iyauno mugati ko vino itongo orumu inyi ara kadwarani lo Lobanga na longon kai noo.¹⁹ Oto inyi igatahi Abraam gum ojo, “Icio Lobanga na longon kai noo Abraam gum, Lobanga na

loduk kai ko kof²⁰ Manyu maja ongon iyo Lobanga na longon kai noo na licio merok kunino kac kunino”. Oto Abraam icio inyi Lobito iyo tomon kulo sangite fad.”²¹Oto kabu lo Sodom ojo iyo Abraam, “Kicio nan cio isi iyarur sangite”.²²Ati ojo Abraam iyo kabu lo Sodom, “Abutia nan iyo Lobanga na longon kai noo kaduhoni lo kai ko kof to to tingo lo kac kunei kai²³jimitan ida nan aruk lobo tohi lara nino kileng usi kode kofite lo kamuhe ojir ida mute isi ijio latibar nan Abraam”.²⁴Ida cia nan aruk kilifuno lobo tohi ingohi acung to tohi na lonya karemok kunei ko sangite kuna liyarur cio kuna lohilihu ko nan iya Aner, Eskol ko Mamre ingohi icieng iyarur ikoriti kuna locam to icieng”.

15

¹To kifwongi, olotu tenya lo Lahitok iyo Abraam iyo kitiboti ojo, “Kembang Abraam ara nan buhu nino kiciorit nino na ibolo noo”.²Ati ojo Abraam, “Kalanyunoni Lahitok nyio ngehicio isi nan ati nan oru kito manyu kalunyoni lo kaji nei inyi Eliaza lo Damaskas?”³Manyu ojo Abraam, “Lohingony isi nan tee tona katiyoni lo kang nei inyi mute lara kalunyoni lo kalitole”.⁴Oto tenya lo Lahitok olotu iyo inyi na lojo, “Ida cia ene tungani ara kalunyoni lo kang nino ati kito na lara lo ken ko okoto nino inyi cia lara kalunyoni lo kang nino.”⁵Oto iyarur inyi oleng ko jimitan iyo inyi, “Tode kai ikena kanger kalitum ba isi kikenai icieng”, ktk ojo iyo inyi, “ori mute lotataha kunino jii.”⁶Iruk Abraam tenya lo Lahitok, oto ikenihini iyo inyi ara biran.⁷Manyu osod rihohino inyi ojo, “Nan Lahitok na lahiyauno isi to Ur to kof lo Kalidaia lo kicwara isi ene kof ara nino.”⁸Ati ojo Abraam, “Kalanyunoni Lahitok, atum nan yenun aja jimitan ara mute ene kof nei?”⁹Oto Lahitok ojo iyo inyi, “Kiyahahi nan kace botor, kine ko mongo lo ker kuna lara karihin kulo obolare neicieng uni ara Lobito ko kuri ko amam na longarihi.”¹⁰Iyauno Abraam kuna sang fad iyo inyi, ongut tare tare ko kitiparahino ingutiti isiran angati ko angati ida hati inyi ogut kweny.¹¹Ofwonu kweny kulo kai owahiti daha tyang lo kuna sang ati ifuhe Abraam icieng.¹²Kolodoyoro kolong, ogetoro Abraam jio kuna iriociho, oto lokimuyuk na imutok na litibanga imuk inyi.¹³Oto Lahitok ojo iyo inyi, “toyen otoc jimitan itong mute lotataha kunino karihin mia ongon kof.”¹⁴Na lida ara neicieng manyu itigemi ara opihin to nu kof.¹⁵Ati isis ilo mute isi iyo fafaico kunino to kisiliban kinuhi langun lingoroyon.¹⁶Iyo kofiangiti lo ongon oitu mute lotataha junino ene tonyio orihe kupal lo cio kulo Amor ida logoru lohicungi.¹⁷Kolodoi kolong imuhe lokimuyuk kof olotu moti lo furo ko kima inwaha oring ara kiji lo tyang kulo kuna sang.¹⁸Tona far icio Lobanga Abraam ciharu ojo, “Acio mute nan ene kof iyo lotataha kunino many to wadi lo Ijipt ogoru many nam na hitok lo Yuparets-¹⁹kof lo cio kulo Kena, Keniz, Kadom,²⁰Hitit, Perez Repa,²¹Amor, Kanaan, GIlrgas ko Jebus.”

16 ¹Tona ida Sarai ngorwani lo Abraam otomonu kode tee tonyi ati orumu inyi ongon ko lobo katiyoni nenge Ijiptoni lo baraHagar.²Dong ojo Sarai iyo Abraam, “lohingony Lahitok nan otomone. Ilo togeto ko katiyoni nei ngohicio ha ba Lobanga tee ara iyo inyi.” Iruk Abraam tenya lo Sarai³dong langun litong Abraam kof lo Kanaan karihin tomon, odumu ngorwani nenge Sarai katiyoni nenge Hagar na lara Ijiptoni icorihi iyo retoni nenge ara ngorwani.⁴Itong inyi ko inyi itifong. Langun loyen Hagar jimitan lafonga inyi iciak kitikaja ngoto kang.⁵Oto Sarai ojo iyo Abraam, “Isi litehita tenya lo kidak na larumu nan. Afik nan katiyoni nei kana nino ojo loyen ojo lafonga inyi ene dong litikaja nan. Ingohi Lobanga tongot tenya kiji nei ko isi.”⁶Ojo Abraam iyo inyi, “ongon katiyoni nino kackunino, itiyo iyo inyi iya na locam to inyi.” Oto Sarai ko kitigema Hagar many ife to ketemoni nenge.⁷Orumu Malaika lo Lahitok Hagar onyiha ko ipulak lo kifi to kuny, ara na ipulak na longon kikoi na loloro Sur.⁸Ojo Malaika iyo inyi, “Hagar katiyoni lo Sarai, ilotu isi taji manyu iloro aji?” Inyiahahi inyi ojo, “afeita nan iyo nahitok nei Sarai.”⁹Oteny Malaika lo Lahitok iyo inyi ojo, “Toite iyo nahitok nino manyu icwara ningo iyo inyi.”¹⁰Osodoro Malaika tenya iyo inyi ojo, “Acio mute nan lotataha kunino oborengi ida ikenuno.”¹¹Ojo manyu Malaika lo Lahitok iyo inyi, “Ifonga jijia isi manyu itomonu cia kito retoni itibarahi cia isi inyi karana Ismail tonyio Loning Lahitok mehino nino¹²owar mute inyi iya Sigiria lo mwang oliware mute inyi cio fad manyu cio fad oliware inyi ko recera fad.”¹³Icio inyi ene karana iyo Lahitok na lotenya ko inyi. “Ira isi Lobanga na lo deya nan” tonyio ojo inyi, “ladeu dong nan inyi na lodeya nan.”¹⁴Inyi na lobarare na ipulak lo kifi Beer Lahai Roi orihe ongon kiji lo Kades ko Bered.¹⁵Dong otomonohi Hagar Abraam kito retoni, itibarahi Abraam kito na lotomonu inyi ko Hagar Ismail.¹⁶Orumu karihin kulo Abraam lara keek mietauini lo ile na kari lotomonunorehin Ismail.

17

¹Kologoru karihin kulo Abram keek mietangon ko mietangon, oboto Lahitok iyo inyi oto orihohi inyi ojo, “Nan Lobanga Kalanyunoni fad, itongo ketemoni nei to ningo ko nyujon.”²Ato cia nan afik ciharu kiji nei ko isi, manyu acio isi ipit iborengi bebe.”³Orubuk Abram ketemoni lo Lobanga oto orihohi Lobanga inyi ojo, “Ara ene ciharu nei ko isi ira isi monye lo misihi beciek.”⁴Lida cia isi irihe ibara Abram libara cia isi Abraham tonyio lahitirak nan isi ara monye lo misihi fad.⁵Ahitipit cia nan isi; acio mute nan misi ofwonu ara iyo isi, manyu ofwonu mute kabuno to ken nino.⁶Afik cia nan ciharu nei ara ciharu na isio tur kiji nei ko isi ko lotataha kunino to omot nino iyo kofiang kuna lijifita to rahun nan Lobanga nino ko Lobanga lo lotataha kunino kuna mute lijifita isi.⁷Kof lo Kanaan to tuban ene litongore isi ara kamanyahinoni acio cia nan arak of lo manya lo tur iyo isi ko iyo lotataha kunino manyu ara mute nan Lobanga neicieng.”⁸Tinyia ojo Lobanga iyo Abraham, “To isi ojir isi iric ciharu nei, isi ko lotataha kunino iyo kofiang fad kuna lofwonuno.”⁹Ara ene ciharu nei ko isi ko lotataha kunino to omot nino, ciharu na lojir isi iric; tee rei kuna longoni kiji ningi fad ojir iliri.¹⁰Ojir isi kiliri ara kitotori lo ciharu nei ko isi.¹¹To kofiang fad kuna lijifuno tee rei pili kuna logoru faritin mietauini to far na lotomonunorehin, ojir iliri imoru ko kuna lotomonohini kaji nino kode inyangi isi to robia kunino to misiok, kuna lida isi itomonu.¹²Kode otomonohini kang nino kode inyangi isi to robia kunino ojir iliri. Ciharu

nei iyo tyang lo ken nino ojir ara ciharu lo tur. ¹⁴Lobo tungani retoni na lida ilirari tyang lo ken nenge ojir odumari oleng to kiji lo cio kunenge tonyio logil inyi ciharu nei.”¹⁵Ojo manyu Lobanga iyo Abraham, “Manyu to ngorwani nino Sarai, kerihe ilolong inyi ijo Sarai, lobara karana nenge Arah. ¹⁶Agatahi cia nan inyi gum, manyu ahicio cia nan isi kito retoni ara iyo inyi. Agat cia nan inyi manyu atirak inyi ara ngoto misihi, ofwonu mute kubuno kulo cio to katwa nenge.”¹⁷Ouroro Abraham lorubuhe; oto okweni ojo ake ake, “Otum tungani na lara karihin mia Lobito tomonuno kito? Otum Sarah na lara karihin keek mietangon tomonuno kito?”¹⁸Oto Abraham ojo iyo Lobanga, “Ngowar hati Ismail iyo gum nino!”¹⁹Tona ojo Lobanga, “Ibo, ati ngorwani nino Sarah, kitomonohi cia isi kito retoni na litibarahi isi karana ijo Isako. Afik cia nan ciharu nei ko inyi ara ciharu lo tur to lotataha kunenge fad to omot nenge. ²⁰Manyu kalara to Ismail laning nan isi, agatahi cia nan inyi gum atipit cia nan inyi manyu atiboreng inyi bebe. ²¹Ara mute inyi monye lo kalanyunok tomon ko are manyu atirak mute nan inyi ara monye lo misi nahitok”.²²Langun lokeru Lobanga tenya ko Abraham, olo ongerihi inyi. ²³To na far bito odumu Abraham kito nenge Imai ko kuna lotomonohini kalenge ko kuna linyangu inyi to robia kunenge, cio rei fad kulo kalenge ko kilira icieng iya na lorihohinore Lobanga inyi.”²⁴Orumu karihin kulo Abraham lara keek mietangon ko mietangon tona far lilirare inyi ²⁵manyu orumu karihin kulo kito nenge Ismail lara tomon ko uni. ²⁶Iliri Abraham ko kito nenge Ismail la far bito. ²⁷Manyu cio rei kuna longon kolo Abraham ko kuna lotomonuni kalenge ko kuna linyangu inyi to kiji lo misiok ko kiliraru ko inyi ara Lobito.

18

¹Oboto Lahitok iyo Abraham to cianitore lo Mamre orumu inyi itongo agwala lo kema nenge to nohun lo far. ²Oting Abraham kwe kai ko deuno cio uni owoita onyiha. Kolodeu inyi icieng, oto oruharu to agwala lo kema nenge kitirico icieng ko gungon kof ketemoni neicieng. ³Oto ojo, “Kalarumu nan kisisio lo komom nino Lahitok nei, keringe igal karwaani nino. ⁴Ingohi iyauni kode kifi kuting ilalare ite kejuha kuningi iyoma hati fotiri lone ciani. ⁵Ingohi ahicio nan ite lobo tohi lo daha inya irumunore golun ifwore iya na lifwonu ite kolo karwaani nino, inyiahahi icieng inyi ojo “Ojir noo, itiyio iya na lityenare isi.”⁶Abraham ko ruharu iya katwa lo kema iyo Sarah ko rihohino inyi ojo, “Todumu ratil uni kulo kofwo kuna itinyaha, ingol, ifun kude mugatihin.” ⁷Oto ko kifejaru lodahare lo sang ko loro nyumuno kacie na longarihi ko kicwara karwaani nenge olo oruk kikukuma. ⁸Oto Abraham iyauno Opopo, lei mucahar ko tyang lona kace likukumi otirohi ketemoni neicieng. Kolodaha icieng owoita inyi tang, fotiri lo ciani. ⁹Itifi icieng inyi ojo, “Aji ongon ngorwani nino Sarah? Ojo inyi ongon katwa lo kema.” ¹⁰Oto Lobito to kiji neicieng ojo, “Aitu cia nan iyo isi to kuno faritin nu kari orumu ngorwani nino Sarah itinaha kito retoni.” Tona orumu Sarah oningo to katwa lo kema na longon ngati lo korwong nenge. ¹¹Orumu tona oho Abraham ko Sarah longoroyoni noo manyu orumu Sarah logal karihin kulo tomonun. ¹²Oto Sarah okweni ake ake iyo ojo, “Langun laniama nan manyu longoroyon lahito nei orihe cia nan arumu kwama lo kitongo?” ¹³Tona ojo Lahitok iyo Abraham, “Nyio okweni Sarah ojo manyu, “Atum cia nan tomonuno kito ati nan langoroyon?” ¹⁴Ogon lobotohi logol olanyu Lobanga? Aitu cia nan to faritin kuna lacik nan nu kari manyu otomonu cia Sarah kito.” ¹⁵Obang Sarah oto ko talerun ojo, “Ida nan lakweni; Ati ojo inyi, “Ibo likweni isi.”¹⁶Kolowoju kuna cio lowahiti fwo, oto odayati orof iya ngati lo Sodom manyu iniamahi Abraham icieng. ¹⁷Oto Lahitok ojo, “Ngamen ha ba nan iyo Abraham tohi na lawak nan kitiyo? ¹⁸Olotu Anraham rahun Misi na hitok igol manyu Misihi to kof fad orumu cia kigatahino lo gum ara iyo inyi. ¹⁹Tonyio lanyumu nan inyi ojir itotorohi tee kunenge ko cio kulo kalenge to omot nenge lo rica kikoi lo Lahitok iyo kitiyo tohi na ijiir ojir Lahitok icio itihino iyo A braham tohi na locik inyi.”²⁰Tinyia ojo Lahitok, “Obolo kicira iyo Sodom ko Gomorah noo manyu kpal neicieng ibot bebe ²¹na licio nan aloro deya kolobolo kpal neicieng iya na laningore kicira nenge iyo nan. Kalida, ayen cia nan. ²²Ibela kuna cio ofwori iya ngati lo Sodom ati otong Abraham woita ketemoni lo Lahitok. ²³Oto Abraham olo iyo inyi ojo, “Ikeru cia isi cio kuna ijiri ara Lobito ko kuna irohori?”²⁴Adi ba ngongoni cio keek miet kuna ijiri katwa lo na kang? Ikeru cia isi na kang ida ilau to kuna cio keek miet longoni katwa nenge? ²⁵Oloma iyo isi kitiyo jii, keruno cio kuna ijiri ko kuna irohori. Ingohi to loma iyo isi! Ida re kangotoni lo tenya lo kof fad itiyio na ijiir?” ²⁶Ojo Lahitok, “Kalarumu nan cio kuna keek miet Sodom, alau cia nan na faji to icieng.”²⁷Oto Abraham otenya ari ojo, “Jijia iya na latigol nan tau tenya ko Lahitok kileng lara nan fur ko ingula, ²⁸adi ba ngikuting cio kajirak to miet iyo keek miet? Ikeru cia isi kang fad to rujon lo kuna cio miet?” Ojo inyi, “kalarumu nan cio keek ongon ko miet ijia, ida cia nan akeru kang.”²⁹Oteny Abaham iyo inyi ari ojo, “Adi ba ngongon cio kuna ijiri keek ongon tijia?” Ojo inyi, to kuna keek ongon ida cia nan atii.” ³⁰Tona ojo inyi, “Kecio hati Lahitok ilongo, ati kicio nan atenya. Adi ba ngorumuno keek uni keken ijia?” Inyiahahi inyi ojo, “Ida cia nan atii kalarumu nan keek uni ijia.” ³¹Ojo Abraham, “Jijia iya na logolore tau nei tenya ko Lahitok, adi ba ngorumuno keek are keken ijia?” Ojo inyi, “To kuna keek are ida cia nan akeru kang.”³²Tona ojo inyi, “Kecio Lahitok ilongo ati ingohi atenya kakeny Lobito ari, Adi ba ngorumuno tomon ijia?” Inyiahahi inyi ojo, “To kuna tomon ifa cia nan akeru kang.” ³³Kolokeru Lahitok tenya ko Abraham oto ko loro, oite many Abraham kalenge.

19

¹Ogoru kuna malaikahin are Sodom kurou, manyu orumu Lot itongo lokoli lona kang. Kolodeu inyi icieng olo itiric icieng,ogung otir komom kof ketemoni neicieng. ²Ojo iyo icieng kulahitoha kunei, ibeloti ifwonu kaji lo karwaani ningi. Itum ite ilal kejuha kuningi, iget ifworore ketemoni kiwanyi berien. Ojo icieng ida kigeto ohoi par. ³Ati ifud inyi to golun many iruk icieng fwo ko inyi kaji nenge, ikukumahi inyi icieng daha, ofun mugatihin kuna loru ibula onyia icieng.⁴Orihe icieng ida lofwo geto, ofwonu cio rei to fajihit pili kulo kang lo Sodom, kilahaji ko ngoroyok fad iriti kaji lo Lot. ⁵Ilolongoti Lot ojo, aji kuladi cio lofwonu iyo isi? Iyauno oleng kiwak ohoi getore icieng.⁶Olo Lot sita kitirico icieng

igenihi agwala to kifwongi nenge ⁷manyu ojo iyo icieng, “ida morot kunei ketii ene tohi ibot. ⁸Tode angon nan ko tee kariok are kuna lorihe ida itongo ko rei. Ingohi a yauno nan icieng oleng iyo ite, itum ite itii iyo icieng tohi na liwak ite. Ati ketii lobo tohi iyo kuno cio lofwonu icieng iyo rica lo kaji nei. ⁹Inyiahahi icieng Lot ojo, “Ingada to ketemoni niyang. Olotu afa elerok ara kamanyani ene kof niyang jijia libel ken ara kangotoni lo tenya! Kitii ciao hoi ken nino ilany na ngohitii iyo icieng. Osodoro icieng ko cula Lot manyu ofwori ara na lowahiti gila agwala. ¹⁰Ati ipihe kunu cio to kaji Lot iya katwa lo ko kigenihino agwala. ¹¹Oto ko kitingodoroti kuna cio to oleng fad kilahaji ko ngoroyok ojir ida odeuni agwala. ¹²Ojo kuna cio are iyo Lot, ingon isi ko cio kude ene, komon kode tee rei kode kariok, kode kude cio keken lara kunino to katwa lo ene kang? Todume icieng ten, ¹³tonyio kifworo ohoi keroro ene faji. Kicira na logoru iyo Lahitok tone faji obolo noo manyu kiculu inyi ohoi lo keroro inyi. ¹⁴Tona olo lot oleng tenya ko komon kunenge kuna orumu loter tee kariok kunenge ara kulo yemaru. Ojo inyi iyo icieng. Itoruharoti ifwo tone faji tonyio okeroro Lahitok ene kang. Ati ofik komon kunenge ojo isonga ba inyi. ¹⁵Langun lowanguno kof, ifud malaikahin Lot ojo, toruk! Yaru ngorwani nino ko kuno tee kariok kunino are longoni ene tonyio ikeroro cia ite kalolotu kidak iyo ene kang. ¹⁶Orihe inyi irungo, inief kuna cio kana nenge ko lo ngorwani nenge ko kulo tee kariok kunenge ko rihoroti inyi to na ijir oleng to katwa lo kang tonyio inief mehino Lobanga to icieng. ¹⁷Deu deu langun liyauni icieng oleng to katwa lo kang, ojo Lobito tungani iyo icieng, “Ifejaroti warita kuningi. Kengolo, manyu kewoita lobo faji ten to oleng! Ifejata iya dongecio ida ikeroro.” ¹⁸Ati ojo Lot iyo icieng, Ida kulahitoha kunei, lwak! ¹⁹Lorumu karwaani ningi kisisio to ketemoni ningi lwahuno warun nei. Ati ida nan atum kifejaru many dongecio, kitihoru cia ene rohojun nan awei. ²⁰Tode ongon kang na inyiha ene na ngafe nan ijia, manyu isidi ingohiafe nan ijia-isidi manyu inyi noo afe nan ijia alo awar. ²¹Ojo inyi iyo Lot, “Ojir acio cia nan isi ene kilifa manyu. Ida cia nan akeru na kang litenya isi. ²²Ati ifeja ijia deu deu tonyio ida cia nan atii lobo tohi many kaligoru isi ijia “Inyi licio na kang obara Zoar. ²³To tik na logorunore Lot Zoar orumu kolong longor kof. ²⁴Tinyia iticau Lobanga terek lo Salfa na inok iyo kangite kulo Sodom ko Gomorah na lolotu to kai iyo Lobanga. ²⁵Tona okeru inyi kuna kangite ko oleng fad, okeru cio fad kuna longoni kuna kangite ko cianitok ko nyari fad na longon na kof. ²⁶Ati ongolo ngorwani lo Lot ko lulworo ara wiriti lo balang ²⁷Kiwanyi berien far na lijifita, owoju Abraham olo longole faji lowoitare inyi ketemoni lo Lahitok. ²⁸Ko deya iya ngati lo Sodom ko Gomorah ko oleng fad ko deuno furo na irioci ofuru to kof iya furo lo liti. ²⁹Dong kolokeru Lobanga kangite kulo oleng iuu inyi Abraham oto ko lwahuno Lot iyo kidak na lokeru kangite kulo oleng idi afa lomanyare Lot. ³⁰Ongerihi Lot ko tee kariok kunenge Zoar ko fworo manya dongecio tonyio orumu inyi obang manya Zoar. Omany inyi ko tee kunenge kunom. ³¹Lobo far, ojo kito nenge na hitok iyo na sidi, “Longoroyon apa niyang manyu oru rei ten na ngohicio ohoi tee iya na longonore kof fad. ³²Ngacwarata apa niyang omat vino ojir kigeto ko inyi kitihuju kaliyang ara iyo apa niyang.” ³³Na karwe itimat icieng apa neicieng vino olo kito nenge na hitok ogeto ko apa nenge. Ida inyi oyen tik na logetore inyi kode na lowojunore inyi. ³⁴Kiwanyi nenge, ojo na kito hitok iyo na sidi, “Adi karwe lagetoto nan ko apa nei. Ngatimatata inyi vino ari ene karwe ojir isi ilo igeto ko inyi ojir kitihu kaji niyang ara iyo apa niyang. ³⁵Oto icieng itimat apa neicieng vino ari na karwe oto na kito nenge sidi olo ogeto ko apa nenge. Ari ida inyi oyen tik na logetore inyi kode na lowojunore inyi. ³⁶Tona, ifonga tee kariok kulo Lot are fad ko apa neicieng. ³⁷Otomonu kito nenge na hitok kito retoni itabarahi ojo Moab; inyi lara monye lo cio kulo Moab kulo ene far. ³⁸Otomonu manyu na sidi kito retoni itabarahi ojo Ben-Ami; inyi lara monye lo cio kulo Amon kulo ene far.

20 ¹Tona ojiohe Abraham tinyia iya kof lo Negev ko loro manya kiji lo Kades ko Sur. To kude faritin kuting omany inyi Gerar, ²Tinyia ojo Abraham to ngorwani nenge Sarah, “Ara inyi kanece nei.” Tona ocule Abimelek kabu lo Gerar cio iyaru Sarah iyo inyi. ³Ati olotu Lobanga iyo Abimelek to kitirija lobo karue ko jimitan iyo inyi, “Iri isi iya kaweyani to na ngorwani liyaru isi, ara inyi ngorwani na loyemaru.” ⁴Tona orumu Abimelek orihe ida isualahi inyi, oto ko jimitan, “Lahitok itum cia isi ikeru kof na iru ko kupal? ⁵Ida re ara inyi lojo iyo nan, ‘Ara inyi kanece nei, manyu ida ene ngorwani lojo, Ara inyi rece nei? Atii nan ene to kue na iwang manyu to kac kuna inyuji. ⁶Oto Lobanga ko jimitan iyo inyi to kitirija, “Ibo. Ayen nan ajo isi isi ene to kue na iwang inyi licio nan ahitik isi to kipala iyo nan. Inyi licio nan ahitihore isi tiro inyi. ⁷Jijia inyiahahi ngorwani lo lerok tonyio ara inyi kamocani, manyu kilifahi cia inyi isi ito cia isi iwar. Ati kalida isi inyiahahi inyi, toyen tijo isi ko kuna lara kunino fad iwei cia. ⁸Kiwanyi berien lobito far nenge, Abimelek ko tubuno kabolorok kulo kof nenge fad ititimahi na tenya, oto bangun na hitok inief icieng. ⁹Tinyia Abimelek ko kilolonguno Abraham oto ojo diho inyi, “Nyio itii isi iyo ohoi? Nyio tohi apal nan diho isi licio isi iyauno kupal nahitok diho nan ko okabwe nei? Itii isi iyo nan tohi na lida ocam to kitiyo. ¹⁰Oto Abimelek itifi Abraham ojo, “Nyio tohi itiyore isi jii?” ¹¹Inyiahahi Abraham ojo aii nan to tau nei ajo, ‘oru bangun lo Lobanga tone kof, kifade cia kuno cio nan to ngorwani nei. ¹²to angati manyu ara inyi kanece nei dede kito lo apa nei ati ake ngotenge, tinya olotu inyi ara ngorwani nei. ¹³Ojo dong Lobanga kitiratu nan to kolo apa nei, ajo nan diho inyi, ‘Ara ene kikoi na ngitotorore isi kimaruno nino diho nan, iyo fajihit fad lohifwo, tijo, ‘ara inyi rece nei.’” ¹⁴Oto Abimelek iyauno kera, ko kicu ko karwaak rei ko ngorwo icwarahi Abraham manyu inyiahahi ngorwani nenge Sarah diho inyi. ¹⁵Manyu ojo Abimelek diho inyi, “Ongon kof nei ketemoni nino tomany lobo faji keken liwak isi. ¹⁶Ojo inyi iyo Sarah, ‘Acwara nan rece nino ratili alif lobito kulo rial. Ara ene lo kimuho kupal na latii nan ken nino to ketemoni lo cio fad kuno lohingoni ko isi; iru isi ko lobo kupal. ¹⁷Abraham ko kilifahino Abimelek, oto Lobanga ko kitifuriro Abimelek, ngorwani nenge ko ngorwo karwaak kunenge ojo ojir otomoni ari, ¹⁸Tonyio orumu Lobanga litik ngorwo kuna longoni kolo Abimelek fad tomonun to Sarah ngorwani lo Abraham.

¹Tona, inief kisa Lobanga to Sarah iya lafa lotenyare inyi, manyu itii Lobanga iyo Sarah tohi lafa locik inyi. ²O lotu Sarah ifonga otomonohi Abraham kito to ongoroyone nenge to kulafa faritin locik Lobanga inyi to ken. ³Itibarahi Abraham la kito lotomonohi Sarah inyi ojo Isako. ⁴Kologoru faritin kulo Isako mietauni, ilir Abraham inyi iya lafa locihare Lobanga. ⁵Orumu karihin kulo Abraham lara mia lobito na lotomonunorehin Isako. ⁶Ojo Sarah, 'Liyauno Lobanga kwenita diho nan, manyu cio pili kuna loning ene tenya, kikweni cia ko nan'. ⁷Manyu osod inyi ojo, 'Ngai afa ngorihohi Abraham ojo itinak mute Sarah tee, ati latomonohi nan inyi kito retoni to ongoroyone nenge!' ⁸Obolo kito ongerihi ikine, to far na longerihinore Isako ikine, ofik Abraham karama na hitok. ⁹Ati odeu Sarah ojo itidara na kito retoni lotomonohi Hagar na Ijiptoni Abraham. ¹⁰Oto ojo iyo Abraham, "Ifuhe na ngorwani opiini ko kito nenge tonyio ida cia na kito lona ngorwani opiini ngar lunyo sangite ko kito nei Isako. ¹¹Iyauno na tenya kiudo bebe iyo Abraham tonyio ara tenya lo ken lo kito nenge. ¹²Ati ojo Lobanga diho inyi, "Keudo to kito lo ngorwani opii nino. Toning tohi na lohirihohi Sarah isi tonyio ara iyo Isako ikenare Lobanga lotataha kunino. ¹³Acio cia nan kito lona opiini ara misi tonyio ara inyi kito nino. ¹⁴Kiwanyi berien lobito far nenge, odumu Abraham lobo daha ko okodo lo kifi ocio Hagar. Itahi inyi kuna sangite ko lahahino olo ko kito. Olo inyi loro nenge olo kibunyita kuny lo Beerseba. ¹⁵Langun loru kifi to okodo lo kifi, oto inyi ofik kito iyo lobo tim tonyio obuk inyi ojo, "ida nan awak deya weyarur lo kito nei. ¹⁶Oto inyi ingade faji na ngotum ngone na longorori to kawo dohino, ko kiciaha kicira tinyia litongore inyi. ¹⁷Oning Lobanga kicira lo kito oto malaika lo Lobanga ko kilolongo Hagar to kai ko jimitan diho inyi, 'Nyio tenya Hagar? Kebang; Loning Lobanga kicira lo kito to nu faji logetore. ¹⁸Itiwoju kito, torik inyi to kana tonyio atirak mute nan inyi ara misi na hitok". ¹⁹Tinyia onga Lobanga konyeha kunenge itideu inyi itibi lo kifi. Oto inyi ko loro itifut okodo to kifi ocio manyu kito omat. ²⁰Ogon orumu Lobanga ko na kito olotu inyi obolo. Omanyi inyi kuny ko lotuno rahun katetenani to kawo. ²¹Kolomanya inyi kuny lo Paran, olotu ngotenge isufahi inyi ngorwani to ijipt. ²²To kuna faritin ojo Abimelek ko Pikol lahitok lo karemok kunenge iyo Abraham, "Ogon Lobanga ko isi iyo sangite fad kuna litiyo isi. ²³Jijia ibutia iyo nan ene ketemoni lo Lobanga jimitan ida cia isi itiyo to kitinononga iyo nan ko tee kunei ko lotataha kunei. Kitotorohi nan ko ene kof limanyare isi ara missiohoni jiran na lori kona lahitotorohi nan isi. ²⁴Ojo Abraham, "Abuti nan." ²⁵Tinyia imomodohi Abraham Abimelek tenya lo itibi lo kifi na loruje karwaak kulo Abimelek diho inyi. ²⁶Ati ojo Abimelek, "Ida nan ayen ngai litii ene. Ida manyu isi kirihohi nan, ninguno ene elefar." ²⁷Oto Abraham iyauno kera ko kicu ocio Abimelek, tona oyomo kula cio are. ²⁸Onyumu Abraham kera purno mietare itingade to kiji lo kaletok, ²⁹manyu itifi Abimelek Abraham ojo, "Nyio fotiri lo kuno purno kulo kera mietare litingade isi to kiji lo kaletok?" ³⁰Inyiahahi inyi ojo, "Ilifu kuno purno kulo kera mietare to kac kunei lo kitotoro jimitan nan labok na itibi lo kifi. ³¹Tona itibarahini na faji ojo Beerseba to nyio oyomo afa kuna cio are itibutiati ija. ³²To kifwongi lona yomo to Beerseba, oite Abimelek ko Pikol lahitok lo karemok kunenge kof lo Palestina. ³³Itibulahi Abraham kwai Beerseba ko kilolongo karana lo Lahitok Lobanga na losio tur. ³⁴Oto Abraham omany kof lo Palestina faritin kuna iborengi.

22

¹To kifwongi lo kude faritin otem Lobanga Abraham ojo diho inyi, "Abraham" Inyiahahi Abraham ojo, "Nan ene." ²Tinyia ojo Lobanga, "Todumu kito nino, kito nino lobito hilong, na limaru isi - Isako - yaru kof lo Moria. Tofejohi inyi iyo nan ara kiciorita locurat kai lo donge na lahitotorohi cia nan isi. ³Kiwanyi berien far na lijifita, owoju Abraham ko kitinafa sigiria nenge. Ilihe inyi ko karwaak kunenge are ko kito nenge Isako. Langun longutu inyi keyek kuna lotum cura kiciorita, ko lotita iya nu faji lorihohi Lobanga inyi. ⁴To far lo uni nenge Abraham ko deuno nu faji orihe oloma gaa. ⁵Ojo inyi iyo karwaak kunenge, "Itongoti ene ko sigiria kifwo re ohoi ko ene lokilahaji idi. Kifwo ohoi kiwor Lobanga kiitu ene diho ite. ⁶Odumu Abraham keek itahi iyo kito nenge Isako, otek hati inyi kima ko ngalem. Ka liliharu icieng ara lobito. ⁷Oto Isako ko tenya itifi apa nenge ojo, "Apa" Inyiahahi Abraham ojo, "Ee kito nei." Ojo Isako, "kima ko keyek kuno ati ani hati ker lo kiciorita locurat?" ⁸Inyiahahi Abraham ojo, "Lobanga token cia licio ker lo kiciorita locurat kito nei." Oto icieng are ilik ara lobito. ⁹Kologoru icieng faji na lorihohi Lobanga Abraham, oto Abraham ko kikukuma ciali ijia ko kicianahino keyek kai nenge. Otor inyi kito nenge Isako ko kitigetohino kue lo ciali kai lo keyek. ¹⁰Inyi ko cularu kana odumu ngalem ara na lowak kifadaru kito nenge. ¹¹Ati ilolong malaika lo Lahitok inyi to kai ojo, "Abraham! Abraham!" Inyiahahi inyi ojo, "nan ene." ¹²Ojo malaika diho inyi, "kefik kana iyo kito. Ketii lobotohi keken ken nenge. Jijia layen nan jimitan ibang isi Lobanga tonyio ida isi lohingony nan kito nino, kito nino lobito hilong." ¹³Ongolo Abraham ko deuno mongo lo ker to katua lo tim inief muriaha iyo tel - guma. Ko loro olahu na mongo lo ker ko fejhino ara kiciorita locurat faji lo kito nenge Isako. ¹⁴Inyi na itibarahi Abraham na faji ojo, "Icio cia Lobanga" ojimitarehin ko jijia ojo, "Kai lo donge lo Lahitok iciori cia." ¹⁵Ilolong malaika lo Lahitok Abraham to kai ari ¹⁶ko jimitan, "Abutia nan to ken nei, oteny Lahitok jimitan, tonyio itii isi jii manyu ida kingony nan kito nino, kito nino lobito hilong. ¹⁷Dede ahigatahi cia nan isi gum atiboreng lotataha kunino iya kanger kulo kai, manyu iya singeti lo kalele lo nam. Oruju mute lotataha kunino kangite kulo merok kuneicieng. ¹⁸Manyu to lotata nino orumu mute misihi fad gum to ningo na liningore isi nan. ¹⁹Tona Abraham ko itoro iyo karwaak kunenge ko kiliharoti ara lobito oitori Beerseba. Manyu Abraham ko manya Beerseba. ²⁰To kifwongi lo kude faritin, orihohini Abraham jimitan lara manyu Milkah ngoto tee; lotomonohi inyi rece nino Nahor tee. ²¹Ara tee kunenge; Uz, okang nenge, rece Buz, Kemuel monye lo Aram ²²Kesed, Hazo, Pildas, Jidlap ko Betuel. ²³Olotu Betuel ara monye lo Rebeka. Otomonohi Milka tee rei mietauni iyo Nahor rece lo Abraham. ²⁴Ngorwani manyu nenge lobo na lobara Ruma otomonu manyu tee rei: Teba, Gaham, Tahas, ko Maaka.

23

¹Omany Sarah ogoru karihin kulo warun nenge mia lobito ko keek are ko mietare. ²Oweihi inyi Kiriati Arba na lara Hebron iyo kof lo Kanaan oto Abraham olo kicira ngorwani nenge Sarah orubuk ken nenge icira. ³Tinyia owoju Abraham tinyia loweihiore ngorwani nenge ko tenya ko cio kulo Hittit ojo, ⁴"Ara nan misiohoni ko kamanyani kiji ningi, kitilotohi nan lobo faji ara lonuhare ene ojir nan anuhahinore kaweyani nei." ⁵Inyiahahi cio kulo Hittit Abraham ojo, ⁶"lahitok, kining ohoi. Ira isi kabu na hitok to kiji niyang. Tonuhahi kaweyani nino iyo kwecere na idwaru ten iyo ohoi. Ida cia lobo ten to kiji niyang kimitere isi kwecere nenge na nginuhahinore isi kaweyani nino." ⁷Oto Abraham owoju ko cohun ketemoni lo cio kulo Hittit. ⁸Oto ojo iyo icieng, "kaliruhunore ite nan nuha kaweyani nei dong kiningoto nan ileliati iyo Epron kito lo Zohar to nan ⁹ojir kitilotohi nan kunom lo Makpela na lara nenge na longon lohicungi lo mana nenge. Itifiata inyi ingohi kitilotohi nan to wel na ituba ara lonuhare to kiji ningi." ¹⁰Orumu Epron Hittitani itongo kiji lo cio kunenge, oto inyi inyiahahi Abraham na loningo cio kulo Hittit fad kuna lorumu otuba lokoli lo na kang ojo, ¹¹"Ida lahitok nei, kining nan. Ahicio nan isi mana ko kunom na longon ijia, acio nan iyo isi to ketemoni lo cio kunei fad. Tonuk kaweyani nino." ¹²Ocok Abraham ketemoni lo cio kulo na kof ari ¹³manyu ojo iyo Epron oningo icieng, "Kining nan kaliruk isi, ahidumahi nan isi wel lo mana. Iruho kilifuno kidumi ojir anuhahi kaweyani nei." ¹⁴Inyiahahi Epron Abraham ojo, ¹⁵"Kining nan lahitok nei, ara na mana ratili mia ongon kulo rial ati ara ha kuna nyio kiji nei ko isi? Tonuk kaweyani nino." ¹⁶Iruk Abraham tenya lo Epron ko kipimo na wel loteny inyi oningo cio kulo Hittit; ratili mia ongon kulo rial lo kipimo na litiyorihi inyi katilotohi to kuna karihin. ¹⁷Dong mana lo Epron na longon Makpela na lonyiha ko Mamre, mana ko kunom ara lobito ko cianitok kuna longoni katua lo lohikorihi kulo na mana olotu ibelohino ¹⁸iyo Abraham ara nenge to ketemoni lo cio kulo Hittit fad kuna lotuba lokoli lo kang. ¹⁹To kifwongi, onuhahi Abraham ngorwani nenge Sarah katua lo kunom mana lo Makpela na lonyiha ko Mamre (na lara Hebron) to kof lo Kanaan. ²⁰Tinyia na mana ko kunom na longon katua ibelohino iyo Abraham to kac kulo cio kulo Hittit ara lonuhare.

24

¹Orumu dong Abraham longoroyon noo manyu ligatahi Lobanga inyi gum iyo sangite fad. ²Ojo inyi iyo karwaani na lolanyu karwaak fad to kalenge, na lolanyu sangite fad, "Tofik kana nino fotiri lo bongbong nei. ³Awak nan isi ibuti to karana lo Lahitok Lobanga lo kai ko kof jimitan ida cia isi itahahi kito nei ngorwani to kiji lo kariok kulo ene kof lo Kanaan ene lamanyare nan ⁴ati ilo many kof nei many iyo cio kulo kaliyang ilo iyauno ngorwani lo kito nei Isako tjia. ⁵Itifi karwaani inyi ojo, "Adi ba ngoberu nu ngorwani kilihuno ko nan iya ene kof, ojir nan anyiaharu kito nino nu kof lilitunore isi? ⁶Ojo Abraham tode jimitan ojir isi ida inyiahe kito nei ijia. ⁷Lobanga lo kai na lohiyauno nan to kolo apa nei ko to kof lotomonunore nei na loteny iyo nan manyu ocik iyo nan to kibutia ojo, 'acio mute nan ene kof iyo lotataha kunino' ocule cia inyi malaika nenge ketemoni nino kicio isi irumu ngorwani iyo kito nei tjia. ⁸Koloberu nu ngorwani kilihuno ko isi iya ene ito cia isi ilaharu tone lobuti nei. Ati kenyaharu kito nei ijia." ⁹Tinyia ofik la karwaani kana fotiri lo bongbong lo lahitok nenge Abraham ko kitbutia iyo inyi tone tenya. ¹⁰Oto la karwaani owoju iyarur lonagahin kulo lahitok nenge tomon kuna locuna sangite kuna ijiri to kolo lahitok nenge. Oto inyi ko kicaha owele iya Aram Naharim ko loro iya kang lo Nahor. ¹¹Itibalohi inyi lonagahin kalele lo itibi lo kifi na longon oleng to kanghatua, orumu lara kurou langun tik lofwonunitare ngorwo yoho kifi. ¹²Oto hati inyi ko kilifa ojo, "Lahitok Lobanga lo lahitok nei Abraham, kicio nan tenuno elefar manyu itotoru jiran nino iyo lahitok nei Abraham. ¹³Tode awoita nan kalele lone itibi lo kifi na lofwonuno tee kariok kulo cio kulo ene kang yoho. ¹⁴Ingohi ja tara kalajo nan iyo kito karioni, 'Itau ja moti lo kifi nino kitimat nan' oto ojo diho nan, 'Tomat, ayohohi manyu cia nan lonagahin kunino kifi.' – ingohi tara inyi na linyumohi isi karwaani nino Isako. Tone ato cia nan ayen ajo litotor isi jiran iyo lahitok nei. ¹⁵Orihe inyi ida lokeru kilifa, ogoru Rebeka oriongita moti lo kifi nenge. Ara orumu inyi kito lo Betuel kito lo Milka na lara ngorwani lo rece lo Abraham na lobara Nahor. ¹⁶Odwaru orumu na kito karioni noo, kito karioni na lorihe oricarur na lorihe ida oyen lobo retoni. Iculoro inyi katua lo itibi itifut moti nenge to kifi ko kirwohuno oleng. ¹⁷Oruharu na karwaani kitiricio inyi ko jimitan diho inyi, "kitimat ja kude kifi to moti nino." ¹⁸Inyi ko kitauno moti otek to kac ojo, "Tomat Lahitok nei" Icio inyi omat kifi. ¹⁹Langun lokeru kitimata inyi, ko jimitan, "Ayohohi manyu cia nan lonagahin kunino kifi many okeru icieng fad mata. ²⁰Tinyia deu deu ijuhohi inyi kifi to moti katua lo tigol oite ari katua lo kare, ilielieng inyi kifi otum lonagahin kunenge fad. ²¹Iriangaru lerok deya inyi na loru ko tenya, loyenun kalicio ba Lobanga owele nenge otununo. ²²Langun lokeru lonagahin mata, odumu lerok geloti lo kume na lara dahab na lotum kiricio nenge beka Lobito ko oguli kulo dahab kuna lotum kirioci neicieng ratili tomon. ²³Ko kitifia inyi ojo, "Isi kito lo ngai? kirihohi ja nan ongoni kajihit kolo apa nino na ngotum kitigeto ohoi?" ²⁴Inyiahahi inyi ojo, "Nan kito lo Betuel kito na lotomonohi Milka Nahor." ²⁵osod inyi ojo, "Kingon ohoi ko daha lo sang nyari ko dwani na itou manyu ko kajihit kuna ngitum ite geto." ²⁶Oto lerok ko cumo iwor Lobanga, ²⁷ojo, "ingohi kwatun tongon iyo Lobanga lo lahitok nei Abraham na lida ingohi jiran ko kigenoro nenge iyo lahitok nei. Ka lara to nan lohirihi Lobanga nan iyo ene owele many kaji lo cio kulo lahitok nei. ²⁸Ife na kito karioni olo orihohi kolo ngotenge kuna tenyitenyi. ²⁹Tinyia orumu Rebeka ongon ko rece la lobara Laban oto inyi oruharu imuri iyo nu tungani idi kare. ³⁰Inyi deuno geloti lo kume ko oguli to okokoho kulo kanece manyu oning Rebeka ititima kuna tenyitenyi lorihihi na tungani inyi, imuri inyi iyo na tungani. Olo orumu inyi owoita iyo lonagahin kunenge kalele lo itibi. ³¹Ko jimitan iyo inyi, "Ou isi na lohigatahi Lobanga gum. Nyio iwoita isi ene oleng? Lakukumahi nan kaji ko faji iyo lonagahin. ³²Na tungani ko loro kanghatua, itauni sangite to lonagahin oto iciori nyiari ko dwani na itou iyo lonagahin, ko kifi kuna lilalare inyi ko cio kuna lilihita ko inyi kejuha. ³³Tinyia iyauni daha ketemoni neicieng ati ojo na tungani, "Ida nan adaha many kalakeru rihohino ite tenya na lawak nan rihohino ite." Ojo Laban diho inyi, "Kirihohi bo ohoi" ³⁴Oto inyi ko jimitan, "Ara nan karwaani lo Abraham

³⁵Licio Lobanga lahitok nei gum lahitok, manyu lobara inyi noo. Licio Lobanga inyi kera ko kicu, rial ko dahab, karwaak beciek rei ko ngorwo ko lonagahin ko sigiriahin.³⁶ Lotomonohi ngorwani lo lahitok nei Sarah inyi kito retoni to ongoroyone nenge, manyu licio lahitok nei inyi sangite fad kuna lotehita inyi.³⁷ Manyu kico lahitok nei nan abuti ajo, 'Ke tahahi kito nei ngorwani to kiji lo tee kulo kof lo Kanaan kuna lamanya nan kof neicieng.³⁸ Ati ilo kaji lo apa nei manyu iyo imanit nei ilo torumahi kito nei ngorwani tijia.³⁹ Ato nan atifi lahitok nei ajo, "Adi ba ngoberu nu ngorwani kilihuno ko nan?"⁴⁰ Kinyiahahi inyi nan ojo, 'Lahitok Lobanga na lalot nan to kiruk ko kigenoro ketemoni nenge, ocule cia malaika nenge ketemoni nino icio cia inyi owele nino otenuno, icio cia isi irumu ngorwani iyo kito nei to imanit nei manyu to kaji lo apa nei.⁴¹ Laharu cia isi iyo lobuti nei kalilo isi iyo imanit nei oberuni hati kicwara inyi diho isi, ito cia isi ilaharu iyo lobuti nei.⁴² Ojo adi lalotu nan iyo itibi, ajo nan, 'Lahitok Lobanga lo lahitok nei Abraham, ngicio ja isi nan tenuno iyo ene owele lalotu nan.⁴³ Tode awoita nan kalele lone itibi lo kifi kololotu kito karioni yoho, ajo hati nan iyo inyi 'kitimat hati nan kude kifi kuting to moti nino',⁴⁴ oto hati inyi ojo diho nan, 'Tomat, ayohohi manyu cia nan lonagahin kunino kifi.' ingohi tara inyi lonyumu Lobanga ara ngorwani lo kito lo lahitok nei'.⁴⁵ Orihe nan ida lakeru kilifa to tau nei, olotu Rebeka oriongita moti lo kifi nenge. Iculoro inyi katua lo itibi oyohu kifi, ato nan ko jimitan diho inyi, 'kicio hati amat.'⁴⁶ Itau inyi moti nenge deu deu otad to kac ko jimitan iyo nan, 'Tomat, ayohohi manyu cia nan lonagahin kunino kifi'. Dede nan ko mata, oyohohi manyu kifi lonagahin.⁴⁷ Atifi nan inyi ajo, 'kito longai isi?' ojo inyi, 'Nan kito lo Betuel, kito lo Nahor na lotomonohi Milka inyi.' Ato nan ko fiha geloti kume nenge ko oguli okokoho Kunenge,⁴⁸ ato nan ko cumo awor Lahitok. Aciharu nan iyo Lahitok Lobanga lo lahitok nei Abraham na lohirihi nan to kikoi na ibehi lo rumuno lotata lo rece lo lahitok nei ara ngorwani lo kito nenge.⁴⁹ Jijia kalitum ite kitotorohino jiran ko kigenoro iyo lahitok nei, kirihohiti nan ojir ayenare aji na ngai ngolo."⁵⁰ Inyiahahi Laban ko Betuel ojo, "Ara ene tenya lo Lahitok, oru lobo tohi na ngohirihohi ohoi isi ngati ko ngati.⁵¹ Rebeka ene yaru ingohi tolo ara ngorwani lo kito lo lahitok nino iya na likukumare Lobanga.⁵² Koloning karwaani lo Abraham tenya na loteny icieng oto ogung otir komom kof ketemoni lo Lobanga.⁵³ Oto karwaani odumu sangite kulo rial ko dahab ko kyelani icio Rebeka, icio manyu inyi sangite kulo wel iyo rece lo Rebeka ko ngotenge.⁵⁴ Oto inyi ko cio kuna lorumu ilihu ko inyi odahati, omati manyu ogeti ijia. Kolokwenyu icieng kiwanyi, ojo inyi, "Kiniamahiti nan alo iyo lahitok nei."⁵⁵ Ati ojo rece ko ngotenge, "Ingohi re kito kitong ko ohoi faritin tomon, koloru, ite hati ifwo."⁵⁶ Ati ojo inyi diho icieng, "Kehitik nan iya na licio Lobanga tenuno iyo owele nei, kiniamahiti nan kikoi ojir alo iyo lahitok nei."⁵⁷ Tinyia ojo icieng, "Ngalolonguti re kito, kitifi inyi."⁵⁸ Icieng ko kilolonguno Rebeka itifi inyi ojo, "Iloro isi kole tungani?" Inyiahahi inyi ojo, "Aloro nan."⁵⁹ Oto icieng ko lahahino kanee neicieng Rebeka olo ko karwaani nenge ko karwaani lo Abraham ko cio kunenge.⁶⁰ Manyu igatahi icieng Rebeka gum ojo diho inyi, "Icwara lotataha kunino oruju lokoliho kulo merok kuneicieng."⁶¹ Rebeka ko karicani nenge ko kikukumahino irwohi lonagahin ko kiliharoti ko karwaani lo Abraham. Odumu karwaani Rebeka ko lotita.⁶² Tinyia olotu Isako to Beer Lahai Roi tonyio orumu inyi omanya Negev.⁶³ Isabe inyi iya mana lobo kurou ki gigilo tinyia, ojo inyi iyol komom odeu lonagahin ofwonuno.⁶⁴ Iyol manyu Rebeka konyeha ko deuno Isako, ko kiculuno to kai lo lonaga⁶⁵ ko kitifia karwaani ojo, "ngai nu tungani to mana lolotuno kitirico ohoi?" Inyiahahi karwaani ojo, "Inyi lahitok nei." Oto inyi ko dumuno kimuhi nenge ko buburaru. Oto karwaani ko rihohino Isako sangite fad kuna litii inyi.⁶⁶ Iyauno Isako inyi katua lo kema lo iyang nenge Sarah, ko yema Rebeka. Oto Rebeka ko rahun ngorwani nenge, imaru inyi bebe.⁶⁷ Oto itirobi tau lo Isako to wei lo iyang nenge Sarah

25

¹Olotu Abraham orumu lobo ngorwani lobara Ketura. ²Olotu inyi otomonohi Abraham tee: Zimran, Joksas, Medan, Midian, Isbak ko Suah. ³Ara afa Joksas monye lo Seba ko Dedan; ara afa lotataha kulo Dedan cio kulo Asur, cio kulo Letus ko cio kulo Leumm. ⁴Ara afa tee kulo Midian oho Epa, Eper, Hanok, Abida, ko Eldaa. Ara afa kuno fad lotataha kulo Ketura.⁵ Ingohi Abraham sangite kunenge pili iyo Isako. ⁶Ati orihe inyi owar, icio inyi kiciorita iyo tee kulo na ngorwani nenge ko cularu icieng ingadari to lohitongore lo kito nenge Isako, ofwo iya kofikofi kulo ngati lo okangere.⁷ Omany Abraham karihin mia lobito ko keek mietare ko miet. ⁸Oto Abraham ko wiriaru wirita nenge lo lohicungi ko weyaru longoroyon bebe, tungani na lomany loborengi karihin.⁹ Onuhahi tee kunenge; Isako ko Ismael inyi kunom lo Makpela na lonyiha ko Mamre mana lo Epron kito lo Zohar Hittitani, ¹⁰mana lafa linyiangu Abraham iyo cio kulo Hittit. Onuhahini Abraham ijia ko ngorwani nenge Sarah. ¹¹To korwong lo wei lo Abraham, igatahi Lobanga kito nenge Isako gum na lomanya Beer Lahai Roi tona.¹² Ara ene irejit lo kaji lo kito lo Abraham na lobara Ismail, na lotomonohi Hagar na lara Ijiptoni, opii lo Sarah inyi.¹³ Ara kuno karanacio kulo tee rei kulo Ismail ijifita otomone neicieng: Nabios, okang lo Ismail, Kedar, Adbeel, Mibsam, ¹⁴Misma, Duma, Massa, ¹⁵Hadad, Tema, Jetur, Napis, ko Kedma. ¹⁶Ara kuno karanacio kulo tee rei kulo Ismail manyu icieng lara kulahitoha kulo imaniti tomon ko are iya na longonore to kofikofi kulo lomanyarihin ko kemahin kuneicieng.¹⁷ Omany Ismail kof karihin mia lobito ko keek uni ko mietare. Owiri inyi wirita nenge lo lohicungi ko weyaru. ¹⁸Omany lotataha kunenge kof kiciaha to Havila many Sur onyiha ko lohikori lo ngati lo okangere lo Ijipt, kaliloro iya ngati lo Asur. Ati omanya icieng ijoriati ko imaniti fad kuna likajio ko icieng.¹⁹ Ara ene irejit lo kaji lo Isako, kito lo Abraham. Olotu Abraham ara monye lo Isako, ²⁰manyu olotu Isako langun lara karihin kunenge keek ongon, oyem Rebeka kito lo Betuel lo kof lo Aram lona faji lojimi Padan Aram, kanee lo Laban Aramani.²¹ Ilifa Isako Lobanga to ngorwani nenge tonyio ida inyi otomonu tee. Ifotu Lobanga kilifa nenge, manyu olotu ngorwani nenge ifonga. ²²Ifufulinga tee to kocehe nenge, oto inyi ojo, "Nyio itiyo ene ken nei?" Tona olo inyi kitifia Lobanga.²³ Ojo Lobanga diho inyi, "Ogoni misihi are katua nino, manyu okoraru mute cio are to kocehe nino, manyu ogol mute cio kuna kude ilany kude, manyu irwa mute lahitok iyo Lasidi."²⁴ Langun logoru far lo tomonun nenge, oturu inyi tee rei. ²⁵La litem rutuno, odo oto oju ken

fad iya kyela na iju. Tona itibarahini inyi ojimi Isau.²⁶To kifwongi olotu rece, omuruhuta tutunye lo Isau, tona itibarahini inyi ojimi Jakob. Orumu monye neicieng Isako logoru karihin keek ile tona lotomonunore Rebeka icieng.²⁷Oboroho tee, olotu Isau ara kamejani na iteten, retoni lo mwang, ati ara Jakob kito na ibuho na lowak kitongo kalele lo kemahin.²⁸Olotu Isako imaru Isau tonyio limang inyi jijiman lo tyang lo mwang, ati imaru Rebeka Jakob.²⁹Lobo far koloyer Jakob jati na idik, olotu Isau to mwang ara na lonya kinga noo.³⁰Oto ko jimitan iyo rece, "kicio nan jati ido lobo, deu, kinyia kinga nan noo! Inyi licio inyi obara tolobo Edom.³¹Inyiahahi Jakob inyi ojo, "Kitilotohi re nan obolare nino."³²Ojo Isau, "Tode anyiha nan weyaru. Nyio ha jiran lona obolare diho nan?"³³Ati ojo Jakob diho inyi, "Ibutia re diho nan." Oto inyi ibuti diho Jakob itilotohi inyi obolare nenge.³⁴Oto Jakob ko kicwara Isau mugati ko agira lo ades. Oto inyi ko daha, omatahi kifi ko wojuno olo. Tona itikaj Isau obolare nenge.

26

¹Tinyia olotu kinga ongon kof to kifwongi lo kinga lafa longon to faritin kulo Abraham, olotu Isako olo iyo Abimelek kabu lo cio kulo Palestina to Gerar.²Oboto Lobanga iyo Isako orihohi inyi ojo, "kelo iya Ijpt, itongo kof na lajo nan ojir isi itongo.³Itongo ene kof to kude faritin, manyu ahingon cia nan ko isi, manyu ahigatahi isi gum. Tonyio ahicorihino nan isi ko lotataha kunino ene kof fad lo kitifuta kibutia na lacio nan diho apa nino Abraham.⁴Atiboreng cia nan lotataha kunino iya kanger kulo kai manyu acio ca nan icieng kuno kofikofi fad, manyu to lotata nino, misiok fad to kof orumu mute gum,⁵tonyio oningo afa Abraham tenya nei manyu itii sangite dot kuna latifak nan inyi kitiyo, oric manyu cihichi kunei, tenyitenyi ko kisingita kunei"⁶Oto Isako ko manya Gerar.⁷Kalitifia cio kulo na kof inyi to ngorwani nenge, ojo inyi, "Ara inyi kanece nei" tonyio orumu inyi obang tulohino icieng jimitan 'ara inyi ngorwani nei'. Ii inyi ojo, 'kitum cio kulo ene kof kifadaru nan to Rebeka tonyio odwaru inyi.⁸Langun lomany Isako ijia faritin kuna iborengi, odeu Abimelek kabu lo Palestina to lotupulec Isako itisonga ngorwani nenge Rebeka.⁹Oto Abimelek ilolongu Isako ojo diho inyi, "Ara inyi ngorwani nino dede, nyio licio isi ijo, 'Ara inyi kanece nei'?"¹⁰Inyiahahi Isako inyi ojo, "Tonyio orumu nan aiiyo ajo, ngatum nan kitiririoro warun nei to inyi."¹¹Ojo Abimelek diho inyi, "Nyio ene litii isi iyo ohoi? Otum lobo tungani to kiji niyang getore ngorwani nino, itum isi kiyauno kupal lo lomuna kenite kuniyang."¹²Oto Abimelek ko ciha cio fad ojo, "Tungani lobo na litii lobo rohojun iyo ene tungani kode iyo ngorwani nenge ojir ifadari."¹³Orem Isako mana na kof to na kari bito ko denguno samatati na lotum kakeny mia lobito, tonyio igatahi Lobanga inyi gum.¹⁴Obara Isako noo, manyu osodoro bara ko samun nenge many olotu obara ogal.¹⁵Obar inyi kera ko kicu olohe ko karwaak many itikaino cio kulo Palestina inyi.¹⁶Oto cio kulo Palestina konuha karecio kulafa lobok karwaak to faritin kulo apa nenge Abraham fad.¹⁷Tinyia Abimelek ko jimitan iyo Isako, "Ingade to kiji niyang tonyio lilany golun nino niyang."¹⁸Oto Isako ko johoro tijia olotu manya ridat lo Gerar, faji na lolotu inyi itongohinore.¹⁹Olotu Isako itingujuk kuto kulafa karecio itimihin lobok monye Abraham kuna lofwonu cio kulo Palestina onuk icio icieng kulafa karanecio litibar monye.²⁰Obok karwaak kulo Isako katua lo gura otuluni kifi kuna inyuji to katua.²¹Ati itingolof katibalak kulo Gerar katibalak kulo Isako ojo, "Ara kuno kifi kuniyang! Itibarahi Isako na itibi ojo Esek, tonyio itingolofi inyi.²²Tinyia ofwo icieng obok lobo itibi ake, itingolofi manyu icieng tona, itibarahi na itibi ojo Sitnah.²³Isiol icieng tijia ofwo obok lobo itibi ake, oru lobo tungani litingolof icieng tona. Itibarahi inyi na ojo Rehobot, ojo, "Jijia lohicio Lobanga ohoi faji na licio ca ohoi kitenu manya ene kof."²⁴Tinyia owoju inyi olo iya Beerseba.²⁵Na karue oboto Lobanga iyo inyi ojo, "Nan Lobanga lo apa nino Abraham, kebang tonyio angon nan ko isi. Ahigatahi cia nan isi gum manyu atipit lotataha kunino iborengi to giglo lo karwaani nei Abraham²⁶Oduhohi Isako ciali ijia ko kilolongohino karana lo Lahitok Lobanga. Ogurohi inyi kema nenge ijia manyu obok karwaak kunenge itibi lo kifi.²⁷Manyu tinyia olotu Abimelek diho inyi to Gerar ilihuni ko Ahusat kasingani nenge ko Pikol lahitok lo asegere kunenge.²⁸Itifi Isako icieng ojo, "Nyio ifwonu ite diho nan ati afa ite itiswa nan manyu ifuhe nan oleng to kiji ningi?"²⁹Inyiahahi icieng ojo, "Lohideu ohoi otoc jimitan ongon Lobanga ko isi, tona kiiu ohoi kijo ojir lobuti lo yomo ongon kiji niyang - kiji niyang ko isi, ngatifik yomo ko isi³⁰jimitan ida cia isi itii diho ohoi rohojun, iya na afa lida ohoi kitiyore rohojun diho isi ati kitong ko isi ara na ijr manyu kicio isi ilotu to kisiliban. Manyu jijia lohigatahi Lobanga isi gum.³¹Oto Isako ikukum karama to icieng odahati manyu omati imatiti.³²Kiwanyi berien ibuti icieng lobuti lo yomo kiji neicieng. Isako ko kiniamahino icieng kikoi, icieng ko fwordo to kisiliban iya kof neicieng.³³Lafar ofwonu karwaak kulo Isako orihohi inyi kare itibi na lobok icieng, ojimi iyo inyi, "lohirumu ohoi kifi!"³⁴Itibarahi inyi na itibi ojo, "Seba" obarare na kang 'Beerseba' ko jijia.³⁵Kologoru karihin kulo Isau keek ongon, olotu inyi oyem Judit kito lo Beeri Hittitani, manyu oyem Besimat kito lo Elon Hittitani.³⁶Icio afa kuna ngorwo kidak iyo Rebeka ko Isako.

27

¹Langun longoroyon Isako, lofafari konyeha na lida orihe otum deya, ilolongu inyi Isau kito nenge lahitok oto ojo diho inyi, "kito lei" Inyiahahi inyi ojo, "Nan ene"²Ojo Isako, "Langoroyon nan manyu ida ayen far lo wei nei."³Jijia todumu kawo ko sohobo lo ngonecio kunino tomejaru mwang kifadahi nan lobo tyang lomwang.⁴kikukumahi nan jati tyang na ijijim langun lamaru nan, kiyahahi anyia ojir ahigatahi gum nei orihe ida lawei."⁵Tona orumu Rebeka oningo ko lociha Isako kito lenge Isau. Langun Isau loro iya mwang mejaru tyang lo kiyauno,⁶ojo Rebeka iyo kito nenge Jakob, "Tode, aning nan apa nino ojo iyo rece nino Isau,⁷"Ilo tomejaru lobo tyang lomwang ilotu kiyerihhi nan jati na ijijim anyia ojir ahigatahinore isi gum nei to ketemoni lo Lobanga orihe ida lawei."⁸Jijia kito nei, toning tenyia nei otoc, manyu itiyo iya na latenyare nan.⁹Ilo lodahare lo sang kiyahahi nan korecio are kuna ifufuho kuna lorihe ongarihino ojir nan alotu ayerihhi jati na ijijim iyo apa nino iya langun lowak inyi.¹⁰Ito hati iyaru iyo apa nino onyia ojir kigatahinore isi gum nenge orihe

ida lowei.”¹¹Ojo Jakob iyo iyang nenge Rebeka, “Ati oju bo ken lo rece nei Isau, onyu nei.”¹²Adi cia ngohitir apa nei nan? Ato cia nan aboto mejo atinononga inyi ato ayauno kifioro ken nei ida ara kigata lo gum.”¹³Ojo iyang nenge iyo inyi, “Kito nei, ingohi na kifioro tolotu ken nei. Itiyo isi iya na latenyare nan yama kuna kiri iyahahi nan.”¹⁴Olo inyi iymaru kuna kiri olotu icio iyang nenge olotu ikukum jati na ijijim iya langun lowak apa nenge.¹⁵Rebeka ko dumuno kyela lo kito nenge lahitok Isau na ijiir noo, na orumu longon inyia kaji ko kiticiefohohino kito nenge lasidi Jakob.¹⁶Oto inyi obubur kac ko murut nenge to kyela lo kine.¹⁷Oto ko kicwara kito nenge Jakob na jati ijijim loyer inyi ko mugatihin kuna lofun inyi.¹⁸Olo Jakob iyo monye ojo, “Apa nei.” Ifotu inyi ojo, “Ee kito lei, isi ngai?”¹⁹Ojo Jakob iyo apa nenge, “Nan Isau kito lilo lahitok, latii nan iya ladi litenyare isi iyo nan. Towoju bo tonyia tyang na layauno nan ojir igatahinore nan gum nino.”²⁰Itifi Isako kito nenge ojo, “Aja isi irumu deu deu jii kito nei?” Inyiahahi inyi ojo, “Lahitok Lobanga nino lohitudenu nan.”²¹Isako ko jimitan iyo kito nenge Jakob, “Isiolu tonyihu ojir nan ahitir isi kito nei, ojir ayenare kalira isi kito nei Isau dede kode ida.”²²Isiole Jakob tang iyo apa nenge Isako na lotir inyi oto ojo, “Ara ogoro ogoro lo Jakob ati ara kac kac kulo Isau.”²³Ida inyi oheru inyi tonyio ojuji kac kunenge iya kulo rece Isau, tona osodoro inyi kigatahino inyi gum.²⁴Itifi inyi ojo, “Ira re isi kito nei Isau dede?” Inyiahahi Jakob inyi ojo, “Ara nan.”²⁵Oto ko jimitan, “Kito nei yau tyang nino anyia ojir ahigatahi isi gum nei.” Iyauno Jakob diho inyi oto inyi ko daha, iyauno manyu vino omat.²⁶Oto apa nenge Isako ojo diho inyi, “Ou ene kimaruk nan kito nei.”²⁷Oto inyi olo imaruk apa nenge. Kalingwatu Isako lis lo kyela nenge, ko kigatahino inyi gum ojo, “Ah, ori lis lo kito nei iya lis lo mana na ligat Lobanga.”²⁸Ingohi Lobanga kicio isi lokolukolu lo kai ko ibariti kulo kof. Samun lo ngamang beciek ko vino ngejuk.²⁹Ingohi misihin kirwaa isi, ko misiok fad ogung ketemoni nino. Tara lahitok na lilanyu reciera kunino. Ingohi tee kulo iyang nino ogung kof ketemoni nino, ingohi cio fad kuna lohificio isi ificiori. Ko kuna lohigatahino isi gum, igatahini gum.”³⁰Langun lokeru Isako kigatahino Jakob gum orihe inyi orutuno to ketemoni lo apa nenge tangtang, ogoruno rece Isau to meja.³¹Ikukum manyu inyi daha na ijijim iyauno iyo apa nenge. Oto ko jimitan diho inyi, “Apa towoju tonyia tyang nei ojir igatahinore nan gum nino.”³²Apa nenge Isako ko kitifia inyi ojo, “Isi ngai?” Inyiahahi inyi ojo, “Nan kito nino, kito nino lahitok, Isau.”³³Ihihira Isako to na igol ko jimitan, “Ngai hati ladi lomejuno tyang kicio nan? Arihe nan akeruno daha ilotunore hati isi, manyu lagatahi nan inyi gum, manyu liwasihia cia inyi ko gum.”³⁴Koloning Isau tenya lo apa nenge, oto ko kicira to ogoro na ikwat to dwarun lo tau manyu ojo iyo apa nenge, “kigatahi manyu nan gum apa.”³⁵Ati ojo apa nenge diho inyi, “Lolotu rece nino to kitinononga ko kiyaru gum nino.”³⁶Ojo Isau, “Ida re otenuni kitibarahino na karana lojimi Jakob? Kakeny lo are nenge ene lohilabare inyi nan: odume afa oboloje nei, ene manyu lodume gum nei iyo apa nei. Oto inyi itifi ojo, “Ida isi ititongohi gum lobo iyo nan?”³⁷Inyiahahi Isako Isau ojo, “Lafik nan inyi ara lahitok na lohilanyu isi manyu latirak nan cio kulo imanit nenge fad ara karwaak kunenge, manyu lagatahi nan inyi samun lo ngamang ko vino. Tona nyo ba lobo na ngatii nan to isi kito nei?”³⁸Ojo Isau iyo monye, “Ara gum nino Lobito hilong apa? kigatahi manyu nan gum apa nei!” Oto Isau ko kicira bebee.³⁹Inyiahahi apa nenge Isako inyi ojo, “Oloma cia lomanyare nino ko ibariti kulo kof, oloma ko lokolukolu lo kai⁴⁰imanya ca isi to ngalem latubot, manyu irwaa cia isi rece lilo. Ati kalifufulinga isi, ibire cia isi okol nenge to murut nino.”⁴¹Itiliwa Isau Jakob to gum na licio apa neicieng inyi. Oto ojo to tau nenge ake ake, “Lonyiha faritin kulo tai lo apa niyang, keruno kicira apa niyang, nan afadaru Jakob.”⁴²Kolorihohini Rebeka tenya lo kito nenge lahitok Isau, ocule tungani ilolongu kito nenge lasidi Jakob oto ojo diho inyi, “Ivita rece nino Isau kileno to kifadaru isi.”⁴³Dong jijia kito nei, itiyo tohi na lahirihohi nan isi; ifirio deu deu iyo rece nei Laban idi Harran.⁴⁴Itongo ijia iyo inyi many re ohuliete kilongo lo rece lilo.⁴⁵Kalida dong rece lilo orihe ilongo ken nino, olulworo kue tohi na litii isi diho inyi, acule cia nan tenya lo iituno nino tijia. Ngahitivi nan ite are fad to far Lobito ajia?⁴⁶Tinyia ojo Rebeka iyo Isako, “Losohona manyu diho nan to kuno ngorwo Hittit. Koloyema manyu Jakob ngorwani to kiji lo ngorwo kulo ene kof lo Hittit iya kuno, ida dong cia warun nei ocam to warun.”

28

¹Tona, Isako ko kilolonguno Jakob ko kigata inyi oto ko ciha inyi ojo, “Keyem ngorwani Kanaanani.”²Towoju deu ilo iya Padan Aram iya kolo apa lo iyang nino Betuel. Ilo toyemu ngorwani nino tijia to kiji lo tee kariok kulo Laban rece lo iyang nino.³Ingohi Lobanga la lolanyu sangite fad kigatahi isi gum kitipit manyu kitiboreng isi many ilotu ira ilulung lo cio.⁴Ingohi inyi kicio isi ko lotataha kunino gum lafa licio inyi iyo Abraham ojir mute ilanyu ene kof jijia limanyare isi, kof lafa licio Lobanga iyo Abraham.⁵Oto Isako ocule Jakob olo inyi owele iya Padan Aram iyo Laban kito lo Betuel Aramani rece lo Rebeka na lara ngoto Jakob ko Isau.⁶Tinyia olotu Isau oyen ojo ligatahi Isako Jakob gum manyu ocule inyi iya Padan Aram lo rumuno ngorwani tijia manyu ojo langun ligatahi inyi gum, ocik inyi ojo, “Keyem ngorwani Kanaanani.”⁷manyu ojo loning Jakob tenya lo apa nenge ko iyang nenge ko loro iya Padan Aram.⁸Isau ko yenun koditi na litilongojitare kuna ngorwo kulo Kanaan apa nenge Isako⁹tona inyi ko loro iyo Ismail ko yemuno Mahalat kanece lo Nabiot kito lo Ismail kito lo Abraham osodore kuna ngorwo lotehita inyi.¹⁰Owoju Jakob to Beerseba ara na loloro iya Harran.¹¹Ojo inyi logoru lobo faji, iyoma inyi ijia tonyio orumu kolong lodoi. Oto odumu lobo moru itenore kue langun logeto inyi.¹²Oto itirija inyi ojo, odeu inyi lohirkwohi na ligid fotiri kof ogoru kue many kai manyu iculunitare malaikahin kulo Lobanga manyu irwohoritarehin iya kai.¹³Idi kai nenge owoita Lobanga oteny ojo, “Ara nan Lahitok Lobanga lo apa nino Abraham ko Lobanga lo Isako. Ahicio mute nan isi ko lotataha kunino ene kof ligeto isi.”¹⁴Ori mute lotataha kunino iya fur lo kof manyu isarihi mute isi iya ngati lo kai ko ngati lo orof ko ngati lo okangere ko ngati lo lodoyore lo kolong. Cio fad kulo kof orumu mute gum ara diho isi ko ara diho kinyiemoti nino.¹⁵Angon nan ko isi manyu ahiriria cia nan isi fajihit fad kuna lilot isi manyu ahinyiahu cia nan isi ene kof. Ida cia nan ahingohi isi many atii nan tohi na lahicik isi.”¹⁶Kolokwenyu Jakob to jio, oto ibuk ojo, “Dede ongon Lobanga ene faji ida hati orumu nan ayen.”¹⁷Orumu bangun linief

inyi oto ojo, "Itirima ene faji jii! Ida ene ara lobo faji ake ko kaji lo Lobanga, ara ene lokoli lo kai."¹⁸Kiwanyi berien odumu Jakob longole moru litenore inyi icidohi ara wiriti ko kijuhohino ngoroni kai nenge.¹⁹Ilolong inyi na faji ojo Betel kileng orumu na faji obara Luz.²⁰Oto Jakob ko kibutia ojo, "Kolohingon cia Lobanga ko nan manyu kiriria nan iyo ene owele laloro nan, manyu kicio nan daha anyia ko kyelani kulo kiciefta,²¹manyu aitu ara na ijir kolo apa nei, oto cia Lobanga ara Lobanga nei²²oto cia ene moro lacidohi nan ara wiriti ara kaji lo Lobanga. Manyu iyo sangite pili kuna lohicio isi nan, ahicio cia nan isi lobito iyo tomon."

29

¹Jakob ko sodoro owele nenge many ogoru kof lo cio kulo ngati lo okangere. ²Tinyia odeu inyi itibi lo kifi na longon par, ko olehi kulo kera uni ibalo kalele nenge tonyio itimatitati sang to na itibi. Obolo orumu kiribolok na lotuhorihin kutuk lona itibi. ³Kolotubuno twoli fad inyiha katibalak itibobore moru to kutuk lo itibi itimatarihin sang. Kolokeru sang mata inyiahahini na moru otuhohini kutuk lo itibi.⁴Itifi Jakob katibalak ojo, "Recera, ira ite kulo aji?" Inyiahahi icieng ojo, "Kira ohoi cio kulo Harran."⁵Ojo iyo icieng, "Iyen ite Laban, lotata lo Nahor?" Inyiahahi icieng ojo, "Ibo, kiyen ohoi." ⁶Tinyia itifi Jakob icieng ojo, "Ogon inyi ara na ijir?" Inyiahahi icieng ojo, "Ibo, ogon inyi. Tode kito nenge Racel ene lolotuno ko kera."⁷Ojo inyi, "Tode, orihe kolong obolo. Ida ara tik lo kifuro sang ene. Itimatata sang inyiahe olemore ofwo daha."⁸Inyiahahi icieng inyi ojo, "Ida ohoi kitum kitiyo jii many kolotubuno twoli fad, itiboborori kiribolok to kutuk lo itibi, inyiha kitimat sang."⁹Orihe inyi otenya ko icieng, olotu Racel ko kera kulo monye tonyio ara orumu inyi katibalani. ¹⁰Kolodeu Jakob kito lo mamai nenge Racel ko sang kulo mamanyi nenge Laban, olo inyi ko butoro moru kiribolok to kutuk lo itibi ko yohohino kera kulo mamanyi nenge kifi.¹¹Oto Jakob imaruk Racel ko kicira to ogoro na ikwat. ¹²Orumu inyi lorihoi Racel ojo ara inyi okeu lo apa nenge kito lo Rebeka. Oto inyi ko kifejaru olo orihohi apa nenge.¹³Laban ningo Layomit lo Okeu nenge kito lo kanece, ko ruharu kitirico inyi. Oto ofony inyi imaruk ko kiyauno inyi kalenge. Tinyia ititimahi Jakob inyi tenyitenyi fad. ¹⁴Tinyia ojo Laban diho inyi, "Ira isi okoto ko tyang lo ken nei." Langun litong Jakob kalenge ofahin beciek.¹⁵Ojo Laban diho inyi, "Ngitum isi kitiyo iyo nan arus to rahun okeu nei? Kirihohi nan tohi na ngahidumare nan isi." ¹⁶Na ha orumu Laban ogon ko tee kariok are; obara karana lo nahitok Lea, obara nasidi Racel. ¹⁷Ara afa Lea na linori konyieha, ati ibuta afa Racel odwaru manyu. ¹⁸Orumu Jakob ogon ko wahun to Racel ko jimitan, "Atii cia nan iyo isi to karihin mietare to kito karioni nino na sidi Racel."¹⁹Ojo Laban, "Ocam diho nan kicwara inyi diho isi ilany kicwara iyo lobo tungani ake. Itongo ene diho nan. ²⁰Tona itii Jakob karihin mietare lo rumuno Racel, ati ori diho inyi mejo faritin kude kuting to kimaruno nenge na limarunore inyi.²¹Oto Jakob ojo diho Laban, "Kicio nan ngorwani nei. Lotuba karihin kunei, lawak nan kitongo ko inyi." ²²Tona Laban ko tubuno cio kulo na kang fad ko fiha karama. ²³Ati langun lolotu kurou odumu inyi kito nenge Lea iyauno inyi iyo Jakob manyu itongo Jakob ko inyi. ²⁴Manyu odumu Laban karwaani nenge icio iyo kito nenge ara kalwahani. ²⁵Langun lowang kof, ara Lea longon! Dong ojo Jakob iyo Laban, "Nyio ene litii isi iyo nan? Ida re orumu nan atio iyo isi to Racel? Nyio kitinonong isi nan?"²⁶Inyiahahi Laban inyi ojo, "Itidwara tone kof kicwara kito na sidi oyemi orihe na hitok." ²⁷Tokeru re sabit lo kiteran lone kito ojir kiciori manyu isi na sidi to karihin mietare kunakude kulo tic.²⁸Oto Jakob itii iya na, okeru inyi sabit ko Lea. Icio manyu Laban inyi kito nenge Racel ara ngorwani nenge. ²⁹Icio Laban karwaani nenge Bilha iyo kito nenge Racel ara kalwahani nenge. ³⁰Itongo Jakob ko Racel oto kimaruno nenge lo Racel ilany lo Lea. Ati itii inyi iyo Laban to karihin kunakude mietare.³¹Kolodeu Lobanga ojo ida imaruni Lea, icio inyi otomone ati ongony Racel tomonun. ³²Ifonga Lea otomonu kito retoni, itibarahini karana ojo Reuben. Ojo ara to na lodeunore Lobanga mehino nei. Dede kimaru dong cia retoni nei nan."³³Olotu inyi ifonga ari, ojo inyi otomonu kito retoni, ojo, "Tonyio odeu Lobanga ojo ida kimaruni nan, lohicio nan ene ari." Tona Itibarahi inyi na ojo Simeon. ³⁴Ari olotu inyi ifonga, ojo inyi olotu otomonu kito retoni, olotu ojo, "Jijia dong imoraru cia retoni nei nan, tonyio latomonohi nan inyi tee rei uni." Tona itibarahini inyi ojo Levi. ³⁵Ifonga inyi ari, ojo otomonu kito retoni, ojo inyi, "Jijia dong amaj cia nan Lobanga" Tona, itibarahi inyi ojo Juda. Oto inyi ongot tomonun.

30

¹Kolodeu Racel ojo ida inyi latomonohi Jakob tee, inief okaine inyi ken lo kanece munge. Tona ojo inyi iyo Jakob, "Kicio nan tee, koloru awei nan! ²Ilongojihi Jakob inyi, oto ojo iyo inyi, "Ara nan Lobanga na lohingony isi tomonuno tee?"³Inyi ko jimitan, "Kai karwaani nei Bilah itongo ko inyi ojir otomonohi nan tee ojir manyu nan afak kang ara diho inyi." ⁴Oto inyi icio inyi karwaani nenge Bilah ara ngorwani, itongo Jakob ko inyi.⁵Olotu inyi ifonga otomonu kito retoni. ⁶Oto Racel ojo, "Lohiwak Lobanga nan, loning inyi kicira nei lohicio nan kito retoni. Tona, itibarahi karana nenge ojo Dan.⁷Ifonga Bilah ari otomonohi Jakob kito retoni lo are. ⁸Oto Racel ojo, "Labak nan ko kanece nei baha na igol many alanyu nan, itibarahi inyi na Naptali.⁹Kolodeu Lea ojo longot otomone iyo inyi, odumu inyi karwaani nenge Zilpa icio iyo Jakob ara ngorwani. ¹⁰Otomonohi karwaani lo Lea Zilpa Jakob kito retoni. ¹¹Oto Lea ojo, "Obolo gum nei!" Tona itibarahi Lea inyi ojo Gad.¹²Otomonohi karwaani lo Lea Zilpa Jakob kito retoni lo are. ¹³Lea ko jimitan, "obolo kwama nei!" kilolong cia ngorwo nan ojo kakwamani, tona itibarahi inyi na kito ojo Aser.¹⁴To faritin kulo deno lo ngano, isabe Reuben iya manatak olo orumu kude ciani lo tomonun iyauno iyo iyang nenge Lea. Ojo Racel iyo inyi, "Kicio hati kude iyo na ciani lo tomonun kulo kito nino." ¹⁵Ati ojo Lea diho inyi, "Ida kitum isi retoni na liruje isi iyo nan? Iwak manyu kiyaru ciani lo tomonun lo kito nitole?" Ojo Racel diho Lea, "Ojir itum isi geto ko inyi cia karue ara faji lo lo ciani lo tomonun kulo kito nino."¹⁶Tinyia, ojo Jakob olotu to manatak na kurou orute Lea olo kitiricio inyi. Ojo iyo inyi, "Ojir isi kigeto ko nan ene karue, tonyio lahidum nan isi to ciani lo tomonun kulo kito nei." Tona ogeto Jakob ko inyi na karue. ¹⁷Oning Lobanga kilifa lo Lea olotu

inyi ifonga otomonohi Jakob kito retoni kitimieti. ¹⁸Tona ojo Lea, "Lohidum Lobanga nan to kicwara karwaani nei iyo retoni nei, tona itibarahi inyi na kito karana ojo Issakar. ¹⁹Ifonga Lea ari otomonohi Jakob kito retoni lo ile. ²⁰Oto Lea ojo, "Lohigomahi Lobanga nan kiciorit na idwaru, tone kideya cia retoni nei nan to rima tonyio latomonohi nan inyi tee rei ile." Tona itibarahi inyi kito nenge karana ojo Zebulun. ²¹To kifwongi olotu inyi otomonu kito ngorwani na lobara Dina. ²²Tinyia iuu Lobanga Racel, oning kilelia nenge icio inyi ifonga. ²³Olotu inyi ifonga otomonu kito retoni, ko jimitan, "Lodume Lobanga riri nei." ²⁴Itibarahi inyi ojo Josep, manyu ojo, "Ingohi hati Lahitok kisodohi nan lobo kito retoni." ²⁵Langon lotomonu Racel Josep, ojo Jakob iyo Laban, "Kilahahi nan alo ojir aite iya kof nei. ²⁶Kicio nan ngorwo ko tee kunei kuna latiu nan diho isi, ojir alot. Iyen isi bolojun lo tic na latii nan diho isi." ²⁷Ati ojo Laban diho inyi, "Kalohideya isi nan ara na ijjir, itongo ja re. Lalotu nan ayen to kimoca jimitan lohicio Lobanga nan gum to isi." ²⁸Osodohi inyi ojo, "Kirihohi nan kidumit nino ojir nan ahicio isi." ²⁹Ojo Jakob diho inyi, "Iyen isi tic na latii nan diho isi ko koditi na litongore sang kunino iyo rica nei. ³⁰Kulafa kuting litehita isi orihe nan ida lalotu, litadoro bebe. Manyu lohicio Lobanga isi gum to fajihit fad kuna langon nan. Ati dong jijia anu cia atii nan lobo tohi to kalitole?" ³¹Itifi Laban inyi ojo, "Nyio ngahicio nan isi?" Inyiahahi Jakob ojo, "Kehicio nan lobo tohi, ati ngitii isi ene tohi bito diho nan, ngasodoro cia nan kitibala ko rica sang kunino: ³²ingohi aher nan sang kunino fad, agele kera kuna igiriha ko kuna ikomoli fad. Tee kulo kera kuna irwohi fad ko kiri kuna igiriha ko kuna ikomoli fad, ojir icieng ara kidumita kunei. ³³Ojir itibotu kigenoro nei mute, kalilotu isi hera sang kuna lohikumare isi nan. Sang pili kuna lida igiriha kode ikomoli ko tee kulo kera kuna lida irwohi ojir oboto ara sang kuna lokokoluni." ³⁴Ojo Laban diho inyi, "Laruk nan. Ingohi tori iya na lityeni isi." ³⁵La far bito Laban ko loro kigegelarung sang kuna igiriha ko kuna ikomoli kode ikoriho (sang fad kuna longon ko kihapel na ikwe) ko tee kulo kera kuna irwohi fad ko kicwara iyo tee rei kunenge. ³⁶Oto ko kitijohoro kuna sang oloma ko Jakob owele lo faritin uni, ongerihi Jakob itibala sang kunakude kulo Laban. ³⁷Ogitu Jakob lomurlang, iyau ko bukoi opote kobokobo to fajihit kude itongo ara kuna li gero ikomoli kode ikoriho. ³⁸Oto ko fiha kuna keyek onyia ko tigoli kuna lomatare sang ojir ongon ketemoni lo sang ko lofwonu mata. ³⁹Ikobati ketemoni lo kuna keyek. Manyu itad sang kirieho kuna ikomoli ko kuna ikoriho. ⁴⁰Igele Jakob kirieho kulo sang ofik ake to kiji lo sang, manyu ofik kuna ikwari fad ko kuna ingiroho ko kuna irwohi ake ara kulo Laban. Tona igele inyi sang kunenge ake ida imorahi ko kulo Laban. ⁴¹Manyu kalikobo kore kode mongo lo ker purnoti na ifufu ilotir, ofik Jakob kuna keyek ketemoni nenge ojir ikobati ketemoni lo kuna keyek ⁴²ati kalara kiri kode kera bitora kuna iniamaha ida inyi ofik keyek ketemoni neicieng. Tona ofwonu sang kuna iniamaha ara kulo Laban, kuna ilotiri ara kulo Jakob. ⁴³Tona olotu Jakob obara noo, obar kiri, kera, sigiriahin ko lonagahin ko karwaak rei ko ngorwo.

31

¹Oning Jakob ojo otenya tee rei kulo Laban ojo, "Liyaru Jakob sang kulo apa niyang fad, manyu orumu ene bara fad iyo sang kulo apa niyang." ²Manyu odeu Jakob jimitan lida kitongo lo Laban ko inyi orihe ori iya langun. ³Tinyia ojo Lobanga diho Jakob, "Ilo toite iya kof lo apaicio kunino iyo cio kunino manyu angon cia nan koiisi." ⁴Tinyia ocule Jakob tenya iyo Racel ko Lea ojir ofwonuni mwang idi liboriare inyi sang. ⁵Ojo inyi iyo icieng, "Adeu nan jimitan kitongo lo apa ningi ko nan, lida orihe ori iya langun ati kingon Lobanga lo apa nei ko nan. ⁶Iyen ite jimitan latii nan iyo apa ningi to golun nei fad. ⁷Ati lohitinonong apa ningi nan to kibebelo kidumit kunei kakeny tomon. Oto hati ida Lobanga iruk inyi kitiyo lobo rohojun ken nei. ⁸Ko lojo inyi, "Sang kuna ikomoli cia lara kunino, oto sang fad itado kirieho kuna ikomoli. Manyu ko lojo kuna ikoriho cia lara kunino, itado sang fad kirieho kuna ikoriho. ⁹Tona lodumu Lobanga sang kulo apa ningi fad lohicio nan. ¹⁰To ofahin kulo kitado lo sang, kitirija afa nan ojo, adeu nan korecio kuna likoba kiri ara kuna ikomoli, kuna ikoriho ko kuna igiriha. ¹¹Ojo malaika lo Lobanga diho nan iyo kitirija, 'Jakob'. Anyiahahi nan inyi ajo, "Nan ene." ¹²Oto ojo iyo nan, "Tode jimitan korecio kuna likoba sang ara kuna ikomoli, kuna ikoriho ko kuna igiriha tonyio ladeu nan tohi na litii Laban ken nino. ¹³Nan Lobanga lo Betel lafa faji litware isi wiriti manyu ibutiare diho nan. Jijia towaju tone kof deu ilo iya kof na lohitomonunorehin isi." ¹⁴Tona Racel ko Lea ko kiyiahahino inyi ojo, "Orihe lobo tohi ongon na ngohiluny ohoi iyo sangite kulo apa niyang? ¹⁵Ida inyi kideya ohoi ara misiok? Ida manyu inyi kitilote ohoi keken lityore manyu sang kuna lohियemarihin ohoi fad. ¹⁶Dede bara na lodume Lobanga to kac kulo apa niyang ara niyang ko tee kuniyang. Tona itiyi tohi na lohirihihi Lobanga isi." ¹⁷Oto Jakob ko kitirwohohino tee ko ngorwo kunenge korwonga kulo lonagahin, ¹⁸ko mira sang kunenge fad ara lobito ko sangite kunenge kunakude kuna lorumu inyi to Padan Aram fad ko johoro iyo apa nenge Isako na longon kof lo Kanaan. ¹⁹Ko lolo Laban gita kera kunenge, okokole Racel lopidingahin kuna lara Lobangahin kulo kolo monye. ²⁰Tona itinonong Jakob Laban Aramani ida orihohi inyi lotita nenge. ²¹Oto inyi ko rwaaru ko sangite kunenge fad orang nam lo Euparets ara na loloro kof lo dongeco kulo Gilead. ²²To far lo uni, orihohini Laban ojo lifiri Jakob. ²³Inyi ko tubuno kaleicieng fad omot lo Jakob lo tiforo inyi to faritin mietare itohorori inyi kof lo dongeco kulo Gilead. ²⁴Oto Lobanga olotu iyo Laban Aramani iyo kitirija karue ojo diho inyi, "Togeny, keteny lobo tenya iyo Jakob; na ijjir kode na irohohi." ²⁵Orumu Jakob ogurohi kema nenge kof lo dongecio kulo Gilead to na litihorunore Laban inyi, Laban ko cio kunenge manyu ko gurohinoti kemahin kuneicieng ijia. ²⁶Oto Laban ojo iyo Jakob, "Nyio itii isi? Lohitinonong isi nan manyu irweunore tee kunei iya cio kuna linifuni to rem. ²⁷Nyio irweu isi lolit, itinonong nan? Nyio ida isi irihohi nan, ji nan ahiniamahi isi to kwama ko wolo iyo dingo lo oja ko adunguhin? ²⁸Ida manyu isi icio nan acik lotataha kunei ko tee kunei ofwo to kisiliban. Itii isi tic lodataru. ²⁹Atehita nan golun lo kiriafuno isi ati adi karue kirihohi Lobanga lo apa nino nan, "Togeny, keteny lobo tenya iyo Jakob na ijjir kode na irohohi." ³⁰Jijia irweita isi tonyio lohidadam isi iitoro kolo apa nino. Ati nyio ikokoluno ite lopidingahin kuna lara Lobangahin kunei?" ³¹Inyiahahi Jakob Laban ojo, "Orumu nan abang jimitan

iruje cia isi tee kunino to kana nei.³²Ati kalirumu isi tungani na lotehita lopidingahin kulo Lobangahin kunino, ida cia na tungani owar. To ketemoni lo cio kuniyang totak kolongon lobo tohi nino ene iyo nan, kolongon todume. Tona orumu Jakob ida oyen jimitan lokokolu Racel lopidingahin kulo Lobangahin.³³Tona orute Laban kema lo Jakob ko lo Lea ko kemahin kulo kuna karwaak ngorwo are ida orumu lobo tohi. Kolorutu inyi to kema lo Lea, orute kema lo Racel.³⁴Tona orumu Racel odumu kuna lopidingahin kulo Lobangahin kulo kaleicieng ofik iyo ogogor lo kitongi lo lonaga nenge itongore. Otak Laban sangite kuna longoni katwa lo kema fad ida orumu lobo tohi.³⁵Ojo Racel iyo apa nenge, "Kelongo lahitok nei jimitan ida nan awoita ketemoni nino, adeya nan ofa." Tinyia otak inyi ati ida orumu lopidingahin kulo Lobangahin kulo kalenge.³⁶Ilongo Jakob noo, itingolof Laban ojo, "Nyio kupal nei? Aja apal nan diho isi many imejare isi nan?"³⁷Naha jijia litak isi sangite kunei fad, lirumu isi nyio na lara lo kaji nino? Tofik ene ketemoni lo cio kunino ko cio kunei ingohi icieng tongot tenya kiji niyang.³⁸Latong nan ko isi karihin keek are, ida kera ko kiri kunino obut, manyu ida nan akony mongi kulo kera kunino.³⁹Ida nan ayauno sang kuna lokony itiraha diho isi, akenahi nan kuna iyo nan. Manyu kitidum isi nan sang kuna lokokolari to far kode to karue.⁴⁰Ori afa warun nei jii; kicura afa kolong far, kidaha kirobi karue many ife jio to konyeha kunei.⁴¹Ori afa warun nei jii to karihin keek are kuna lamanyare nan kalilo. Atii nan diho isi to karihin tomon ko ongon to tee kunino ko karihin ile to sang kunino, manyu ibel isi kidumita kunei kakeny tomon.⁴²Ngida Lobanga lo apa nei, Lobanga lo Abraham ko bangun lo Isako kingon ko nan, ji isi ifuhe nan alo to kac. Ati lodeu Lobanga kidak nei ko tic lo kac kunei, manyu kirieng isi adi karue.⁴³Inyiahahi Laban Jakob ojo, "Ara kuno ngorwo tee kunei, ara kuno tee tee kunei. Manyu ara kuno sang sang kunei, kuno sangite lideya isi fad ara kunei. Ati ngatum nan kitiyo nyio iyo tee kunei ko tee kuna lotomonu icieng?"⁴⁴Jijia ou ngatifik ciharu nan ko isi manyu ojir itongo ara saden kiji niyang."⁴⁵Tinyia Jakob ko dumuno moru icidohi ara wiriti.⁴⁶Ojo iyo cio kunenge, ifurohiti kude morutok. Oto icieng ko kiyauno morutok ifurohini, oto icieng odaha inyia lifurohinore icieng morutok.⁴⁷Ilolong Laban na ifurit lo morutok ojo Jegar Sahaduza, manyu ilolong Jakob ojo Galeed.⁴⁸Ojo Laban, "Ara ene ifurit saden kiji nei ko isi ele far. Inyi licio obara Galeed⁴⁹obara manyu Mizpa tonyio ojo inyi, "Ingohi Lobanga iriria kiji nino ko nan ka lohilomaha.⁵⁰Kalitiyo isi tee kunei ara na irohohi kode iyem ngorwo kude isodohi iyo tee kunei, kileng ngoru tungani lohideya ohoi ibuha jimitan ara Lobanga saden kiji nei ko isi."⁵¹Ojo manyu Laban iyo Jakob, "Ene ifurit ene, manyu ene wiriti ene na lafik nan kiji nino ko nan⁵²ara ene ifurit saden, ara manyu ene wiriti saden, jimitan ida cia nan alo agal ene ifurit ngati nino lo kitiyo isi na irohohi, manyu, ida manyu cia isi ilotu igal ene ifurit ko ene wiriti ngati nitole lo kitiyo nan na irohohi.⁵³Ingohi Lobanga lo Abraham, Lobanga lo Nahor, Lobanga lo apa neicieng tongot tenya kiji niyang. Oto Jakob ko kibutia to karana lo Lobanga lo apa nenge Isako.⁵⁴Opulohi inyi kiciorita ijia kof lo dongecio, ilolongu cio kunenge daha. Langun lokeru icieng daha, ogeti ijia.⁵⁵Kiwanyi nenge berien imaruk Laban lotataha kunenge ko tee kunenge igatahi gum. Oto inyi ko lotita oite kang.

32

¹Olo manyu Jakob loro nenge, itiric malaikahin inyi.²Kolodeu Jakob icieng, oto ojo, "Ara ene lomanyare lo Lobanga!" Itibarahi inyi na faji ojo Mahanaim.³Ocule Jakob jayona ketemoni nenge iyo rece Isau Seir kof lo Edom.⁴Ising inyi icieng ojo, "Tenya na ngirihohi ite lahitok nei Isau inyi ene, 'Ojo karwaani nino Jakob, 'Atongo orumu nan kolo Laban many to nu ko jijia.⁵Atehita nan kicu ko sigiriahin, kera ko kiri, karwaak rei ko ngorwo. Jijia aculuno nan jayona diho lahitok nei lo tahita rumuno kisisio to ketemoni nino."⁶Koloitu jayona diho Jakob, ojimi iyo inyi, "Lohifwo ohoi iyo rece nino Isau, jijia olotuno inyi kitiricio isi ko cio mia ongon.⁷To bangun na hitok ko kiudo okor Jakob cio kuna lotehita inyi fajihit are, sang, kicu ko lonagahin manyu.⁸Orumu inyi ibuha ojo, "Kololotu Isau iburahino lobito olek, ojir nu bito ofur."⁹Oto Jakob ko kilifa ojo, "Lobanga lo apa nei Abraham, Lobanga lo apa nei Isako. Lahitok, isi lafa lijo diho nan, 'Ilo toite kof nino iyo cio kunino manyu ahicio cia nan isi bara.'¹⁰ida nan acam to jiran ko kigenoro na lohicio isi nan karwaani nino. Atehita afa nan iluk jia lafar larangitare ene kare lo Jordan, ati jijia lara nan olehi kulo cio are."¹¹Alifa nan ajo, 'kilwahu nan to kana lo rece nei Isau, tonyio abang nan jimitan olotu cia inyi iburahino kitiremo nan ko ngorwo ko tee kuneicieng.'¹²ati iteny isi ijo, 'Ahicio cia nan isi bara manyu itiboreng mute lotataha kunino iya singeti lo kutuk lo nam na lida ikenuno."¹³Oget inyi ijia na karue, manyu iyo sang kulafa lotehita inyi, onyum inyi kuna licwara inyi rece Isau;¹⁴kiri purno mia are ko korecio keek are, kera purno mia are ko mongi kulo kera keek are,¹⁵ngotengeri kulo lonagahin keek uni ko tee kuneicieng, kicu batora keek ongon ko mongi tomon ko ngotengeri kulo sigiriahin keek are ko kokili tomon.¹⁶Icio inyi kuna sang ara karwaak kunenge lomirita iyo koditihin kuneicieng ake ake, ko rihohino karwaak kunenge kuna lomirita ojo, "Ifwo ketemoni nei ilolomaha."¹⁷Orihohi inyi iyo karwaani nenge na litemita ojo, "Ko lohitoric rece nei Isau isi kitifi ojo, 'Ira isi longai? manyu iloro isi aji? Manyu kulo ngai kuno sang limirita isi?'¹⁸Ojir isi ijo, 'Ara kulo karwaani lilo Jakob. Ara kiciorita kuna liyauni diho lahitok lei Isau, manyu olotuno inyi to kifwongi niyang'.¹⁹Ocik manyu inyi lo are, lo uni ko kulakude kula lijifata fad ojo, 'Itorihohi Isau na tenya bito ko lohitoric inyi ite.²⁰Manyu ketifur rihohino ijo, 'Olotuno karwaani lilo Jakob to kifwongi niyang'." Tonyio orumu inyi ibuha ojo, "Atirobi cia nan tau nenge to kuno sang lacularu nan ketemoni, ojir kalohiric inyi ko nan to kifwongi kuya kitum inyi kifwotuno nan."²¹Tona itetemohi Jakob kiciorita kunenge ketemoni nenge ati oget inyi inyia laperit.²²Owoju Jakob na karue iyarua kuna ngorwo kunenge are ko kunakude ngorwo karwaak are ko tee kilahaji kunenge tomon ko lobito itirang kare lo Jakob²³Langun litirang inyi icieng tode lo kare, ko sang kunenge fad.²⁴Otong Jakob ake olotu lobo tungani tingo lotir ko inyi na karue many tomorong.²⁵Ko lodeu la tungani jimitan ida inyi atum borihino Jakob, oto ko tiro lohilos nenge itifuru koite lo lohilos to lohikubore nenge orihe inyi osodoro tingo lotir ko inyi.²⁶Oto la tungani ojo diho inyi, "Kilahahi nan alo, tonyio lonyiha kof wangun." Inyiahahi Jakob inyi ojo, "Ida nan ahilahahi isi many kaligatahi isi nan gum."²⁷Itifi la tungani inyi ojo, "Ngai karana nino?" Inyiahahi

Jakob inyi ojo, "Jakob" ²⁸Oto la tungani ojo, "Ida cia isi irihe ibara Jakob, ati ibara dong cia isi Israel, tonyio lifufulinga isi ko Lobanga manyu ko cio ilanyu." ²⁹Ojo Jakob diho inyi, "Kirihohi hati nan karana nino." Ati Inyiahahi inyi ojo, "Nyio itifiare isi karana nei?" Oto inyi ko kigatahino Jakob gum tinyia. ³⁰Tona itibarahi Jakob na faji ojo, "Peniel" lo jimitan, "Tonyio, adeu nan komom lo Lobanga tiribiny ati ingohi nan arihe awar." ³¹Orumu kolong lifiru kai kolagal inyi Peniel, manyu orumu inyi ongura to na lohilos nenge ³²Inyi licio cio kulo Israel ida okonya tyang lo lohilos ko jijia tona lotirorihin afa koite lo lohilos lo Jakob.

33 ¹Oto Jakob ko deya, odeu Isau ko kula cio kulenge mia ongon ofwonuno. Oto inyi ko kora tee kiji lo Lea, Racel ko kuna ngorwo karwaak are. ²Ofik inyi ngorwo karwaak ko tee kuneicieng ketemoni, itijifahi Lea ko tee kunenge ititongohi Racel ko kito nenge Josep kifwongi. ³Inyi token nenge ko loro ketemoni olo ogung kof kakeny mietare langun loloro ketemoni lo rece. ⁴Ati ife Isau kitiricio Jakob ipusohino inyi imaruk. Oto icieng ko kicira. ⁵Oto Isau ongolo ko deuno ngorwo ko tee kuneicieng, itifi ojo, "Oho ngai kuno lohilihita ko isi?" Inyiahahi Jakob ojo ara kuno tee kuna licio Lobanga karwaani nino. ⁶Oto ngorwo karwaak ofwonu ko tee kuneicieng ogungiti. ⁷Ijifahi Lea ko tee kunenge ofwonu ogung, lohicingi olotu Josep ko Racel ogungiti. ⁸Itifi Isau Jakob ojo, "Nyio fotiri lo kuno sang lohirc ko nan?" Inyiahahi Jakob ojo, "Kulo rumunore kibaya to ketemoni nino lahitok nei." ⁹Ati ojo Isau, "Langonore nan beciek rece nei, toricahi kuno litehita isi ara kunino." ¹⁰Ojo Jakob, "Ida Kalarumu nan kibaya to ketemoni nino, ofotu kuno icioriti to kana nei tonyio ori deya lo komom nino diho nan mejo deya lo komom lo Lobanga iya na lifotunore isi nan to kibaya. ¹¹Tode, iruhu iciorit na liyauni diho isi tonyio lohilwak Lobanga nan manyu langon nan ko sangite fad kuna lawak nan." Tona lifudare Jakob, iruk Isau. ¹²Tinya oto Isau ojo, "Lara lohifwo, ahilik nan ko isi." ¹³Ati ojo Jakob, "iyen isi lahitok nei jimitan isidiha tee manyu ojir nan aric ikojeha kulo kera, kiri ko kicu. Kalomiri bebe otum kirieho ko kacau oweiha lobito far. ¹⁴Jijia ilo ketemoni lahitok nei, ingohi nan alotu cafi ko kirieho ko kacau ikojeha ko tee many cia agoru diho isi lahitok nei idi Seir." ¹⁵Tinya ojo Isau, "Ingohi hati bo angerihi cio kude kunei kiniemuno isi." Itifi Jakob ojo, "Nyio itiyore isi jii? Kicio ja nan arumu kibaya to ketemoni nino lahitok nei." ¹⁶Dong tona far iciak Isau owele nenge lo itoro iya Seir. ¹⁷Jakob oite iya Sukos, faji na lolu inyi oduhohi faji lohitongore nenge ko kifaha twoli kulo sang kunenge. Inyi licio ilolongi na faji ojo Sukos. ¹⁸Langun lolotu Jakob to Padan Aram, olotu ogoru siti lo Sekem ara na ijjir, na longon kof lo Kanaan. Ogurohi inyi kema nenge onyiha ko Sekem. ¹⁹Inyangi inyi kof to robia mia lobito iyo tee kulo Hamor, apa lo Sekem, ogurohinore kema nenge. ²⁰Inyia oduhohi inyi ciali lo kiciorita na lilolong inyi ojo 'El Elohe Israel.

34

¹Oto Dina, na kito karioni lo tomonohi Lea Jakob olo waja ngorwo kulo na kof. ²Kolodeu Sekem, kito lo Hamor, Hivitani, kabu lo na kof inyi, oto ko kiyaru inyi olo getore. ³Olo tau nenge iyo Dina kito lo Jakob, imaru inyi na kito karioni, ititeny inyi ara na ijjir. ⁴Manyu ojo Sekem iyo apa nenge Hamor, "kitiyemahi nan ene kito ara ngorwani nei." ⁵Koloning Jakob jimitan lisongarihin kito nenge Dina, orumu tee rei kunenge ongoni mwang ko sang kunenge. Tona ida inyi itii lobo tohi many ofwonu icieng. ⁶Tinya olo Hamor, monye lo Sekem tenya ko Jakob. ⁷Orumu tona, tee rei kulo Jakob loitu to mwang ko ningunoti tohi na litihino. Obul na tenya icieng many ilongoho noo tonyio itii Sekem tohi na litilongojita noo to Israel lo getore kito lo Jakob, tohi na lida ocam to kitiyo. ⁸Ati ojo Hamor diho icieng, "Ofik kito nei Sekem tau iyo kito nino. Icwara ja ingohi to yem ara ngorwani nenge. ⁹Kiyemaru ko ohoi; kicio ohoi tee kariok kuningi, ite manyu iyem tee kariok kuniyang ara ngorwo diho ite. ¹⁰Itum ite imanya kiji niyang, owat kof diho ite. Itomanyati, itiloto, manyu itorumu bara tone kof." ¹¹Oto Sekem ojo iyo apa lo Dina ko recera, "Ingohi nan arumu kibaya to ketemoni ningi, manyu ahicio cia nan ite sang pili kuna liwak ite. ¹²Itingot kiyemi ko kiyalita itigal iya na liwahare ite, adum cia nan lobo tohi keken lingotohi ite nan. Tohi na lawak nan inyi ene kito karioni ara ngorwani nei." ¹³Tonyio linywari kaneece neicieng, inyiahahi tee kulo Jakob Sekem ko monye Hamor to kitinononga. ¹⁴Ojimi diho icieng, "Ida ohoi kitum kitiyo jii, ida ohoi kitum kicwara kaneece niyang diho tungani na lida iliri. Ara cia na tohi lo riri diho ohoi. ¹⁵Ara kikoi lobito na ngotum kiyauno kiruk kiji niyang tone tenya, lo jimitan ojir cio rei kuningi fad iliraru iya ohoi. ¹⁶Oto cia ohoi kicio tee kariok kuniyang diho ite manyu ohoi kiyem tee kuningi, kimanya cia ohoi kiji ningi kira lobito ko ite. ¹⁷Ati kalida ite iruk kiliraru, kidumu cia ohoi kaneece niyang ko fworo." ¹⁸Oto na tenya neicieng ori mejo ojir iyo Hamor ko kito nenge Sekem. ¹⁹Oto na lokilahaji oruk kitiyo na tenya tonyio orumu inyi imaru kito lo Jakob noo, orumu ara inyi iworati noo to kolo monye. ²⁰Tinya ofwo oho Hamor ko kito nenge Sekem lokoli lo kang neicieng tenya ko cio kulo na kang. ²¹Ojo icieng, "Kiyomo kuno cio ko ohoi. Ingohi tomanyati kof niyang itilototi ijia, olalat manyu kof otum icieng. Kitum ohoi kiyem tee kariok kuneicieng, icieng manyu kuniyang. ²²Ati iruk cia kuna cio kimora ko ohoi ara lobito to tohi lobito, jimitan ojir cio rei kuniyang iliraru iya icieng. ²³Ida cia sang kuneicieng ko sangite ko sang kuneicieng kunakude fad ara kuniyang? Jijia ngaruhoto tenya neicieng oto cia icieng kimoraru ko ohoi. ²⁴Iruk cio kulo kang kuna lotubuno fad tenya lo Hamor ko kito lenge Sekem, manyu iliraru cio rei kulo na kang fad. ²⁵Koloring faritin uni, orihe icieng fad omwaiha korongan, ofwonu tee kulo Jakob are; Simeon ko Levi, recera kulo Dina, odumu ngalemo latuboti kuneicieng ko kiburahino kang na lida oyeniti ko kifadaru cio rei kulo na kang fad. ²⁶Ifadari Hamor ko kito nenge Sekem ko dumuno Dina to kolo Sekem ko fworo. ²⁷Tee kulo Jakob ko fwonuno na kang orumu linywararihin kaneece neicieng ko belaru sangite fad. ²⁸Obelari kiri, kera, kicu, sigiriahin ko sangite fad to katwa lo kang ko kuna longoni mwang. ²⁹Iyaru icieng sangite kulo kuna cio fad ko ngorwo ko tee ko sangite fad to kajihit. ³⁰Ojo Jakob iyo Simeon ko Levi, "Liyauno ite kidak diho nan ko kicwara karana nei ongwo iyo cio kulo Kanaan ko Perezihin ko

cio kuna lomanya ene kof. Kikutingi ohoi kalimorahino kuna cio ofwonuni kitiremo nan, kikeruni nan ko kalitole." ³¹Ati Inyiahahi icieng ojo, "Ojir orumu inyi itongore kanece niyang iya kasomoni?"

35

¹Tona ojo Lobanga iyo Jakob, "Ilo iya Betel manyia ijia manyu toduhohi ciali lo kiciorita ijia iyo Lobanga lafa loboto iyo isi na lifejarore isi to kana lo rece nino Isau. ²Oto Jakob ojo iyo kaji nenge ko cio fad kuna longoni ko inyi, "Ibirete lobangahin misiok kuna litehita ite manyu itinyujoto kenite kuningi manyu ibel kielani. ³Ito hati ifwonu kifwo iya Betel faji na laloro nan duhohino ciali lo kiciorita diho Lobanga lafa lohinyiahahi nan kilelia nei to faritin kulo kidak nei manyu kingon ko nan fajihit fad kulafa lalot nan. ⁴Icieng ko kicwara Jakob lobangahin misiok kuna lotehita icieng fad ko gelo kulo kiyoha kuneicieng onuhahi Jakob icieng fotiri lo bule na longon Sekem. ⁵Icieng ko fworoto lokavikavi lo Lobanga ko urohino iyo cio kulo kangite kuna lirit icieng oru lobo tungani lotiforo icieng. ⁶Ogoru Jakob ko cio kunenge fad Luz na lara Betel kof lo Kanaan. ⁷Oto inyi oduhohi ciali lo kiciorita iyo Lobanga ijia, itibarahi ojo El Betel, tonyio ara afa ijia obotore Lobanga diho inyi to na lifeitare inyi rece nenge. ⁸Tinyia owei Debora karwaani lo Rebeka onuhahini inyi fotiri lo bule na longon oleng to Betel, ilolongi na faji ojo 'Alon Bakus. ⁹Langun loitu Jakob to Padan Aram, olotu Lobanga oboto diho inyi ari igatahi inyi gum. ¹⁰Ojo Lobanga diho inyi, "Ibara isi Jakob adi ida cia karana nino orihe ara Jakob, ara cia karana nino Israel." Tona itibarahi inyi ojo Israel. ¹¹Manyu ojo Lobanga diho inyi, "Nan Lobanga lolanyu fad, topit isodoro borengun. Misi manyu imaniti kulo misihi ofwonu cid to ken nino manyu ongoni mute kabuno iyo lofafaicio kunino. ¹²Ene kof afa lacio nan Abraham ko Isako, ahicio manyu isi. Manyu acio cia nan ene kof diho lofafaicio kunino to omot nino." ¹³Oto Lobanga ko loro tinyia lotenyare ko inyi. ¹⁴Icidohi Jakob wiriti lo moru inyia lotenyare Lobanga ko inyi, manyu ijuhohi imatit ko ngoroni kai nenge. ¹⁵Ilolong Jakob na faji lotenyare inyi ko Lobanga ojo Betel. ¹⁶Icieng ko fworoto Betel. Orihe icieng olomaha gaa to Eprat, iciak Racel kiboria manyu ogol otomone nenge noo. ¹⁷Iya na logolore otomone nenge, ojo katitomononi nenge diho inyi, "Kebang, tonyio litomonu isi kito retoni ari ¹⁸iya na lowiritare inyi wirita nenge lo lohicungi, tonyio orumu inyi loweyaru, itibarahi inyi kito nenge ojo Ben-Oni. Ati ilolong apa nenge inyi ojo Benjamin. ¹⁹Iya na, owei Racel manyu onuhahini inyi kikoi lo Eprat na lara Betelehem. ²⁰Icidohi Jakob moru ara wiriti kwecere nenge. Ko jijia ongon na wiriti lo moru litotoro kwecere lo Racel. ²¹Osodoro Israel ko lotita ari olo ogurohi kema nenge kifwongi lo Migdal Eder. ²²Ko lomanya Israel na faji, olo Reuben ogetore ngorwani lo apa nenge Bilah. Olotu Israel oning na tenya. Ongon afa Jakob ko tee rei tomon ko are. ²³Tee kulo Lea: Reuben okang lo Jakob, Simeon, levi, Juda, Isaka ko Zebulun, ²⁴Tee kulo Racel: Josep ko Benjamin ²⁵Tee kulo Bilah karwaani lo Racel: Dan ko Naptali Tee kulo Zilpa karwaani lo Lea: Gad ko Aser. ²⁶Tee kulo Zilpa karwaani lo Lea: Gad ko Aser. ²⁷Ogoru Jakob kang diho apa nenge Isako na longon mamre, na lonyiha Kirias Arba, na lara Hebron lafa faji lomanyare Abraham ko Isako. ²⁸Itong Isako karihin mia lobito ko keek mietanui. ²⁹Oto ko wirita wirita nenge lo lohicungi ko weyaru, oite iyo cio kunenge orumu lobolo lomany karihin beciek. Onuk tee kunenge; Isau ko Jakob inyi.

36

¹Ara ene tifo lo lohujit lo kaji lo Isau na lara Edom ²Oyem Isau ngorwo kunenge to kiji lo ngorwo kulo Kanaan; Ada kito lo Elon Hittitani ko Oholibama kito lo Ana manyu lotata lo Zibeon Hivitani ³ko Basemas kito lo Ismail kanece lo Nabeios. ⁴Otomonohi Ada Isau Elipaz, otomonu Basemas Reuel ⁵manyu otomonu Oholibama Jeus, Jalam ko Kora. Ara afa tee kulo Isau kuno kuna lotomonohini kof lo Kanaan. ⁶Odumu Isau ngorwo kunenge, tee kunenge rei ko kariok ko cio kulo kalenge kunakude fad ara lobito ko sang kunenge ko sangite fad kuna lorumu inyi to kof lo Kanaan ko johoro kof lobo iloma gaa tinyia longonore rece lenge Jakob. ⁷Orumu sang kuneicieng oborengi noo ida iruk icieng kimora ara lobito, ida orumu na kof lomanyare icieng otum icieng fad to borengun lo sang kuneicieng. ⁸Tona, Isau na manyu lobara Edom ko loro manya kof lo donge lo Seir. ⁹Ara ene tifo lo lohujit lo kaji lo Isau, monye lo cio kulo Edom kuna lomanya donge lo Seir. ¹⁰Ara kuno karanacio kulo tee rei kulo Isau: Elipaz kito lo ngorwani lo Isau, Ada ko Reuel kito lo ngorwani lo Isau Basemas. ¹¹Ara tee rei kulo Elipaz: Teman, Omar, Zepo, Gatam, ko Kenaz ¹²Ongon afa Elipaz kito lo Isau ko lobo ngorwani manyu lobara Timna na lotomonu kito retoni na lobara Amalek. Ara afa kuno lotataha kulo ngorwani lo Isau na lobara Ada. ¹³Tee rei kulo Reuel: Nahas, zera, Sama, ko Miza. Ara orumu kuno lotataha kulo Basemas ngorwani lo Isau. ¹⁴Tee rei kulo ngorwani lo Isau Oholibama kito lo Ana, lotata lo Zibeon kuna lotomonohi inyi Isau icieng; Jeus, Jalam, ko Kora. ¹⁵Ara orumu kuno kabuno iyo lotataha kulo Isau: Tee rei kulo Elipaz okang lo Isau; Kebuno: Teman, Omar, Zepo, Kenaz, ¹⁶Kora, Gatam ko Amalek. Ara orumu kuno kabuno kuna lofwonu iyo Elipaz to Edom, ara afa icieng lotataha kulo Ada. ¹⁷Tee rei kulo kito lo Isau Reuel icieng; Kabuno: Nahas, Zera, Samma, ko Miza. Ara afa kuno kabuno kuna lofwonu iyo Reuel to Edom, ara afa icieng lotataha kulo ngorwani lo Isau Basemas. ¹⁸Tee rei kulo ngorwani lo Isau Oholibama; Kabuno: Jeus, Jalam ko Kora. Ara orumu kuno kabuno kuna lofwonu iyo ngorwani lo Isau Oholibama kito lo Ana. ¹⁹Ara orumu tee kulo Isau (na lara Edom) manyu kabuno kuneicieng orumu kuna. ²⁰Ara orumu kuno tee kulo Seir Horitani na orumu lomanya na kof; Lotan, Sobal, Zibeon, Ana, ²¹Dison, Ezer ko Disan. Ara afa kuno tee rei kulo Seir to Edom kabuno kulo Horit; ²²Tee rei kulo Lotan: Hori ko Homam. Ara afa Timna kanece lo Lotan. ²³Tee kulo Sobal : Ayan, Manhas, Ebal, Sepo ko Onam. ²⁴Tee rei kulo Zibeon: Aiah ko Ana. Ara ene Ana lafa lorumu ipulahi kulo kifi kuna inohi katua lo kuny na litibalare inyi sigiriahin kulo apa nenge Zibeon. ²⁵Tee kulo Ana: Disan ko Oholibama kito karioni lo Ana. ²⁶Tee rei kulo Disan; Hemdan, Esban, Isran ko Keran ²⁷Tee rei kulo Ezer: Bilhan, Zavan, ko Akan. ²⁸Tee rei kulo Disan: Uz ko Aran. ²⁹Ara afa kuno kabuno kulo Horit; Lotan, Sobal, Zibeon, Ana, ³⁰Dison, Ezer ko Disan. Ara afa kuno kabuno kulo Horit na lijifata agwalahin kunei to kof lo

Seir.³¹ Ara afa kuno kabuno kuna lolanyu Edom many orihe ko lobo kabu oru to kof lo Israel; ³²Olotu Bela kito lo Beor ara kabu lo Edom, obara afa taya nenge Denhaba. ³³Ojo Bela owei oluny Jobab kito lo Zera lo Bozra faji nenge ara kabu. ³⁴Ojo Jobab owei, oluny Husam lo kof lo Teman faji nenge ara kabu. ³⁵Ojo Husam owei, oluny Hadad kito lo Bedad na lolotu olanyu cio kulo Median to kof lo Moab faji nenge ara kabu. Obara afa taya nenge Avis. ³⁶Ojo Hadad owei, oluny Samla lo Masereka faji nenge ara kabu. ³⁷Ojo Samla owei, oluny Saul lo Rehobos na longon kutuk lo kare faji nenge ara kabu. ³⁸Ojo Saul owei, oluny Baal-Hanan kito lo Akbor faji nenge ara kabu. ³⁹Ojo Baal-Hanan kito lo Akbor owei, oluny Hadad faji nenge ara kabu. Obara afa taya nenge Pau manyu obara ngorwani nenge Mehetabel kito lo Mafred kito lo Me Zahab. ⁴⁰Ara afa kuno kabuno kuna loreu iyo Isau to Karanacio ko imaniti ko kofikofi kuneicieng; Timna, Alva, Jeses, ⁴¹Oholibama, Ela, Pinon, Kenaz, Teman, Mibzar, ⁴²Kenaz, Teman, Mibzar, ⁴³Magdiel ko Aram. Ara orumu kuno kabuno kulo Edom to lomanyarihin kuneicieng iyo kof na litongo icieng. Ara ene iforit lo kaji lo Isau, monye lo cio kulo Edom.

37

¹Omany afa Jakob lafa kof lomanyare apa nenge, kof lo Kanaan. ²Ara ene lohujit lo kaji lo Jakob. Josep kito lokilahaji karihin tomon ko mietare orumu itibala sang kulo apa nenge ko recera kunenge tee kulo Bilah ko Zilpa ngorwo kulo apa nenge iyaunita inyi tenyitenyi kuneicieng kuna irohohi iyo apa nenge. ³Orumu Israel imaru Josep ilany tee rei kunenge kulakude tonyio otomonohini inyi Josep to ongoroyone nenge manyu orifahi inyi kyela na idwaru itibibili otoc. ⁴Kolodeu recera jimitan imaru apa neicieng inyi ilany icieng kulakude, oto oberuni inyi ilany na lida kileng otenyati ara na ijiir ko inyi. ⁵Itirija afa Josep, ojo inyi olotu orihohi recera kulenge, oto osod oberwe neicieng ken nenge noo. ⁶Ojo inyi diho icieng, "Itoning ba ene kitirija nei. ⁷Ojo kitora orumu ohoi ngamang mana. Oto hati itorit nei ko woita obir ofwonu itoriti kuningi irit nei oto orubuhiti iyo itorit nei." ⁸Ojo recera kunenge diho inyi, "Iwak mute isi lanyuno ohoi?" Tona osodoro icieng beruno inyi noo to na kitirija nenge ko tenya na loteny inyi. ⁹Tinyia itirija inyi ari, olotu inyi orihohi recera kunenge ojo, "Itoning. Kitirija nan ari ojo, olotu kolong, ofa ko kanger tomon ko lobito ogungiti ketemoni nei." ¹⁰Kolorihohi inyi apa lenge ko recera kulenge, irieng apa lenge inyi ojo, "Nyio fotiri lo na kitirija nino? Atum cia nan ko iyang nino ko recera kulilo fwonuno gungon ketemoni nino?" ¹¹Itikaino recera kulenge inyi, ati oricahi apa lenge na tenya kue nenge. ¹²Tona ofwo recera kunenge kiboria sang kulo apa neicieng lobo faji lonyiha ko Sekem. ¹³Oto Israel ojo diho Josep, "Iyen isi jimitan iboria recera kunino sang idi lonyiha ko Sekem, ou ahicularu nan isi diho icieng." Inyiahahi inyi ojo, "Ojir noo." ¹⁴Oto ko jimitan diho inyi, "Ilo tode kolongoni recera kulilo ko sang ara na ijiir, kinyiahahi nan tenya." Oto ko cularu inyi to ridat lo Hebron. Kologoru Josep Sekem. ¹⁵Orumu lobo tungani inyi iratita lodahare lo sang oto itifi inyi ojo, "Nyio itahita isi? ¹⁶Inyiahahi inyi ojo, "Atahita nan recera kunei, ngitum ha ba isi rihohino nan faji na liboriare sang kuneicieng?" ¹⁷Inyiahahi la tungani inyi ojo, "Lojiohori ten, aning nan icieng ojo, 'ingafi iya Dosan'." Josep ko tiforo recera olo orumu icieng onyihati Dosan. ¹⁸Ati odeu icieng inyi lolomaje orihe ida logoru diho icieng, iciak icieng kikukuma lo kifadaru inyi. ¹⁹Ojo icieng, "Lolotu bo katirijani! ²⁰Ifwonu ngafadeti kibirohi katua lo lobo to kiji lo kuno tulaha, kijo hati lokony itira inyi. Ojir kideunore lohicungi lo kuna kitirijita kunenge." ²¹Koloning Reuben jii, otem lwahuno inyi to kac kuneicieng. Ojo diho icieng, "Kefade inyi. ²²ketiiju lobo okoto, ibirohiti inyi katua lo ene tula to mwangatare. Ati kefik kana ken nenge." Oteny Reuben jii lo lwahuno inyi ojir anyiaharore inyi iyo apa nenge. ²³Tona, Kologoru Josep iyo recera kunenge, opuce icieng kyela nenge. Na kyela litibibili liciefita inyi ²⁴ko dumunoti inyi ibirohini katua lo tula na loru kifi tija. ²⁵Langun litongo icieng kof daha, odeu icieng ilulung lo cio kulo Ismail ofwonuno to Gilead. Otingita orumu lonagahin kuneicieng canitok kuna iuri; soya ko iheru ara na lofworoti iyaroti kuna sangite iya Ijpt. ²⁶Ojo Juda iyo recera kunenge, "Ani tohi cia kirumu ohoi iyo kifadaru rece niyang kimonahi okoto nenge? ²⁷Ifwonu ngatilotohiti inyi iyo cio kulo Ismail manyu ida kitir inyi, ara manyu inyi rece niyang, tyang ko okoto lo kenite kuniyang." Iruk recera. ²⁸Dong langun lofwonu katilotok kulo Midian, ipihu recera kunenge Josep to katua lo tula itilotohiti inyi iyo cio kulo Ismail to riali keek are iyaru kuna katilotok inyi iya Ijpt. ²⁹29 Koloite Reuben tula orumu Josep oru to katua, oto ko cira kyelani kunenge. ³⁰Oite inyi iyo recera kunenge olo ojo, "Oru kito to tula! Alo nan aji jijia?" ³¹Oto icieng odumu kyela lo Josep, ongoti kine ko kilutohino kyela nenge iyo okoto. ³²Iyaru icieng na kyela litibibili iyo apa neicieng, ofwori ojimi, "Kirumu ohoi ene kyela, tode ba kalara lo kito nino." ³³Oheru apa neicieng kyela ko jimitan, "Ara kyela lo kito nei, lokony lobo tyang ingere inyi. Litisare itira Josep." ³⁴Tinyia ocir Jakob kyelani kunenge, iciefohi kyelani kulo tai ko kicira kito nenge to faritin beciek. ³⁵Ofwonu tee kunenge kilahaji ko kariok fad kitirobia tau nenge, ati oberu inyi kitirobia lo tau. Ojo inyi, "Ida, atiring cia nan kicira many alo amora ko kito nei tula." Tona icir apa nenge inyi. ³⁶Ojo tinyia, ofwo cio kulo Midian itilotohi Josep Ijpt diho Putifar la lara lobito to kiji lo kulahitoha kulo karemok kulo Parao, Kaboloroni lo kaririak kunenge.

38

¹To kuna faritin, ongerihi Juda recera kunenge olo kitongo ko lobo tungani to Adulam lobara Hira. ²Tijia iric Juda ko kito ngorwani lo lobo Kanaanani lobara Sua. Oyem inyi na kito itongo ko inyi. ³Ifonga inyi otomonu kito retoni la lobara Er. ⁴Ifonga inyi ari otomonu kito retoni itibarahi karana nenge ojo Onan. ⁵Otomonu inyi kito retoni lobo ari itibarahi ojo Sela. Otomonohi inyi lobo faji lobara Kezib. ⁶Itiyemahi Juda kito nenge okang Er ngorwani la lobara karana nenge Tamar. ⁷Ati Er okang lo Juda orumu ara tungani na irohohi to ketemoni lo Lobanga, Lobanga ko kifadaru inyi. ⁸Oto Juda orihohi Onan ojo, "Tojung ngorwani lo rece nino ojir itomonu tee itihu kue lo rece nino." ⁹Ati oyen Onan jimitan ida cia tee ara kunenge. Tona kologeto inyi ko ngorwani lo rece, ijuhohita inyi kula kunenge kof lo kitiho tomonohino rece tee. ¹⁰Na tohi litii Onan, ibot to ketemoni lo Lahitok. Tona ifade Lahitok inyi manyu. ¹¹Orihohi dong Juda kokwa nenge Tamar ojo, "Ilo itongo ara

lafuserito kolo apa nino many obolo kito lei Sela." Tonyio orumu inyi iiyo ojo, 'Ngowei ha manyu cia ele iya recera'. Tona olo Tamar manya kolo apa nenge.¹²To kifwongi lo faritin beciek, owei ngorwani lo Juda, kito lo Sua. Langun lokeru Juda kitoyo, olo inyi iya Timna iyo cio kulafa logita kera kunenge, manyu ilihe inyi ko morte lenge Hira lo Adulam.¹³Kolorihohini Tamar ojo, 'Oloro kokonyi nino iya Timna gita kera kunenge',¹⁴opuce inyi kyelani kulo kitoyo nenge, imuk ken to tirika lo kitirijoro komom nenge ko loro kitongo lokoli lo taya lo Enaim na longon kikoi na loloro Timna. Tonyio odeu inyi jimitan kileng lobolo Sela, orihe ida kiciori inyi ara retoni nenge.¹⁵Kolodeu Juda inyi, iiyo ojo ara ba mulayani tonyio imuk inyi komom nenge.¹⁶Ida inyi oheru jimitan ara ene kokwa nenge, ogere diho inyi kalele lo kikoi, ojo diho inyi, "Ou ngatigetoti." Itifi inyi ojo, "Nyio cia icio isi nan to geto ko isi?"¹⁷Inyiahahi inyi ojo, "Aculu cia nan purnoti lo kine to twol nei." Itifi inyi ojo, "Icio ca isi nan lobo tohi loterot many iculunore isi na kine?"¹⁸Itifi inyi ojo, "Nyio nu tohi loterot ngahicio nan isi?" Inyiahahi inyi ojo, "Iyenit nino ko kofite nenge ko na iluk to kana nino." Oto inyi icio kuna sangite diho inyi, ogeto ko inyi, itifong inyi.¹⁹Langun loite inyi olo odume tirika kimuhi ko kiciefu kyelani kulo kitoyo ari.²⁰Tinyia oculu Juda na purnoti lo kine iyauno morte nenge na Adulamani ojir inyiahe kuna sangite loterot iyo na ngorwani, ati ida orumu inyi.²¹Itifi inyi cio kuna lomanya ijia ojo, "Aji ongon lobo ngorwani mulayani ngun litongita kalele lo kikoi lo Enaim?" Inyiahahi icieng ojo, "Oru ngun lobo mulayani longon ene."²²Inyi ko itoro diho Juda orihohi inyi ojo, "Ida nan larumu inyi, cie manyu ojo cio kuna lomanya ijia, 'oru ngun lobo mulayani ten'."²³Ojo Juda diho inyi, "Ingohi inyi totek kuna longoni iyo inyi, tolobo kikwenitare cia cio ohoi. Tonyio lacule manyu nan ene purnoti lo kine ida isi irumu inyi."²⁴Koloring ofahin uni, orihohini Juda, 'Limulaya kokwa nino Tamar, tona, lifonga manyu'. Ojo Juda, "Iyaunoti inyi oleng ojir ocurari owei."²⁵Kaliyaunoti inyi oleng, ocule inyi tenya iyo kokonyi nenge ojo, "Afonga nan ko monye lo kuno sangite." Osodoro inyi ojo, "Tode ba kalitum isi heruno ngai ene iyenit ko kofite ko iluk?"²⁶Oheru Juda kuna sangite ko jimitan, "Obir inyi kilany nan tona lida nan acwarare inyi iyo kito lei Sela." Manyu ida inyi oitohi geto ko inyi.²⁷Kolotumohino faritin kulo tomonun nenge, oboto jimitan ongoni tee rei turot kocehe nenge.²⁸Kolongon inyi tomonun, oculu lobito kito kana. Oto katitomononi ko dumuno kofite na ifurang otorihi murut lo kana ojo, "Ene litemu."²⁹Ati kalinyiahe inyi kana nenge, orutu rece oleng, ojo katitomononi, "Koditi na lipusunore isi ene!" Itibarahini inyi ojo Perez.³⁰To kifwongi, olotu rece ladi ko kofite na ifurang to murut lo kana. Itibarahini inyi ojimi Zera."

39

¹Tinyia iyari Josep iya Ijipt. Olo Putifar Ijiptoni lahitok lo karemok kulo Parao, Kaboloroni lo kaririak kunenge inyangi inyi iyo cio kulo Ismail kuna liyaru inyi ijia.²Ongon orumu Lahitok ko Josep icio inyi otenu manya kolo lahitok nenge Ijiptoni.³Kolodeu lahitok nenge ojo ongon Lobanga ko Josep manyu ititenu inyi sangite fad kuna litiyo inyi,⁴orumu Josep kisisiso to ketemoni nenge ko kitiraha inyi ara kaririani nenge. Ofik Putifar inyi ara kalanyunoni lo kalenge ko fiha sangite kunenge fad kac kunenge.⁵Kiciaha to faritin kuna lofihahinore inyi Josep ara Kaboloroni lo kalenge ko kalanyunoni lo sangite kunenge fad, igatahi Lobanga gum kolo na Ijiptoni to Josep. Ongon orumu gum lo Lobanga iyo sangite kulo Putifar fad kuna longoni kaji ko mwang.⁶Tona ongerihi Putifar sangite kunenge fad kana lo Josep, to rica lo Josep ida inyi iudo lobo tohi ara na loyen inyi daha ko kutuk nenge keken. Naha, orumu Josep ara kito lokilahaji na ifufu odwaru manyu noo.⁷To kude faritin odam ngorwani lo lahitok nenge inyi ko jimitan iyo inyi, "Ou kigetore nan!"⁸ati oberu inyi orihohi inyi ojo, "To lanyuno nei ida lahitok nei ibuha lobo tohi to kaji nenge; sangite kunenge pili lofik iyo lanyuno ko rica nei."⁹Oru lobo tungani lobolo tone kaji kilany nan. Oru lobo tohi lomitere lahitok nei iyo nan, ara isi keken tonyio ira isi ngorwani nenge. Aja hati ngatii nan ene tohi ibot to ketemoni lo Lobanga?"¹⁰Kileng isufa inyi Josep faritin fad, oberu Josep geto ko inyi kode kileng nyiha faji na longon inyi.¹¹Lobo far bito, olo Josep kajihatua kitiyo tic nenge manyu oru lobo karwaani lo kang longon ijia kajihatua.¹²Inyi ko kiniefa kyela lo Josep, ipihita inyi ojo, "Ou kigetore nan." Ati inyi ko kifejaru iya sita opucahi kyela nenge kac kunenge.¹³Kolodeu na ngorwani ojo lopucahi inyi kyela nenge kac kunenge, manyu life iya sita,¹⁴ilongu inyi karwaak kulo kaji nenge ko jimitan iyo icieng, "Itode iyauni ele Iburuni ene iyo ohoi lo kisongare ohoi! Olotu ene kiwak getore nan, nan ko kiluluo."¹⁵Ojo oning nan aluluo ajo ojir kilwahi nan, ko kifejaru sita ingohi kyela nenge inyia iyo nan."¹⁶Otun inyi kyela lo Josep many olotu lahitok nenge kang.¹⁷Inyi korihohino retoni nenge ene tenya, ojo, "Na karwaani Iburuni linyangu isi lolotu kisongare nan."¹⁸Ati ojo nan alulu ojir kilwahi ko ngerihino kyela nenge inyia Langonore nan, ife iya sita."¹⁹Koloning lahitok lenge tenya na lorihohi ngorwani nenge inyi, ojo, "Kitii karwaani nino nan jii?" ocuraru inyi ko kilongo noo.²⁰Iyaru lahitok lo Josep inyi olo ofik mabus na lotorarihin mabusi kulo kabu. Ati kolongon Josep ijia mabus.²¹Ongon orumu Lahitok ko inyi, itotorohi inyi jiran manyu icio inyi kisisiso to ketemoni lo karicani lo mabus.²²Tinyia ofik karicani lo mabus Josep obolorohi mabusi kuna lotora inyia fad. Manyu ara inyi lolanyu sangite fad kuna litiuhino ijia.²³Ida karicani lo mabus ibuha tohi na longon iyo twero lo Josep, tonyio ongon Lahitok ko Josep manyu icio inyi tenuno iyo sangite kuna litiyo inyi fad.

40

¹To kifwongi lo kude faritin, ipal kaniefitani lo kubaya ko kafunani lo mugatihin kulo kabu iyo lahitok neicieng, kabu lo Ijipt.²Ilongo afa Parao iyo kuno kulahitoha kulo tic lo kalenge; lahitok lo katehitak kulo kubaya, ko lahitok lo kafunak kulo mugati³ko torahino icieng mabus kaji lo lahitok lo kaririak, iyo na mabus bito lotorare Josep.⁴Icio lahitok lo kaririak icieng iyo Josep oricahi dong inyi icieng. Langun litong icieng katua lo mabus iyaru kude faritin,⁵ofwonu icieng kuna cio are; lahitok lo katehitak kulo kubaya ko lahitok lo kafunak kulo mugati kulo Parao ongon ko kitirija iyo karue lobito manyu ongon kitirija kuneicieng ko fotiricio gelegele.⁶Kololotu Josep iyo icieng kiwanyi odeu icieng idisi komoma,⁷oto

inyi itifi icieng kulahitoha kulo Parao kulorumu lo tora ko inyi kolo lahitok lenge ojo, "Nyio ipalaru komoma kuningi ele far jii?"⁸ Inyiahahi icieng ojo, "kingoni adi ohoi are fad ko kitirija, ati oru lobo tungani ngohilahahi ohoi tenyitenyi kuneicieng." Oto Josep ojo diho icieng, "Ida re Lobanga lolaha kitirija? Kirihoiti nan kitirijiti kuningi."⁹ Oto lahitok lo kaniefitak kulo kubaya ititimahi Josep kitirija nenge ojo, "Iyo kitirija nei adeu nan ciani lo vino ketemoni nei"¹⁰ manyu ocar na ciani tanitani uni. Deudeu okwerihi na ciani lo vino ko ngijuno ngak othoro manyu.¹¹ Orumu kubaya lo Parao ongon kana nei, nan ko dyeuno kuna ngak lotohoro ko kipiayahino iyo kubaya lo Parao acio manyu kubaya kana nenge."¹² Ojo Josep diho inyi, "Fotiri lo na kitirija nino inyi ene. Kuna tanitani uni icieng faritin uni."¹³ To faritin uni, kilak cia Parao isi kinyiahahi faji lo tic nino manyu ilo cia isi ifik kubaya kana lo Parao iya lafa litiititire isi lirahare katehitani lo kubaya nenge."¹⁴ Ati kalojir cia diho isi, kiiu nan kitotorohi nan lwaha kiletahi nan diho Parao kilahe nan tone mabus.¹⁵ kirosuni nan kiyauno to kof lo cio kulo Iburu, manyu kileng ten oru tohi na lapal nan acamare tora mabus."¹⁶ Kolodeu lahitok lo kafunak kulo mugati jimitan lolahahini kaniefitani lo kubaya ara na ijiir, ojo inyi diho Josep, "Kitirija manyu adi nan ojo ayuhita nan aduhuhin uni to kue kuna longoni mugati katua."¹⁷ Iyo aduhu na licadoho to kai, ongoni koditihin kulo mugati fad kulo Parao ati okwara kweny kuna mugati to aduhu to kue nei."¹⁸ Ojo Josep, "Fotiri nenge inyi ene, ara kuna aduhuhin uni faritin uni."¹⁹ To faritin uni kilahu cia Parao isi kigore to ihahino iyo kete, manyu ofwonu cia kweny onyia tyang lo ken nino."²⁰ Dong ara afa far lo uni far lo otomone lo Parao, manyu ofik inyi karama na lotubu kabolorok kulo kof nenge fad. Olak inyi lahitok lo kaniefitak kulo kubaya nenge ko lahitok lo kafunak kulo mugati nenge to ketemoni lo kabolorok kunenge."²¹ Inyiahahi inyi lahitok lo kaniefitak kulo kubaya nenge faji nenge ojir inyi oitohi kicorihita kubaya lo Parao kana nenge,²² ati ogore inyi lahitok lo kafunak kulo mugati iya na lolahahinore Josep icieng to mabus.²³ Ida hati lahitok kaniefitani lo kubaya iiu Josep, oluluhi inyi.

41

¹ Koloring karihin are, itirija Parao ojo, "Awoita nan tode lo nam Nail² ato adeu kicu mietare ofwonu to katua lo nam kuna ifiri onyui odahati kiji lo odada to kutuk lo kare."³ To kifwongi neicieng ofwonu manyu kicu kunakude mietare to katua lo nam kuna imotaha ikarami orohori owoitati kiji lo kuna adi kude kutuk lo kare."⁴ Kuna kicu imotaha ikarami irohori ko daha kuladi ifiri inyui. Tinyia Parao ko kwenyuno.⁵ Ogetoro inyi ari oto itirij kitirija lo are: odeu kueci kulo ngamang mietare kuna ingiji many ifuti nyige kuna lowoju iyo bahalie lo ngamariti lobito.⁶ To kifwongi neicieng ofwonu kueci kulo ngamang kunakude mietare kuna lifohe kuna lojurute kiyoma lo ngati lo okangere.⁷ Odile kuna kueci kulo ngamang mietare kuladi ingiji lifuti. Parao ko kwenyuno, orumu ojo ara kitirija.⁸ Okweny inyi na kiwanyi ome tau oto ko cularu tenya ilolongo ibwonok ko kagenyak kulo kof lo Ijipt fad. Orihoi Parao icieng kitirijiti kunenge ati oru tungani lotum lahahino inyi.⁹ Oto lahitok lo kaniefitak kulo kubaya ojo iyo Parao, "Ene far lohiti iuu nan lulworita lo kue nei."¹⁰ Afa ka lilongo Parao iyo karwaak kunenge, kitorihini nan ko lahitok lo kafunak kulo mugati kaji lo lahitok lo kaririak.¹¹ Kitirija ohoi lobito karue manyu ongon kitirijiti kuniyang ko fotiricio gelegele."¹² Ongon afa lobo Iburuni lokilahaji ko ohoi ara lobito ijia, na lara karwaani lo lahitok lo asegere kaririak. Kirihoi ohoi inyi kitirijiti kuniyang, Kilahahi inyi ohoi; icio tungani lobito lobito fotiri lo kitirija nenge."¹³ Itiihino iya na lotenyare inyi token; kinyiahahini nan faji lo tic nei, ogorori lafa kaletoni nei."¹⁴ Tinyia ocule Parao cio iyamaru Josep, ko kiyaunoti inyi deudeu to mabus. Langun logit inyi kue ko musula ibel ko kyelani, olotu inyi ketemoni lo Parao.¹⁵ Ojo Parao diho Josep, "Kitirija adi nan oto hati oru tungani lohilahahi nan, ati aning nan ojimi kalining isi kitirija itum isi laha fotiri nenge."¹⁶ Ojo Josep diho inyi, "Ida nan atum laha, ati icio cia Lobanga Parao kinyiahit na lotahita inyi."¹⁷ Oto Parao ojo diho Josep, "Iyo kitirija nei, awoita nan tode lo nam Nail¹⁸ oto kicu mietare orutu to katua lo nam kuna ifiri inyui odahati iyo odada kutuk lo nam."¹⁹ To kifwongi neicieng ofwonu kunakude kicu mietare kuna imotaha ikarami orohori, ida nan ladeu kude kicu irohori iya kuna to kof lo Ijipt fad.²⁰ Onyia kuna kicu imotaha kuladi kicu ifiri litemu.²¹ Ati kileng lonyia icieng kuna ifiri ida obotoho mejo lonyia tonyio iwasihi icieng orohori omotaha jii. Nan ko kwenyuno.²² Iyo kitirija nei adeu nan kueci kulo ngamang mietare kuna ijiri ongiji ifut iyo ilupeti lobito.²³ To omot neicieng ofwonu kunakude kueci kulo ngamang mietare kuna lifohe oweiha ojurate kiyoma lo ngati lo Okangere.²⁴ O fwonu kuna kueci kulo ngamang mietare lifohe odile kunadi ingiji ijiri. Arihoi nan ene tenya diho ibwonok ati oru lobo lohitiitimihi nan fotiri nenge."²⁵ v 25 Oto Josep ojo diho Parao, "Ara kitirija kulo Parao lobito manyu oriworo. Litotorohi Lobanga Parao tohi na lo loro inyi kitiyo"²⁶ Ara kuna kicu mietare ifiri karihin mietare, manyu kuna kueci kulo ngamang mietare ingiji ara karihin mietare. Ara kitirijit na iriworo manyu lobito."²⁷ Ara manyu kuna kicu imotaha mietare lo fwonu to katua lo nam to kifwongi karihin mietare, icieng manyu kuna kueci kulo ngamang mietare lifohe kuna lojurute kiyoma lo ngati lo Okangere ara karihin mietare kulo kinga.²⁸ Ori cie iya ladi larihohinore nan Parao, litotorohi Lobanga Parao tohi na lolo inyi kitiyo.²⁹ Ofwonuno karihin mietare kulo samun na hitok kof lo Ijipt fad.³⁰ ati ijifu cia karihin mietare kulo kinga icieng. Oto cia na samun hitok to kof lo Ijipt oluluhini manyu ipale mute kinga kof"³¹ Ida mute iuuni na samun hitok tonyio orohoi cia kinga na lolotu to kifwongi noo.³² Tohi na licio inyiahahi ene kitirija diho Parao kakeny are itotoro jimitan ogol ene tenya noo manyu lokeru Lobanga fiha iyo tic manyu itiihino cia to kuno faritin tang."³³ Dong jijia, ingohi Parao to tahu tungani na igeny ilefere ofik inyi olanyu kof lo Ijipt.³⁴ Ingohi Parao to nyumu cio kuna lobolorohi kof ojir osofuni lobito iyo miet lo daha na lodo kof lo Ijipt to kuno karihin mietare kulo samun."³⁵ Ojir icieng osofu daha lo kuno karihin mietare kulo samun oricahini kuno ngamang iyo twero lo Parao ojir ikumahini iyo tayahin ara kulo daha.³⁶ Ojir ene daha oricahini ara moto lo kof na lolwaharihin kof to kulo karihin mietare kulo kinga kuna lofwonuno kof lo Ijipt, ojir kinga ida ipale kof."³⁷ Ori na kikukuma mejo ojir iyo Parao ko kula hitoha kulenge fad.³⁸ Oto Parao itifi icieng ojo, "Kitum ohoi rumuno lobo tungani lori ko ele tungani na longon ko

Okorif lo Lobanga?"³⁹ Oto Parao ojo diho Josep, "Iya na lohitotorohinore Lobanga isi kuno tenyitenyi, oru lobo tungani logeny ilefere iya isi."⁴⁰ Ilanyu cia isi kang lo okabwe nei manyu ojir cio fad oning tenya nino. Ara to seger lo okabwe jia ahilanyunore nan isi."⁴¹ Oto Parao ojo diho Josep, "Tone ahifihia nan isi ara kalanyunoni lo kof lo Ijpt fad."⁴² Tinyia opucu Parao iyenit kimadit nenge to kafiele nenge opucahi kafiele lo Josep. Iticef inyi kanyihin kulo kyela iribi ko puchahino tongos lo dahab murut nenge.⁴³ Icio inyi ifeita to gadigadi ara kajifitani nenge ko cio irienga to ketemoni nenge ojo, "Itigany kikoi" Tona ofik inyi ara kalanyunoni lo kof lo Ijpt.⁴⁴ Parao ko jimitan diho Josep, "Nan Parao ati ka lida ara to tenya nino, oru tungani loting kana kode keju to kof lo Ijpt fad."⁴⁵ Itibarahi Parao Josep ojo, Zapenas Panea, manyu iciorihi inyi Asenas kito lo Putifera, kadwarani lo On ara ngorwani nenge. Manyu ilor Josep kof lo Ijpt fad.⁴⁶ Orumu Josep lara karihin keek uni na lorutohinore inyi tic iyo Parao kabu lo Ijpt, manyu olo Josep to ketemoni lo Parao ilor kof lo Ijpt fad.⁴⁷ To kuna karihin mietare, odo kof racak.⁴⁸ Otubu Josep daha lo kuna karihin mietare kulo samun to kof lo Ijpt oricahi iyo derona kulo imiri to tayahin. To taya lobito lobito oricahi inyi daha iyo dero lo imiri na lodo iyo na kof lirit na taya.⁴⁹ Oricahi Josep samata - daha na hitok na lori iya singeti to tode lo nam. Obolo daha olanyuno ko kigero nenge tonyio ida otemuno.⁵⁰ Orihe karihin kulo kinga ida lofwonu, otomonu Josep tee rei are ko Asenas kito lo Putipera kadwarani lo On.⁵¹ Itibarahi Josep okang nenge ojo Manasi, jimitan, "Tonyio lohicio Lobanga nan alulworo iyo kidak nei ko kolo apa nei fad."⁵² Oboi nenge Itibarahi inyi ojo Epraim, jimitan, "Tonyio lohitipit Lobanga nan nan to kof lo kidak nei."⁵³ Ofwonu karihin kulo samun to kof lo Ijpt icung,⁵⁴ manyu iciak karihin mietare kulo kinga iya na afa lotenyare Josep. Ongon afa kinga kofikofi fad ati Ijpt ongon ko daha.⁵⁵ Langun liciak kof lo Ijpt kimanga kinga, iciak cio kicira iyo Parao to tenya lo daha. Oto Parao ko rihohino cio kulo kof lo Ijpt fad ojo, "Ifwo iyo Josep, manyu itiyoto tohi na lorihohi inyi ite."⁵⁶ Langun li sarahi kinga kof fad, onga Josep derona kulo imiri iciak kitilotohino cio kulo Ijpt ngamang tonyio orumu kinga lolanyuno to kof lo Ijpt fad.⁵⁷ Manyu ofwonu cio to kofikofi fad Ijpt kinyianga ngamang iyo Josep, tonyio orumu kinga olanyuno kofikofi fad.

42

¹Koloning Jakob ojo ongoni ngamang Ijpt, ojo inyi iyo tee kunenge, "Nyio itiringa ite deya kenite kuningi?"² Osodoro inyi jimitan, "Aning nan ojo ongoni ngamang Ijpt. Ifwo inyangutu kude iyo ohoi ojir kiwari ida kiwei."³ Oto recera kulo Jodep tomon ofwo kinyianga ngamang Ijpt.⁴ Ati ida Jakob ocule Benjamin rece lo Josep ara Lobito ko kuna kude tonyio obang inyi jimitan ngitihihino lobo tohi irohohi iyo inyi.⁵ Tona ongon afa tee kulo Israel kiji lo cio kuna lofwo kinyianga ngamang tonyio ongon afa kinga many kov lo Kanaan.⁶ Tinyia orumu ara Josep lara Gavona lona kov, inyi litiloto ngamang iyo cio kulo kov fad. Dong kologoru recera kulo Josep ofwonuni ogungiti iyo inyi otir komoma kov.⁷ Josep deuno recera kunenge jii, ko heruno icieng ati ofik inyi ken mejo misiohoni na lolunya icieng ititenya icieng to ngere itifi icieng ojo, "Ifwonu ite taji?" Inyiahahi icieng ojo, "to kov lo Kanaan kifwonu kinyianga daha."⁸ Kileng loheru Josep recera kunenge ida icieng oheru inyi.⁹ Oto ko kiiuno lafa kitirija nenge to icieng ko jimitan iyo icieng, "Ira ite ka sifak kulo kov! Ifwonu ite deya faji na iwat to kov niyang."¹⁰ Inyiahahi icieng inyi ojo, "Ida lahitok, ofwonu karwaak kunino kinyianga daha."¹¹ Kira ohoi fad tee kulo Lobito tungani. Ara karwaak kunino cio katenak ida ara kasifak."¹² Ojo inyi iyo icieng, "Ida ifwonu ite deya faji na iwat to kov niyang."¹³ Ati inyiahahi icieng ojo, "Ara afa karwaak kunino tomon ko are tee kulo Lobito tungani na lomanya kov lo Kanaan otong okalu niyang iyo apa niyang manyu lori afa Lobito."¹⁴ Ojo Josep iyo icieng, "Ori cie iya na larihohinore nan ite: ira ite kasifak kulo kov!"¹⁵ Ara ene kikoi na cia loyenarihin ite: iya na lowarare Parao, ida ci ite ifwo ten many olotu rece ningi na sidi ene.¹⁶ Itocule Lobito tungani olo iyauno rece ningi na sidi, itong ite kuna kude mabus, ojir otemarihin tenya ningi kalitenya ite tenya lo dede. Kalida, iya na lowarare Parao ira ite kasifak kulo kov!"¹⁷ Ko fiha icieng fad mabus to faritin uni.¹⁸ To far lo uni nenge ojo Josep iyo icieng, "Itiyoti jii ito cia ite iwari tonyio abang nan Lobanga:¹⁹ kalira ite cio katenak, ingohi rece ningi totong ene mabus, ojir ite kuna kude ifwo iyaru daha iyo kajihit kuningi kuna lodaha kinga."²⁰ Ati ojir ite iyauno rece ningi na sidi iyo nan ojir oyenarihin tenya ningi manyu ojir ida iwei."²¹ Itii icieng iya na.²² Ojo icieng iyo kenite kuneicieng ake ake, "Dede kirumu ohoi ene kidak to rece niyang. Kideu afa ohoi mehino nenge lafar lileliare iyo ohoi to warun nenge ati ida ohoi kining; inyi licio ene kidak olotu iyo ohoi."²³ Inyiahahi Reuben inyi ojo, "Ida afa nan lahisony ite ajo kepal iyo kito? Ati ida ite ining! Jijia ojir ohoi kidum okoto nenge."²⁴ Ida orumu icieng oyen ojo oningo Josep icieng tonyio orumu inyi itiyore katifotoni.²⁵ Ibele inyi komom tinyia iyo icieng iciak kicira, ati oitu iyo icieng otenya ko icieng ari. Odumu inyi Simeon to kiji neicieng otori odeya icieng.²⁶ Icio Josep tenya lo kitifuta okodoho kuneicieng to ngamang, lo kinyiahahino robiahin kuneicieng katwa lo okodoho kuneicieng ko kicwara icieng pehe lo daha lo owele neicieng, langun lokeruni kitiihino icieng jii.²⁷ Otingohi icieng okodoho kai lo sigiriahin kuneicieng ko fworo.²⁸ To faji na lofik icieng taban lo geto to kikoi, onga Lobito tungani okodo nenge lo ngonyohino sigiria nenge ngamang, ko deuno robia munenge to kutuk lo okodo nenge.²⁹ Ojo iyo kula kude, "Linyiahahini robia kunei, kuno to okodo nei." Odou tauro kuneicieng ongoloti iyo kenite kuneicieng ihihirati ojimi, Nyio ene litii Lobanga iyo ohoi?"³⁰ Kologoruni iyo apa neicieng Jakob kov lo Kanaan, orihohi icieng inyi sangite fad kuna litiihino iyo icieng. Ojo icieng,³¹ "Nu tungani lobolorohi nu kov kiteny ohoi to ngere kifik ohoi mejo kasifak kulo kov." Ati kijio ohoi iyo inyi, "Kira ohoi cio katenak ida ohoi kira kasifak kulo kov."³² Kira afa ohoi tomon ko are tee kulo Lobito tungani. Lori afa Lobito, otong nasidi iyo apa nyang idi Kanaan."³³ Oto na tungani lara lahitok lo na kov ojo iyo ohoi, "Ara ene kikoi na ngayenare cia nan jimitan ira ote cio katenak. Itongerihiti rece ningi Lobito ene iyo nan; iyaroti daha iyo kangite kuningi kuna ikingaha ifwo."³⁴ Ati iyaunoti rece ningi na sidi ene iyo nan ojir ayenare jimitan ida ite ira kasifak kulo kov ati cio katenak. Ato cia nan anyiahahi ite rece ningi manyu ito cia ite inyianga ko kitiloto ene kov."³⁵ Langun lolaha icieng okodoho

kuneicieng ojuhi orumahini ogogori kulo robia kuneicieng iyo okodoho kuneicieng fad to Lobito. Kolodeu icieng ko apa neicieng ogogori kulo Robia inief bangun icieng.³⁶ Ojo apa neicieng Jakob iyo icieng, “liruje ite nan tee kunei, loru Josep manyu loru Simeon iwak manyu jijia kiyaru Benjamin. Loberu sangite fad nan.”³⁷ Oto Reuben ojo iyo apa nenge, “itum cia isi ifade tee kunei fad are kalida nan anyiahuno kito nino iyo isi. Icorihi inyi kana nei ato cia nan anyiahuno inyi iyo isi.”³⁸ Ati ojo Jakob, “ida kito nei oloro ijia ko isi, lowei rece lotong inyi Lobito hilong. Kalitihino lobo tohi irohohi ken nenge to ene owele lifworu ite icio cia isi nan awei ko kidak.”

43

¹Tona orihe orumu kinga obolo bebe kov.² Oto hati, langun lokeru icieng daha ngamang fad kuna lorumu liyauno icieng to Ijpt, ojo apa neicieng, “Itoite ifwo kinyiangahi ohoi ngamang kude kuting ari.”³ Ati ojo Juda iyo inyi, “kicik nu tungani ohoi rik rik ojo, “ida cia ite ideu komom nei ari kalida ite ilihu ko rece ningi”⁴ kalicule isi rece niyang ko ohoi kifwo ciao hoi kinyianguno daha iyo isi.⁵ Ati kalida isi icule inyi ida ciao hoi kifwo tonyio ojo nu tungani iyo ohoi, “ida cia ite ideu komom nei kalida ite ilihu ko rece ningi.”⁶ Itifi Israel ojo, “Nyio iyauno ite kidak iyo nan to rihohino nu tungani ijio ingon ite ko rece lobo?”⁷ Inyiahahi icieng ojo, “Kitifi nu tungani ohoi bebe to kenite kuniyang ko kaji niyang ojo, “Orihe apa ningi owar? Ingon ite ko lobo rece?” Kinyiahahita orumu ohoi kitifita kunenge keken. Orumu ohoi kiyen aja jimitan ojo cia inyi iyo ohoi, “Iyaunoti rece ningi ene?”⁸ Oto Juda ojo iyo apa nenge Israel, to cule kito ko nan ito ciao hoi kifwo deu, ojir ohoi ko isi ko tee kuniyang ida owei ati owar.⁹ Nan token cia laricuno warun nenge. Itum isi kitifia nan to inyi. Kalida nan anyiahuno inyi iyo isi, atiwoitahi inyi ketemoni nino, ating cia nan mongiyo nenge to ketemoni nino to warun nei fad.¹⁰ Jijia, ngida ohoi kiminingaru jii ohoi lohifwo kiitu kakeny are.”¹¹ Oto apa neicieng Israel ojo, “Kolojir ori jii, ojir itii iya ene; itofik kude sangite ijiri tone kof iyo okodoho kuningi iyarur iyo nu tungani ara kiciorita, ngoroni na iur lobo sidi, ogoro, soya ko iheru ko ngak kulo cianitok.¹² Iyaroti robia kakeny are tonyio ojir ite inyiahe kulafa robia lofihahini kutuhe kulo okodoho kuningi. Ngai loyen itongo nyafa ara to ringaru.¹³ Iyaroti manyu rece ningi ifwo deu iyo nu tungani.¹⁴ Manyu ingohi Lobanga na lolanyu fad kicio ite irumu kisa to ketemoni lo nu tungani ojir kilahahi ite nu rece ningi ko Benjamin iitu ara Lobito. Kalara to nan, kolorohoi iyo nan, orohoi.”¹⁵ Tona odumu kuna cio kiciorit, osodi robia ko Benjamin manyu. Oruharu icieng iya Ijpt itotorihini kenite iyo Josep.¹⁶ Kolodeu Josep icieng ilihu ko Benjamin, oto ojo iyo karicani lo kaji nenge, “Yaru kuno cio kaji nei, tongot kine manyu ikukuma daha, tonyio ojir icieng kidaha ko nan cia far.”¹⁷ Itii na tungani iya na lorihohinore Josep inyi manyu iyarur kuna cio iya kaji lo Josep.¹⁸ Tinyia obang kuna cio kaliyaroti icieng kaji nenge. Ibuha icieng ojo, “Kiyaunoti ohoi ene to kulafa robia linyiahahini okodoho kuniyang afa ketemoni. Owak inyi kipusohino ko lanyuno ohoi kitirak ara opiihin kunenge ko kiyaru sigiriahin kuniyang.”¹⁹ Oto icieng ofwo iyo katiyoni lo Josep otenyati ko inyi to agwala lo kaji.²⁰ Ojo icieng, “kining ohoi lahitok niyang, kifwonu afa ohoi ene ketemoni kinyianga daha.”²¹ Ati nu faji lohigetore ohoi, kinga ohoi okodoho kuniyang ko rumuno robia kuniyang kutuhe kulo okodoho kuniyang fad robia to tuban. Dong lenyiahuno ohoi.²² Kiyauno manyu ohoi robia kuna kude kinyiangare cia daha. Ida ohoi kiyen ngai lofik robia kuniyang iyo okodoho kuniyang.”²³ Ojo na tungangi iyo icieng, “Ojir, kebangi, Lobanga ningi, Lobanga lo apa ningi licio ite robia kuningi.” Oto olo iyauno Simeon oleng iyo icieng.²⁴ Iyarur na katiyoni kuna cio kaji lo Josep, icio icieng kifi kulo kilala lo kejuha manyu icio daha iyo Sigiriahin kuneicieng.²⁵ Ikukumahi icieng kiciorita kuneicieng itilarihin lotunore lo Josep kil lo far tonyio orumu icieng loning ojo kidaha cia icieng ijia.²⁶ Kololotu Josep kang icio icieng inyi kiciorita kuneicieng kuna liyauno icieng kaji hatwa manyu ogungiti kof ketemoni nenge.²⁷ Itifi inyi icieng lo yenun kolongoni icieng ara na ijir manyu ojo, “Aja ngoroyoni, apa ningi lafa lohirihoi ite nan? Orihe inyi owar?”²⁸ Inyiahahi icieng inyi ojo, “Orihe karwaani nino apa niyang owar manyu ongon ara na ijir.” Manyu ogungiti many rubuhon ketemoni nenge.²⁹ Koloher inyi icieng odeu rece nenge Benjamin kito lo iyang nenge token, itifi inyi ojo, “Inyi rece ningi lasidi ene lafa litany ite iyo nan? Ko jimitan iyo inyi, “Ingohi Lobanga kilwak kito nei.”³⁰ To kwama lo deuno rece, oruharu Josep tinyia otaharu faji lohicirare. Olo inyi kudule lo kaji nenge olo kicira ijia.³¹ Langun lilal inyi komom nenge, orutu oleng idony tau ko jimitan, “Iyaunoti daha.”³² Okorahini inyi daha nenge ake, recera manyu ake ko cio kulo Ijpt kuna lodahita kalenge manyu ake, tonyio ida cio kulo Ijpt odahita ko cio kulo Ibru tonyio odua iyo cio kulo Ijpt.³³ Opar orumu kuna cio ketemoni nenge ijifita karihin ko otomonehin kuneicien, kiciaha iyo lahitok many iyo lasidi: oto icieng ode kenite kuneicieng to kipany.³⁴ Langun lokorati daha iyo icieng to meja lo Josep, ara ikorit lo Benjamin kakeny miet na lilany kulo kuna kude cio. Oto icieng odaha manyu omatati to kisiliban ko inyi.

44

¹ Tinyia ocik Josep kaririani lo kaji nenge ojo, “Itifuta okodoho kulo kuno cio iya na lotum icieng kiyuhita, manyu tofik robia kulo tungani Lobito Lobito kutuk lo okodo nenge.² Itohati ifihahi kubaya nein a litongo ara rial kutuk lo okodo lo na sidi ilany, ara Lobito ko robia kunenge kulo ngamang.” Oto inyi itii iya na locihare Josep.³ Kolowangu kiwanyi, iniemahini kuna cio ko sigiriahin kuneicieng.⁴ Orihe orumu icieng ida lofwo to taya na lorihohinore Josep karwaani nenge ojo, “Ilo omot lo kuna cio deu manyu kalitihoru isi icieng, torihohi icieng tijio, “Nyio idum ite jiran to rohojun?”⁵ Ida inyi na kubaya omatitare lahitok nei manyu ilamare? ara ene tohi na irohohi litii ite.”⁶ Kalitihoru inyi icieng inyiahahat kuna tenyi tenyi iyo icieng.⁷ Ati ojo icieng iyo inyi, “Nyio otenya lahitok tenyi tenyi kuna lori iya kuna? Ida ohoi karwaak kunino kitum kitiyo tohi na lori iya na.”⁸ Kinyiahu manyu afa ohoi many to kov lo Kanaan robia kulafa lohirumu ohoi kutuhe kulo okodoho kuniyang. Dong nyio ngohicio ohoi kikoko rial kode dah aba to kaji lo lahitok nino?⁹ Kolorumuno ene kubaya iyo lobo to kiji lo karwaak kunino ojir inyi owei manyu ohoi kulakude kira karwaak kulo lahitok niyang.”¹⁰ Ojo inyi iyo icieng, “Ojir

bebe ingohi tori iya na lijo isi. Na lorumuni otehita inyi cia lara karwaani nei; ite kuna kude ilaharu iyo tenya."¹¹Itau icieng okodoho kuneicieng deu deu, ongaji manyu.¹²Iciak dong na karwaani tahita okodoho, iciak to lahitok manyu iyo lasidi. Oto orumahini kubaya iyo okodo lo Benjamin.¹³Deunoti jii ko cirati kyelani kuneicieng. Oto ko tingohino okodoho iyo sigiriahin oitori iya taya.¹⁴Orumu Josep orihe ongon kaji koloitu Juda ko recera, ko urohinoti kof ketemoni nenge.¹⁵Ojo Josep iyo icieng, "nyio ene litii ite? Ida ite iyen ijo otum tungani na lori iya nan heruno sangite to kilama?"¹⁶Inyiahahi Juda inyi ojo, "Nyio ha ngateny nan iyo lahitok nei? ngohitum ohoi peha aja? Litibotu Lobanga kpal lo karwaak kunino. Lohira dong ohoi opiihin kulo lahitok niyang- ohoi to kenite kuniyang ko ladi lorumuni otehita kubaya."¹⁷Ati ojo Josep, "Ida nan atum kitiyo tohi na lori jii! inyi ladi tungani lorumuni otehita kubaya ake lara opii nei ite kuna kude ifwo iyo apa ningi to kisiliban."¹⁸Oto Juda ko loro many iyo inyi ojo, "Tolau karwaani nino lahitok ingohi arihohi nan tenya iyo lahitok nei. Kelongojihi karwaani nino kileng liri isi ko Parao token.¹⁹Itifi afa lahitok nein karwaak kunenge ojo, "Ingon ite ko apa ningi kode ko rece?"²⁰Kinyiahahi ohoi kijio, "kingon ohoi ko apa niyang na longoroyon manyu ongon kito nenge na lotomonohini to ongoroyone nenge. Lowe afa rece manyu inyi lara kito lo iyang nenge Lobito hilong manyu imaru apa nenge inyi."²¹Tinyia isi ko jimitan iyo karwaak kunino, "Iyaunoti inyi ojir nan to ken nei adeu inyi."²²Manyu kijo ohoi iyo lahitok niyang, "Ida nu kito otum kingohino apa nenge. Kolongerihini inyi, owei cia apa niyang."²³Ati irihohi isi karwaak kunino ijo, "Many kalilihi ite ko rece ningi na sidi koloru ida cia ite ide komom nei ari."²⁴Langun lohiite ohoi iyo karwaani nino apa nei, kirihohi ohoi inyi tenya na litany isi lahitok nei.²⁵Tinyia ojo apa niyang, "Itoite ifwo inyangunoti daha lobo sidi ari."²⁶Ati kijo ohoi iyo inyi, "Ida ohoi kitum fworo. Many kolohilik ohoi ko rece niyang na sidi inyi ha ohoi kifwo. Ida ohoi kitum deya komom lo nu tungani many kolohingon ohoi ko rece niyang na sidi."²⁷Ojo karwaani nino apa nei iyo ohoi, "iyen ite jimitan kitomonohi afa ngorwani nei nan tee rei are."²⁸Olo afa Lobito iyo nan, manyu ajo nan, "Lokonye itira inyi, manyu lida nan adeu inyi many to nu"²⁹kaliyar manyu ite ene to ketemoni nei oto hati lobo tohi itihino ken nenge ito cia ite icio nan ayaru kwe nei na ikwe tula to kidak."³⁰Dong jijia ka lida ene kito kifwo ko nan kolohiitoto ohoi iyo karwaani nino apa nei manyu apa nein a lorifa warun nenge ara Lobito ko ene kito"³¹kolodeu ojo oru kito, oto cia owei.³²Locik afa karwaani nino rican lo warun lo ene kito iyo apa nei: ajo nan, "kalida nan anyahunu inyi iyo isi, ato cia nan ating mongiyo nenge to ketemoni nino apa nei karihin kulo warun nei fad."³³Dong jijia lahitok, ingohi karwaani nino totong ene ara opii lo lahitok faji lo ene kito ojir ene kito oite ko recera kunenge.³⁴Aja cia nan aite iyo apa nei kalida ene kito kingon ko nan? Ida! Kecio nan ade mehino na cia ngolotu iyo apa nei.

45

¹Tinyia ida dong Josep otum kidonyo tau nenge to ketemoni lo karwaak kunenge fad oto inyi igore ojo, "Ingohi katiyok pili tofwoto ketemoni nei!" Tona orumu oru lobo tungani orumu longon ka litotorohino Josep ken iyo recera kunenge.²Icira inyi to ogoro na ikwat oning ko cio kulo Ijpt inyi manyu oningoro na tenya many kolo Parao.³Ojo Josep iyo recera kunenge, "Nan Josep! Orihe apa nei owar?" Ati ida recera kunenge otum kinyiahahino inyi, tonyio orumu bangun linief icieng noo to ketemoni nenge.⁴Oto Josep ko jimitan diho recera kunenge, "Isolutu tang diho nan." Langun lisiolu icieng, ojo diho icieng, "Nan rece ningi Josep lafa litilote ite iya kof lo Ijpt!"⁵Dong jijia, ke udo manyu Kelongo ake ake to kitilotoro nan ene tonyio ara afa lo kitiwara ite kiculu Lobanga nan ene ketemoni ningi.⁶Liyaru jijia karihin are na longon kinga kof, manyu iyo karihin miet kuna lijifita kuno oru cia remo ko dengo.⁷Ati kiculu Lobanga nan ketemoni ningi lo rica otonge kuningi to kof ko lo rica warun ningi to lwahunu na hitok.⁸Tona dong, ida afa ara ite liculu nan ene ati Lobanga. Olotu kitirak nan ara apa lo Parao, lahitok lo kalenge fad manyu kalanyunoni lo kof lo Ijpt.⁹Jijia, itoruharoti iite iyo apa nei. Ifwo itojo iyo inyi, "Tenya na loteny kito nino Josep ene, 'Lohifik Lobanga nan ara lahitok lo kof lo Ijpt fad."¹⁰Ou ene diho nan, kerungo. Imanyu cia isi ngati lo Gosen inyiha ko nan; Isi, tee kunino ko lotataha, kiri, kera ko kicu kunino ko sangite pili kuna litehita isi.¹¹Ahicio cia nan isi daha tijia tonyio orihe karihin miet kulo kinga ofwonuno. Kalida ara jii, isi ko kalilo fad ko cio pili kuna lara kunino otum keroro."¹²Itum ite ideu to kenite kuningi ko rece nei Benjamin jimitan nan token nei lahitanya ko ite.¹³Itirihohi apa nei kwatun fad na lohiciori nan to kof lo Ijpt ko sangite fad kuna lideu ite. Manyu Iyaunoti apa nei ene deu deu."¹⁴Oto imaruk rece Benjamin ko kicira, imaruk manyu Benjamin inyi icira.¹⁵Ko kimaruha recera fad icira okokoho kuneicieng, to kifwongi iyada recera kunenge ko inyi.¹⁶Kologoru tenya kang lo okabwe lo Parao jimitan lofwonu recera kulo Josep, okwama Parao ko kunahitoha kunenge fad.¹⁷Ojo Parao iyo Josep, "Torihohi recera kunino, ingohi itii jii, 'itofik daha kai lo sigiriahin kuningi iite iya kof lo Kanaan,"¹⁸ifwo iyauno apa ningi ko ngorwo ko tee kuningi ene diho nan. Ahicio cia nan ite kof na ijir ilany ten to Ijpt, ito cia ite irumu lemun lo ene kof."¹⁹Kirihohini manyu isi lo ciha icieng ijo, 'itiyoto jii, iyaroti kude gadigadihin ten to Ijpt kulo tingo ngorwo kuningi ko tee, manyu itodumu apa ningi ifwonu."²⁰Ke udo to sangite kuningi tonyio sangite kuna ijiri noo to kof lo Ijpt ara cia kuningi."²¹Dong itii tee kulo Israel iya na. Icio Josep icieng gadigadihin iya na lotenyare Parao, icio manyu icieng pehe lo owele.²²Iyo icieng to lobito to lobito icio inyi kyelani ngejuho ati iyo Benjamin icio inyi ratili mia uni kulo rial ko kyelani miet.²³Manyu sangite kuna locule inyi iyo apa nenge kuno; sigiriahin tomon kuna liyuhita sangite kuna ijiri ilany to Ijpt, ko ngotengeri kulo sigiriahin tomon kuna liyuhita ngamang, mugati ko dahidahi kuna kude kulo owele nenge.²⁴Inyi ko kiniemahino recera kunenge manyu ocik icieng ojo, "Kefwo ha ngolofa kikoi!"²⁵Oto icieng ofwo to Ijpt ofwonuni iyo apa neicieng Jakom, kof lo Kanaan.²⁶Ofwonu orihohini inyi ojo, "Orihe Josep owar, inyi manyu lara lahitok to kof lo Ijpt." Ijiringa Jakob, ida iruk tenya neicieng.²⁷Ati ojo icieng ititimahi icieng tenyitenyi fad kuna lorihohi Josep icieng, manyu odeu gadigadihin kuna loculu Josep ojo ojir otingororehin inyi, ikwaru okorif lo apa neicieng Jakob.²⁸Oto Israel ojo, "Laruk nan! Orihe kara kito nei Josep owar. Alo cia nan adeu inyi orihe ida lawei."

¹Iciak Israel lotita ko cio ko sangite kunenge fad. Ojo olo ogoru Beerseba, ifotohi kiciorita iyo Lobanga lo apa nenge Isako. ²Oto Lobanga otenya ko Israel karue iyo kitirija, ilolong inyi ojo, "Jakob! Jakob!" Ifotu inyi ojo, "Nan ene." ³Ojo Lobanga diho inyi, "Nan Lobanga lo apa nino. Kebang loro iya Ijpt tonyio ahitirak cia nan isi ara misi nahitok tijia. ⁴Alik cia nan iya Ijpt ko isi manyu ahinyiahu mute nan isi ene. Manyu kac kulo Josep cia lofieh konyeha kunino." ⁵Oto Jakob ongerihi Beerseba, oto tee kulo Israel iyarua apa neicieng Jakob, tee ko ngorwo kuneicieng to gadigadihin kuna loculu Parao ojo ojir otingorihini inyi. ⁶Oto Jakob ko tee kunenge fad ko fworu iya Ijpt iyari ko sang kuneicieng ko sangite fad kuna lorumu icieng to kof lo Kanaan. ⁷Iyauno Jakob ko inyi iya Ijpt tee rei, ko lotataha kunenge rei fad ko tee kariok ko lotataha kunenge kariok, cio kuna lofwonu to ken nenge fad. ⁸Ara kuno karanacio kulo tee kulo Israel (Jakob ko lotataha kunenge) kulafa lofwo iya Ijpt: Reuben okang lo Jakob. ⁹Tee kulo Reuben icieng; Hanok, Pallu, Hezron, ko Karmi. ¹⁰Tee kulo Simeon; Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Zohar, ko Saul, tee kulo ngorwani Kanaanani. ¹¹Tee kulo Levi; Geresom, Kohas, ko Merari. ¹²Tee kulo Juda; Er, Onan, Sela, Perez ko Zera (ati orumu Er ko Onan lowei to kof lo Kanaan) Tee kulo Perez; Hezron ko Hamul. ¹³Tee kulo Isakar; Tola, Pua, Jasub ko Simron. ¹⁴Tee kulo Zebulun; Sered, Elon, ko Jahalel. ¹⁵Ara kuno tee kulafa lotomonohi Lea Jakob to Padan Aram ko kito karioni nenge Dina, ara afa kuno tee rei ko tee ngorwo kunenge keek uni ko uni. ¹⁶Tee kulo Gad; Zepo, Hagi, Suni, Ezbon, Eri, Arodi ko Areli. ¹⁷Tee kulo Aser; Imna, Isva, Isvi, ko Beria. Obara afa kanece neicieng Sera. Tee kulo Beria; Heber ko Malkiel. ¹⁸Ara kuno tee kulafa lotomonohi Zilpa Jakob. Lafa ngorwani licio Laban iyo kito nenge Lea ara karwaani. Ara icieng fad tomon ko ile. ¹⁹Tee kulo ngorwani lo Jakob Racel; Josep ko Benjamin. ²⁰To Ijpt; Manasi ko Ephraim kuna lotomonohi Asenas kito lo Putipera kadwarani lo On Josep. ²¹Tee kulo Benjamin; Bela, Beker, Asbel, Gera, Naaman, Ehi, Ros, Mupim, Hupim, ko Ard. ²²Ara kuno tee kulo Racel kuna lotomonohi inyi Jakob, ara fad tomon ko ongon. ²³Kito lo Dan; Husim. ²⁴Tee kulo Naphtali; Jaziel, Guni, Jezerko, Silem. ²⁵Ara kuno tee kuna lotomonu Jakob ko Bila na licio Laban iyo kito nenge Racel ara karwaani. Ara afa icieng fad mietare. ²⁶Kuna fad lilik ko Jakob iya Ijpt, kuna lara lotataha kunenge na lida ikeni ngorwo kulo tee kunenge ara fad cio keek ile ko ile. ²⁷Ko kuno tee are lotomonohini Josep, ofwo cio kulo kaji lo Jakob kuna lofwo iya Ijpt ara keek mietare fad. ²⁸Tinyia ocula Jakob Juda ketemoni iyo Josep lo rumuno kikoi lo Gosen. Kologoru icieng ngati lo Gosen, ²⁹orumu Josep likukumahi gadigadi nenge ko loro iyo Gosen kitirico apa nenge Israel. Josep deuno monye jii ipusohino inyi ko kicira tektek. ³⁰Ojo Israel diho Josep, "Jijia dong lakukumahino nan weyaru iya na ladeunore nan to ken nei jimitan irihe isi iwar." ³¹Tinyia ojo Josep iyo recera kunenge ko kolo apa nenge, "alo cia nan atenya ko Parao, alo ajo diho inyi, 'Recera kunei ko kolo apa nei kulafa lomanya kof lo Kanaan, kuno lofwonu diho nan.' ³²Ara kuno cio kaboriak: obara icieng sang, liyauno icieng ko kiri, kera, kicu ko sangite kuneicieng fad." ³³Kalohilolong Parao ite manyu kitifi ite ojo, 'Nyio tic ningi?' ³⁴Inyiahahiti inyi ijo, 'Ara karwaak kunino kaboriak kulo sang many to okisidi iya na afa larahare lohithwaha kuniyang.' Oto cia kiruk ite imanya ngati lo Gosen tonyio itidwara cio kulo Ijpt kimora ko kaboriak."

¹Josep ko loro rihohino Parao ojo, "Lofwonu oho apa nei ko recera kunei to kof lo Kanaan ko kiri, kera ko kicu ko sangite kuneicieng fad ongoniti ngati lo Gosen." ²Onyume inyi recera kunenge ongon ko loro kitotorohino icieng ketemoni lo Parao. ³Itifi Parao recera ojo, "Nyio tic ningi?" ⁴Inyiahahi icieng Parao ojo, "Ara karwaak kunino kaboriak ko katibalak kulo sang iya lafa larahare lohithwaha kuniyang." Ojo manyu icieng, "Lohifwonu ohoi manya ene lobo gaa, tonyio oririk kinga to kof lo Kanaan manyu oruhi olemo sang kulo karwaak kunino. Tona, icwara ja karwaak kunino omanyang ngati lo Gosen." ⁵Ojo Parao iyo Josep, "Olotu apa nino ko recera kunino diho isi, ⁶manyu ongon kof lo Ijpt ketemoni nino. Tofihahi apa nino ko recera kunino faji na ijir noo tone kof. Ingohi icieng to manya Gosen. Manyu kaliyen isi lobo to kiji neicieng na longon ko genyun lo bara sang tofik inyi olanyu sang kunei manyu." ⁷Oto Josep iyauno apa nenge Jakob itotorohi inyi ketemoni lo Parao. Langun ligatahi Jakob Parao gum, ⁸itifi Parao inyi ojo, "Lara karihin kunino baya?" ⁹Ojo Jakob iyo Parao, "Ara karihin kulo owele nei ene kof mia lobito ko keek uni. Ara karihin kunei kude kuting manyu ara kulo kidak ida ori ko karihin kulo owele kulo monyeri kunei. ¹⁰Oto Jakob igatahi Parao gum ko rutoro to ketemoni nenge. ¹¹Tinyia ofihahi Josep apa nenge ko recera kunenge kof lo Ijpt manyu icio icieng sangite iyo faji na ijir ilany tona kof iyo distrik lo Ramases iya na loutahinore Parao. ¹²Icio manyu Josep apa nenge ko recera kunenge ko kolo apa nenge fad daha ijifita borengun lo tee kuneicieng. ¹³Oru afa daha to kof tonyio orumu kinga obolo noo, ipalaru kofikofi kulo Ijpt ko Kanaan to tenya lo kinga. ¹⁴Itutube Josep robia fad kuna longoni kof lo Ijpt ko Kanaan kuna lodumarehin ngamang kuna liyanga icieng, iyauno iyo Parao kang lo okabwe nenge. ¹⁵Koloru robia to kac kulo cio kulo Ijpt ko Kanaan, otubuno cio kulo Ijpt fad iyo Josep ojimi diho inyi, "Kicio ohoi daha. Tonyio kiweyaru ohoi to ketemoni nino? Loru robia kunino fad." ¹⁶Ojo Josep diho icieng, "Iyau sang kuningi. Ahitolotohi cia nan ite daha to sang kuningi iya na loru robia diho ite. ¹⁷Oto icieng iyauno sang kuneicieng diho Josep, oto inyi icio icieng daha otobore lakwenyi, kera, kiri, kicu ko sigiriahin. Oto inyi okeru ko icieng na kari ara na lotobo daha to sang kuneicieng. ¹⁸Koloru na kari, ofwonu icieng diho inyi lobito kari ojo, "Ida ohoi kitum kiduha diho lahitok niyang jimitan loru robia to kac kuniyang, manyu lara sang kuniyang kunino. Tohi na jijia lohithongore ohoi inyi kenite kuniyang ko kof. ¹⁹Aja hati cia kiweihi ohoi ketemoni nino, ohoi ko kof niyang fad? Kinyiang ohoi ko kof niyang itobore daha oto cia ohoi ko kof niyang kira opiihin kulo Parao. Kicio ohoi kinyiemo ojir kiwari ida kiwei, manyu ojir kof ida imura." ²⁰Oto Josep inyang kof lo Ijpt fad ara lo Parao. Itilot cio kulo Ijpt fad tolobito tolobito manatak kuneicieng, tonyio orumu kinga lorohoi noo iyo icieng. Oto kof fad ara lo Parao, ²¹icio Josep cio fad ara karwaak

kiciaha to ngati lo kai many orof, manyu kiciaha to ngati lo okangere lo kof lo Ijpt many lodoyorore lo kolong.²²Oto hati ida afa inyi inyang kof lo kadwarak, tonyio orumunita afa icieng ikorit na rief iyo Parao manyu orumahitati daha na ligomahita Parao icieng. Inyi licio icieng ida itilot kof neicieng.²³Ojo Josep iyo cio, "Iya ene dong lahinyangu nan ite ko kof ningi fad ara lo Parao ele far, ikai kinyiemo ojir itibulahi kof."²⁴Ati kalidengu ite manatak kuningi, icwarata lobito iyo miet iyo Parao. Ongon iyo miet na lotong ara kinyiemo, daha iyo ite, kangite ko tee kuningi."²⁵Ojo icieng diho inyi, "Lilwahu isi warita kuniyang, ingohi ohoi kirumu kisisio to ketemoni lo lahitok niyang. Kira cia ohoi karwaak kulo Parao."²⁶Josep ko fiha na tenya ara cik na lijifita kof to Ijpt na lorihe itiyo ko jijia, jimitan lobito iyo miet lo daha na lodenguni to manatak fad ara lo Parao. Ara afa kof lo kadwarak ake lida ara lo Parao.²⁷Tona omanyia cio kulo Israel kof lo Ijpt ngati lo Gosen, orumu icieng sangite ijia manyu opiti osodoroti borengun.²⁸Omany Jakob kof lo Ijpt karihin tomon ko mietare, ofwo karihin kulo warun nenge fad ara mia lobito ko keek ongon ko mietare.²⁹Kolonyihu karihin kulo wei lo Israel, ilolongu inyi kito nenge Josep ko jimitan diho inyi, "Kalarumu nan kisisio to kokom nino, tofik kana nino fotiri lo bongbong nei manyu icik jimitan itotorohi cia isi nan kibaya ko kigenoro. Kehinuhahi nan kof lo Ijpt,³⁰ati kalayoma nan ko monyeri kunei. Kitinge nan to kof lo Ijpt ilo kinuhahi idi afa lonuhahinorehin icieng." Ojo Josep diho inyi, "Atii cia nan iya na litenyare isi."³¹Ojo inyi, "Ibutia iyo nan." Oto Josep ibuti iyo inyi manyu iwor Israel Lobanga iya na logangare inyi kai lo col nenge.

48

¹To kifwongi lo kude faritin, orihohi Josep ojimi, "Omwai apa nino." Oto inyi iyaru tee kunenge Manasi ko Epraim ko inyi ara lobito.²Kolorihohini Jakob ojo, "Lolotu kito nino Josep diho isi", itikwaru Israel golun nenge ko wojuno itongo iyo kigetiti.³Ojo Jakob iyo Josep, "Lobanga kagoloni, oboto afa iyo nan to Luz to kof lo Kanaan kigatahi nan gum tjia, ⁴manyu ojo diho nan, "Ahitipit cia nan manyu ahitiboreng isi. Ahitirak cia nan isi ara ilulung lo cio, manyu ahicio isi ene kof ara tohi lolunyot nino ko lotataha kunino to omot nino."⁵Tona, kuno tee kunino are lotomonuni ten to Ijpt orihe nan ida lalotu ene diho isi, ikenihini cia ara kunei.⁶Kude tee cia lohito mohini isi to omot neicieng, icieng lara kunino. Iyo kof na lomanya icieng, ikenahini cia icieng iyo recera kuneicieng.⁷Kunu faritin laitunore nan to Padan Aram, to kitoyo na hitok owei Rael to kof lo Kanaan orihe kingoni kikoi lohinyiharu Epras. Nan ko nuhahino inyi kalele lo kikoi lo Epras" (na lara Betelehem).⁸Kolodeu Israel tee kulo Josep, itifi ojo, "Oho ngai kuno?"⁹Inyahahi Josep apa nenge ojo, "Ara icieng tee kuna lohicio Lobanga nan ten." Oto Israel ojo, "Iyauno icieng diho nan ojir agatahi icieng gum."¹⁰To kuna faritin orumu Israel lofafari konyeha manyu lida otum deya. Oto Josep iyauno tee kunenge tang diho inyi, imaruk apa nenge icieng.¹¹Ojo Israel diho Josep, "Ida orumu nan ayen jimitan ade cia komom nino ari, ati jijia lohicio Lobanga nan adeu ko tee kunino."¹²Tinya Josep ko tinguno icieng to kunga kulo Israel ko gungon many otir komom kof.¹³Oto Josep odumu icieng are fad otek Epraim to iteten nenge iya ikajong lo apa nenge ko Manasi to ikajong nenge iya iteten lo Israel oto iyauno icieng tang iyo Israel.¹⁴Ati ocule Israel kana nenge iteten ofik kue lo Epraim, kileng lara inyi lasidi ko kitibahasa kac kunenge ofik kana nenge ikajong kue lo Manasi kileng lara Manasi okang.¹⁵Oto inyi igatahi Josep gum ojo, "Ingohi Lobanga lafa litibala monyeri kunei Abraham ko Isako ijif icieng to kigenoro. Lobanga lafa lara katibalani nei iyo warun nei fad ko ene far.¹⁶Malaika na lohilwahu nan iyo rohojita fad, ingohi inyi igatahi kuno tee gum. Ingohi ilolongi icieng to karana nei ko to karana lo monyeri kunei Abraham ko Isako, manyu ingohi icieng opit osodoro oborengi bebe to kof."¹⁷Kolodeu Josep apa nenge ofik kana nenge iteten kue lo Epraim, ida tau nenge okwe. Oto inyi odumu kana lo apa nenge to kue lo Epraim ofik kue lo Manasi.¹⁸Ojo Josep iyo inyi, "Ida apa nei, ene lara kito okang, to fik kana nino iteten kue nenge."¹⁹Ati oberu apa nenge ojo, "Ayen nan kito nei, ayen nan. Ara manyu mute inyi ilulung manyu obolo manyu mute inyi. Ati obolo mute rece na sidi ilany inyi, manyu ara mute lotataha kunenge ilulung lo misihi."²⁰Igatahi inyi icieng gum la far ojo, "To karana nino igata mute Israel ene gum, ingohi Lobanga kitirak isi iya Epraim ko Manasi." Tona ofik inyi Epraim ketemoni lo Manasi.²¹Oto Israel ojo iyo Josep, "Lanyiha nan weyaru, ati kingon cia Lobanga ko ite manyu kinyiahe mute ite kof lo monyeri kuningi.²²Manyu iyo isi asodohi nan ingutit lobito lo kof ilany na lacio nan recera kunino, ingutit lo kof lafa laruju nan iyo cio kulo Amor to ngalem ko kawo nei."

49

¹Oto Jakob ko kilolonguno tee kunenge, oto ojo, "Itotubunoti iyo nan ojir ahirihohi sangite kuna mute litihino iyo ite faritin kuna mute lofwonuno.²Itotubati ining, tee kulo Jakob. Itoning apa ningi Israel.³Reuben isi Okang nei, kilotir nei, ketemoni lo kitotori lo golun nei. Ilany iyo kwatun, ilany iyo golun.⁴Itotir iya kifi, ida cia isi irihe ilany tonyio lirwok isi logetore lo apa nino, kai lo lohioyomare nei ilo itibot.⁵Ara Simeon ko Levi recera, ara ngalemo kuneicieng kiremita kulo kisasuo.⁶Kecio nan arutohi iyo kifura neicieng, kecio nan amarahino iyo lotubare neicieng. Tonyio lifad icieng cio iyo kilongo neicieng, manyu ogili kejuha kulo mangi iya na lowahare icieng.⁷Ificiori na kilongo neicieng igol ko awo neicieng na imoc. Akokorahi cia nan icieng iyo Jakob, atisarahi cia nan icieng katua lo Israel.⁸Juda, kimaj cia recera kunino isi. Ongon cia kana nino murut lo merok kunino. Ogung cia tee kulo apa nino ketemoni nino.⁹Ira isi kito lo ngatuny Juda: iitu isi to fada lo tyang kito nei, iya ngatuny ogeto inyi orada kof. Iya ngoto ngatuny, ngai lotum kitiwojuno inyi?¹⁰Ida cia iluk lo obolare ingad to Juda kode col lo kalanyunoni to kiji lo kejuha kunenge many olotu inyi na lara iluk nenge, manyu ara cia ningo lo misihi nenge.¹¹Otorahi mute inyi sigiria nenge iyo vino ko kito lo sigiria nenge iyo tanitani na lonyumu. Ilala mute inyi kyela nenge to vino, kanyi nenge to okoto lo ngak kulo vino.¹²Irwahi cia konyeha kunenge ilany vino, ko kala kunenge okweri ilany lei.¹³Omanyia mute Zebulun tode lo nam ara lohita aware lo tigoli, okaritaru cia lohikori nenge iya

ngati lo Sidon.¹⁴ Ara Isakar sigiria na ilotir na logeto kiji lo twoli kulo kera.¹⁵ Kolodeu inyi jiran lo lohiyomare nenge, ko dwarujon lo kof nenge, olahahi cia inyi okokoho kunenge iyo ter manyu iruk kipanyar.¹⁶ Dan mute kangotoni lo tenya to kiji lo cio kunenge iya imanit lobito to Israel.¹⁷ Ara Dan munu lo kalele lo kikoi, lokuruba na longon kikoi na lotok tutunye lo lakweny icio karwohitani ouroro lohibate.¹⁸ Atahita nan lwahuno nino, lahitok.¹⁹ Itirem mute merok Gad ati onyion cia inyi icieng tutunyeihin.²⁰ Ofir mute daha lo Aser, iyauno mute inyi daha na ilem na locam to kabolrok.²¹ Ara Naptali mirihica na lolaharu, na lotomon kacau kuna idwaruha.²² Ara Josep ciani lo vino na ingi ijar, ciani kangijani na lonyiha ko ipulak na lirwohita tanitani kiwata lo lohitir.²³ To dwarun lo taulo itiremo monyeri kulo kawona ongoroti inyi to kijoria lo taulo.²⁴ Ati iwasihi kawo nenge ogulo, iwasihi kac kunenge golun to kana lo kagoloni lo Jakob, to katibalani, moru lo Israel.²⁵ To Lobanga lo apa nino na lohilwaha isi, to kagoloni na lohigatahita isi gum; gum lo ilwe na longon kai, gum lo kiluko lo ipulak na longon kof, gum lo ikine ko kocehe.²⁶ Ilany gum lo apa nino gum lo dongecio kulo lohitwaha, ilany lo dumi ongoro kulafa losio. Ingohi kuno pili iyoma kwe lo Josep, kai lo komom lo lahitok to kiji lo recera kunenge.²⁷ Ara Benjamin lowoho na ingere okonya tyang na lifade inyi kiwanyi. Okora bara na lobelu inyi kurou.²⁸ Ara kuno fad imaniti tomon ko are kulo Israel manyu ara kuno tenyitenyi kuna loteny apa neicieng na ligatahinore icieng gum, icio lobito lobito kigata lo gum na locam to inyi.²⁹ Oto ocik icieng kuno tenyitenyi ojo, "Lolelek nan awei, alo iyo cio kunei. Kinuhahi nan ko monyeri kunei idi kunom mana lo Epron Hittitani,³⁰ kunom na longon mana lo Makpela na lonyiha Mamre, kof lo Kanaan na linyiangu Abraham ko mana nenge ara lonuhare iyo Epron Hittitani.³¹ Ijia onuhahini Abraham ko ngorwani nenge Sara, ijia onuhahini Isako ko ngorwani nenge Rebeka, manyu ijia anuhahi nan Lea.³² Na mana ko kunom na longon katua inyanguni afa iyo cio kulo Hittit.³³ Langun lokeru Jakob cihahino kuno tenyitenyi iyo tee kunenge, ko kinyiahuno kejuha kunenge kai lo lagere. Owiri wirita nenge lo lohicungi ko weyaru olo iyo cio kunenge.

50

¹Ourohino Josep ken lo apa nenge icira imaruk inyi.² Oto Josep ko rihohino daktarihin kuna litiyo diho inyi ojo ojir ikukumi ken lo apa nenge Israel. Ikukum dong daktarihin inyi,³ iyaru faritin keek ongon tonyio ara afa kuna faritin kuna lotumohino to kikukuma lo ken lo tungani kaweyani. Icir cio kulo Ijipt inyi to faritin keek mietare.⁴ Koloring faritin kulo kicira, ojo Josep iyo lotubare lo Parao, "Kalarumu nan kibaya to ketemoni ningi, ititeny ko Parao to nan. Itorihohiti inyi ijo,⁵ "icio afa apa nei nan abutia ojo, 'Lanyiha nan weyaru, kinuhahi nan tula lafa labok nan ara nei idi kov lo Kanaan.' jijia kicio nan alo anuhahi apa nei aitu hati.⁶ Ojo Parao, "Ilo tonuk apa nino iya na lohibutiaré inyi isi ojo ojir itii."⁷ Dong, olo Josep nuha apa nenge, ilik lohitwaha kulo Parao fad ko inyi - kabolrok kulo lotubare nenge ko kabolrok kulo kof lo Ijipt fad⁸ ara lobito ko cio kulo kaji lo Josep ko recera kunenge ko cio kulo kaji lo apa nenge. Otong afa tee ko sang; kiri, kera ko kicu lotong kof lo Gosen.⁹ Ilik manyu gadigadihin kulo rem ko asegere kuna lifeita to lakweny ko inyi. Ara afa ilulung na hitok bebe.¹⁰ Kologoruni kilongoni lo Atad, tode lo Jordan, icira icieng noo to mejun lo taulo. Tinyia okeru Josep faritin mietare kulo kicira apa nenge.¹¹ Kolodeu cio kulo Kanaan kuna lomanya ijia na kicira to kilongoni lo Atad, oto icieng ojo, "Ongon cio kulo Ijipt kikwera itidwar lo kicira." Inyi licio itibarahini na faji to tode lo Jordan ojo, 'Abel Mizarim'.¹² Dong itii tee kulo Jakob iya na locihare apa neicieng icieng,¹³ otingori inyi many kof lo Kanaan manyu onuhahini inyi mana iyo kunom na longon Makpela na lonyiha ko Mamre na afa linyiangu Abraham ko mana na longon ijia iyo Epron Hittitani ara lonuhare.¹⁴ Langun lokeru nuha apa nenge, oite Josep iya Ijipt ko recera kunenge ko cio pili kuna orumu lilik ko inyi fworo nuha apa nenge.¹⁵ Kolodeu recera kulo Josep ojo lowei apa neicieng, ojo icieng, "Adi ba ngotehita Josep loguce to tau nenge kilenohi ohoi to lafa rohojun lohitii ohoi ken nenge fad?"¹⁶ Tona ocule icieng tenya iyo Josep na lojo, "Ongerihi afa apa nino ciha orihe ida lowei,¹⁷ tohi na lojir ite irihohi Josep inyi ene, 'Ajo nan tolau recera kunino kopalipali kuna lipal icieng ko ticitici kuna irohoru kuna litii icieng ken nino.' Jijia dong to lau kopalipali kulo karwaak kulo Lobanga lo apa nino." Kologoru ene tenya neicieng diho inyi, icira Josep.¹⁸ Ofwonu dong recera ko urohinoti lorubue ketemoni nenge, ojimi diho inyi, "ohoi opiihin kunino"¹⁹ Ati ojo Josep diho icieng, "Kebang. Angon nan faji lo Lobanga?"²⁰ Iwak afa ite kitiyo nan na irohoi ati owak Lobanga kitiyore na ijar lo kikukumare tohi na jijia longon kitihihino, lwahuno lo warita kuna iborengi.²¹ Dong jijia, kebang. Ahikora cia nan ite ko tee kuningi daha." Itigol inyi taulo kuneicieng manyu oteny to kibaya diho icieng.²² Omany Josep Ijipt ara lobito ko kolo apa nenge fad²³ manyu odeu kofiangiti lo uni lo tee kulo Epraim. Manyu tee kulo Makir kito lo Manasi otirohitati bongibongi kulo Josep kolotomonuni.²⁴ Oto Josep ojo iyo recera kunenge, "Lanyiha nan weyaru, ati olotu mute Lobanga luaha manyu kiyaru mute ite tone kof iya kof lafa locik inyi to kibutia diho Abraham, Isako ko Jakob."²⁵ Oto Josep icio cio kulo Israel ibuti ojo, "Olotu mute Lobanga luaha ite manyu ojir ite itinge koi kunei tone faji."²⁶ Dong owei Josep kologoru karihin kunenge mia lobito ko tomon. Manyu langun lokeruni kikukuma ken nenge, ofihahini inyi katua lo sanduk ijia kof lo Ijipt.